

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din ziua de 22 martie 2018

SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	4 – 25
2.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea privind finanțele publice locale – art. 11; Legea cu privire la serviciile sociale – art. 1, 26; Legea asistenței sociale – art. 22</i>). Nr. 391 din 18.12.2017	25 – 48 84
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 105 din 9 iunie 2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău. Nr. 86 din 15.03.2018	48 – 51 84 – 85
4.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru abrogarea alineatului (7) al articolului 439 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008. Nr. 9 din 17.01.2018	51 – 54 84
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (<i>art. 190, 191, 192</i>). Nr. 75 din 01.03.2018	54 – 55 84

6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul penal – 326¹; Codul contravențional – 313⁴, 313⁵, 313⁶ ș.a.; Legea privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice – art. 5; Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate – în tot textul legii, art. 1, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30, 31, 32, 33, 38, 40, 41; Legea privind declararea averii și intereselor personale – art. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 17, Capitolul IV, Secțiunile II-VIII ale formularului declarației de avere și interese personale din Anexa nr. 1).</i> Nr. 34 din 14.02.2018	55 – 70 85
7.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului lui final. Nr. 1 din 02.01.2018	70 – 73 81 – 82
8.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind ratificarea Convenției poștale universale și a Protocolului ei final. Nr. 2 din 02.01.2018	70 – 73 82
9.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind ratificarea Primului Protocol adițional la Regulamentul general al Uniunii Poștale Universale. Nr. 3 din 02.01.2018	70 – 73 82 – 83
10.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind ratificarea celui de al 9-lea Protocol adițional la Constituția Uniunii Poștale Universale. Nr. 4 din 02.01.2018	70 – 73 83
11.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 190-XV	73 – 79 85

	din 8 mai 2003 cu privire la veterani (<i>art. 12, 18, 21, 23, 24</i>). Nr. 27 din 07.02.2018	
12.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Hotărîre pentru abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din 22 decembrie 2017 privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului. Nr. 12 din 24.01.2018	85 – 95
13.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea integrității – art. 31; Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate – art. 7; Codul electoral – art. 19; Legea cu privire la Guvern – art. 16; ș.a.</i>) Nr. 26 din 07.02.2018	95 – 122
14.	ORA ÎNTREBĂRILOR Adresarea întrebărilor: - Întrebarea domnului deputat Iurie Țap, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la propunerile ministerului pentru a soluționa problema transportului în localitățile Ivanovca și Sevirova din raionul Florești. - Întrebarea domnului deputat Tudor Deliu, adresată Ministerului Finanțelor, referitor la mijloacele financiare care urmează să fie alocate pentru construirea și repararea a 1200 kilometri de drumuri.	122 –124 124

Ședința începe la ora 10.09.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Bună dimineața.

Vă rog frumos să vă luați locul.

Rog Secretariatul să anunțe prezența în sală.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 98 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Bejan Valerian – deplasare, Groza Sergiu – cerere, Lipskii Oleg – întârzie.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă rog să onorăm Drapelul de Stat pentru a începe ședința plenului. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Mulțumim foarte mult.

Înainte de a trece la discuții pe marginea ordinii de zi, care, de fapt, ca și ordinea de zi de bază a fost aprobată de plenul Parlamentului la ședința sa precedentă, dar oricum e și un proiect de supliment la ordinea de zi care a fost aprobat ieri de Biroul permanent. Mai sînt și unele propuneri făcute în mod regulamentar de colegi.

Înainte, însă, de a trece la aceste subiecte, dați-mi voie să fac cîteva anunțuri. Și anume că, în perioada premergătoare ședinței de astăzi, și-a sărbătorit ziua de naștere colegul nostru Igor Vrenea. Îi dorim succese, realizări frumoase, bucurii și „La mulți ani”. (*Aplauze.*)

În afară de aceasta, dragi colegi, se apropie sfintele sărbători de Paști, noi în mod obișnuit organizăm mai multe evenimente în cadrul acestor sărbători și în mod obișnuit avem și un comportament și acțiuni prin care aducem mai multă binefacere, mai multă caritate. Iată de ce vă îndemn, după posibilitățile fiecăruia, să facem donații pentru a acumula, a colecta sume financiare, ca să putem să ajutăm cîteva grădinițe, cîteva case de copii.

Colegii din Secretariatul Parlamentului au pregătit și o cerere model pentru a reține din salariu. Această cerere model a fost și repartizată sau urmează să fie repartizată și fiecare dintre voi are posibilitatea să solicite contabilității o anumită sumă să fie reținută din salariu, care va fi transferată într-un fond special. Bineînțeles, sub monitorizarea și a Biroului permanent, această sumă va fi cheltuită pentru achiziția tuturor celor necesare la cîteva

grădinițe sau școli pentru copii, în așa fel încât în pragul sărbătorilor de Paști să aducem și unele bucurii pentru copilași.

Mulțumesc foarte mult pentru înțelegere.

Și sper foarte mult să o faceți.

Nu, directorii n-o să fie membri ai PD, domnule Ghimpu. Chiar în chestiuni de genul acesta n-are rost să politizăm și să polemizăm subiectul.

Dragi colegi,

Colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor propun introducerea pe ordinea de zi de astăzi, 22 martie, a unui proiect de Lege pentru modificarea articolului 41 din Codul educației cu referire, de fapt, la proiectul nr.87 din 24 martie 2017.

Dacă ar putea domnul Odnostalco să ne spună despre ce este vorba.

Aveți un minut la dispoziție pentru a vă argumenta propunerile.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уважаемые депутаты,

24 марта 2017 года был зарегистрирован нашей фракцией законопроект о следующем: о предоставлении бесплатных, то есть без аренды, учебников в школах ученикам V – XII классов.

16 февраля 2016 года Конституционный суд принял решение, которое дает возможность бесплатного обеспечения учебниками учеников. В связи с этим есть рапорт комиссии для первого чтения, мы просим внести законопроект на сегодня либо на завтра в повестку дня Парламента, обсудить и проголосовать.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Văd că nu sînt argumente sau alte propuneri venite din partea fracțiunilor.

Voi supune votului. Înțeleg că este raportul, nu știu dacă este cazul să fie avizul ... sau este, sau nu este aviz, în fine plenul Parlamentului să decidă.

Cine este pentru introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 87 din 24 martie 2017, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Rog frumos numărătorii să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 22.

Sectorul nr. 2 – 6.

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 42 de voturi, această propunere nu a fost susținută.

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Odnostalco,

Vreți să rectificați votul?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Domnul Andrian Candu:

Cu 43 de voturi, această propunere nu a fost acceptată.

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, la fel, colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor propun introducerea pe ordinea de zi a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 21 din Legea cu privire la veterani. Este vorba despre proiectul nr. 374 din 6 decembrie 2017.

Dacă îmi aduc aminte foarte bine din discuțiile la Biroul permanent, acesta este proiectul cu referire la compensarea ordinelor, medaliilor și altele de pe timpul Uniunii Sovietice.

Dar, vă rog frumos, domnule Odnostalco, dumneavoastră o să ne argumentați propunerea mai bine.

Poftiți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Господин Председатель,

Тот проект, о котором вы сейчас сказали, этот несколько другой проект, его авторы – господин Цуркан и господин Смирнов. Сегодня мы говорим о проекте Президента, который касается внесения изменений в Закон №190 о ветеранах, и речь идет об орденах «Штефан чел Маре» и «Ординул Републичий». Подобный законопроект также был зарегистрирован и сегодня будет в повестке дня, а речь идет о проекте № 27, вчера мы его обсуждали в комиссии.

С учетом того, что оба проекта схожие, оба проекта решают одну и ту же проблему, мы просим внести сегодня в повестку дня либо на завтра ... наверное, будет логично сегодня, так как сегодня будет рассматриваться проект №27 вместе с проектом №374, объединить эти два проекта.

Domnul Andrian Candu

Am înțeles care este viziunea dumneavoastră.

Dragi colegi,

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi proiectul nr. 374 din 6 decembrie 2017, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut de majoritatea celor prezenți în sală. Respectiv, și această propunere este respinsă.

Dragi colegi,

Un grup de deputați, colegi de ai noștri, din Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Republica Moldova propun introducerea pe ordinea de zi a ședinței de astăzi a chestiunii referitoare la audierea Primului-ministru privind intervențiile neadecvate ale autorităților competente întru dezăpezirea drumurilor naționale și asigurarea securității traficului rutier în perioada decembrie 2017–martie 2018.

Vă rugăm frumos, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Pe perioada iernii am avut câteva situații excepționale, a fost decembrie, a fost ianuarie și martie. În toate aceste trei perioade, în special ianuarie și martie, intervențiile au fost neadecvate.

Și argumentez. 18 martie, comandamentul a fost convocat în această zi, cu toate că a nins 17 spre 18. Drumul Leușeni a fost blocat. Respectiv, duminică, ultima duminică, a nins și dimineață erau probleme de la 6.00, fiindcă ploaia înghețată a făcut ravagii. Comandamentul a fost convocat doar duminică.

Aceasta vorbește despre faptul că Guvernul, responsabilii, de fapt, nu și-au făcut bine meseria. Iată de ce propunem să vină Primul-ministru cu cei responsabili să discutăm, dacă sînt și alte probleme de ordin tehnic, dacă nu ajunge echipament, resurse, ca să preîntîmpinăm pentru viitor.

Or, este un serviciu de bază al statului și Guvernul este obligat să asigure funcționalitatea drumurilor naționale pe parcursul a 24 de ore.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Văd că plenul Parlamentului și alte fracțiuni nu prea sînt interesate de subiect, dar am să supun votului.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi chestiunea referitor la audierea Primului-ministru cu respectiva propunere din partea colegilor pentru a fi audiate subiectele dezăpezirii drumurilor naționale, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Pentru acuratețe, totuși, am să rog colegii să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 22.

Sectorul nr. 2 – 6.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

41 de voturi. Această propunere nu a fost susținută.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat propun introducerea pe ordinea de zi a plenului din 23 martie, mâine, a chestiunii privind audierea Raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2017.

Vreau să vă anunț, înainte de a vă da posibilitatea să argumentați propunerea, că subiectul și acest raport, care a fost și publicat pe site-ul Parlamentului, va fi examinat de Comisia juridică, numiri și imunități și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică. Cele două comisii sînt comisiile desemnate pentru a examina preliminar cel puțin acest raport, ca după aia să pregătească și proiectul de hotărîre pentru plenul Parlamentului.

Vă rugăm frumos, domnule Țap, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Conform Regulamentului Parlamentului, Biroul permanent va include, deci imperativul este utilizat, acest raport în 30 de zile cel mult. Vineri expiră aceste 30 de zile.

Or, problema corupției este una foarte importantă și pentru a fi credibili, pentru a demonstra această credibilitate, stimați colegi, cred că noi trebuie să respectăm.

De altfel, vicepreședinții Parlamentului, care conform Regulamentului au și obligațiunea de control parlamentar, urmează să coordoneze activitatea comisiilor permanente și să asigure acest calendar.

Or, vorbind despre problema combaterii corupției, dar inadecvat utilizând sau procedând inadecvat, noi tocmai demonstrăm contrariul. Or, Federica Mogherini a spus foarte clar: „Măsuri naționale puternice credibile”.

De altfel, stimați colegi, anul trecut, printre altele, Parlamentul a uitat, pur și simplu, să audieze acest raport. Iată de ce noi insistăm să fie supus votului, să discutăm, cu atât mai mult că el este unul foarte important, abordează foarte multe probleme care trebuie analizate „la rece” și întreprinse măsuri adecvate întru soluționarea sau cât de cât pentru a îmbunătăți lupta anticorupție.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Și analizate „la rece” anume în sala plenului. Aici chiar îs emoții reci. De aia și propunerea era inițial ca comisiile să examineze.

N-ați avea posibilitatea chiar astăzi, după masă, să organizați o ședință comună după sala... după ședința plenului, doamnă Apolschii, domnule Boțan, sau mâine dimineață?

Domnule Boțan,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

N-avem nimic împotrivă să organizăm și astăzi. Important ca membrii comisiei să fie prezenți la această ședință.

Domnul Andrian Candu:

Este obligația membrilor comisiei să participe la ședințele comisiilor.

Doamnă Apolschii,

Ce ziceți dacă astăzi sau mâine dimineață puteți să organizați o ședință comună împreună, cele două comisii, pentru a examina acest raport „la rece”, cum spune domnul Țap.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu, personal, nu am nimic împotrivă, dar cred că un asemenea raport în comisii ar trebui examinat cumva planificat, să dăm posibilitate și reprezentanților CNA să vină pregătiți în fața comisiilor.

De asta, dimineață discutasem cu domnul coleg Boțan ca pentru miercuri să facem o ședință comună a Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică și Comisiei juridice, numiri și imunități și să examinăm acest raport, ca ulterior să-l prezentăm Biroului permanent acel proiect de hotărâre

și eu cred că e mai judicios, mai judicioasă varianta respectivă. Dar sigur că decide plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Ce spuneți, domnule Țap, de această propunere, ca să așteptăm pînă miercuri, să vedem care este decizia celor două comisii?

Vă rog frumos, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Voi preciza. În cazul rapoartelor autorităților nu este specificată necesitatea pentru ca să fie examinate de comisii. Regulamentul spune: „Parlamentul poate adopta decizii, în urma discuțiilor se decide”. De aceea nu era obligatoriu.

De altfel, domnule Președinte, eu aș insista, haideți să încercăm să respectăm Regulamentul, și Președintele, și vicepreședinții, și comisiile sînt obligați să respecte Regulamentul, pentru că Parlamentul trebuie să fie exemplu.

Și chiar mulțumesc că mă citați, dar eu vă rog foarte mult, este dreptul meu de a insista. Motivez, argumentez și rog să nu fie comentat.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Sigur, mai ales că insistați și, bineînțeles, ați făcut propunerea în mod regulamentar, voi supune votului.

Cine este pentru introducerea pe ordinea de zi de mîine, 23 martie, a chestiunii ce ține de audierea Raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rog frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 22.

Sectorul nr. 2 – 5.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 40 de voturi, această propunere nu a fost susținută.

Tot vorbim despre vicepreședinții Parlamentului, că i-ați menționat, dragă colegă, aveți o propunere din partea Frațiunii Partidului Liberal Democrat de a introduce pe ordinea de zi de... de astăzi, cer scuze, de astăzi, a

proiectului de Hotărîre ce ține de abrogarea Hotărîrii Parlamentului privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului.

Vă rog frumos, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Conform prevederilor Regulamentului, Frațiunea Partidului Liberal Democrat solicită repetat includerea în ordinea de zi a ședinței de astăzi proiectul de Hotărîre nr. 12 din 24.01.2018 pentru abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din 22 decembrie 2017 privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului.

Vreau să-i readuc aminte domnului Ghilețchi că ocupă abuziv funcția de vicepreședinte, deoarece în cadrul votării nu a întrunit numărul necesar de voturi, iar la o ședință anterioară domnul Ghilețchi era deranjat că acest proiect a fost propus în lipsa lui și chiar a afirmat că dacă era prezent dumnealui cu ambele mâini susținea acest proiect de hotărîre.

De aceea, rog să fie supus votului includerea în ordinea de zi a acestui proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghilețchi,

Vă dăm posibilitatea să ne spuneți dacă vă mai mențineți poziția în privința celor două mâini.

Vă rog frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu mulțumesc colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat pentru atenția pe care mi-o acordă.

Vreau să reafirm, domnule Deliu, că eu voi susține includerea pe ordinea de zi. Eu nu am spus data trecută că voi susține proiectul de hotărîre, dar includerea pe ordinea de zi o susțin cu ambele mâini, dacă vreți. Și rog și ceilalți colegi să susțină acest lucru, pentru a pune capăt acestei controverse pe care dumneavoastră ați ridicat-o.

De aceea eu pledez pentru includerea pe ordinea de zi a propunerii dumneavoastră.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Dar vreau să vă atrag atenția, dragi colegi, că votul în baza Regulamentului se face cu ridicarea unei mâini, da, ca să nu fie confuzie pentru numărător după...

Da, la acest subiect, domnule președinte Voronin, sau la alt subiect?

Da, bineînțeles, când e vorba de domnul Ghilețchi cum să nu fie... Bineînțeles.

Poftiți, aveți posibilitatea.

Domnul Vladimir Voronin:

Dacă m-ați provocat...

Domnul Andrian Candu:

Eu nu, domnul Deliu.

Domnul Vladimir Voronin:

... o să încep de la dumneavoastră. De la dumneavoastră o să încep. Dumneavoastră v-ați aranjat foarte bine, domnule Candu. Din două părți aveți 2 trădători, vă stă foarte bine.

Mai mult decât atât, s-a discutat tot timpul și chiar persoane, inclusiv din fracțiunea noastră, au fost afectate în așa măsură ca să depună mandatul de deputat și să plece din Parlament când era vorba despre aceea că unul din vicepreședinți trebuie să fie doamnă.

Dar dumneavoastră ați ales, domnule Candu, să fiți înconjurați de trădători și nu numai în prezidiul Parlamentului, dar în sală. De aceea Ghilețchi, pur și simplu, chiar dacă și s-a votat cu numărul necesar, n-are dreptul moral. Dacă ar fi om „порядочный” cândva și cândva, măcar în postul Paștelui, el trebuie să-și dea demisia benevol. N-are dreptul din trădători să stea acolo nici unul, nici altul. Acesta cu „crîșa” orașului Bălți, dar acela cu altă „crîșă”.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să încercăm să păstrăm limitele decenței și a unei etici. Și în afară de asta, domnule președinte Voronin, vreau să vă aduc aminte că nu o singură dată m-am adresat dumneavoastră, în calitate de președinte al unei fracțiuni, cer scuze, al unui partid care are o fracțiune de opoziție în Parlament, să transmiteți propunerea dumneavoastră pentru candidat,

preferabil doamnă, din partea fracțiunii, ca să fie în calitate de vicepreședinte și dumneavoastră ați refuzat de fiecare dată.

Vă mulțumesc foarte...

Și vă mai fac, eventual, o propunere chiar și acum.

În continuare, domnul Carp.

Vă rugăm frumos, dacă la acest subiect.

Domnul Lilian Carp:

În linii generale, noi știm cum a fost votat domnul Ghilețchi în funcție.

Mulți din cei care sînt în sală și fac parte din majoritate s-au rușinat să ridice mîna atunci, cînd a fost votat în funcție, că așa a fost înțelegerea, ca apoi, acum, cînd să voteze pentru introducerea acestui proiect de lege, într-un fel, nu votează nici pentru, nici împotriva, ca să puteți să-l păstrați ilegal în funcție.

Eu înțeleg că domnul Ghilețchi este copilul alintat al acestei majorități parlamentare, prin aceste călătorii care le face. Vedem că pentru unii care vor sau trebuie să meargă la diferite... precum este domnul Ion Casian, dar și alții, la OSCE, pentru a prezenta poziția și opoziția care există vizavi de o problemă, deci nu se găsesc bani. Iar pentru cineva... văd că a fost și în Canada, după cît se aude, și în Statele Unite, și prin Norvegia, și în Patagonia, ca să nu spunem, se găsesc destui bani. (*Gălăgie în sală.*) Eu înțeleg că a început campania electorală pentru unii.

Dar, vă rog frumos, cel puțin, dacă exista demnitate, creștinește, așa cum s-ar spune, am înțelege că nu-i bine să mințim,... dacă, totuși, respectăm, așa, principiile morale creștine, că nu-i bine să mințim și ar fi bine să ne retragem, să ne găsim locul așa, unde ne este la fiecare.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Înainte de a da cuvîntul domnului Ghilețchi pentru a vă da o replică, aş vrea să vă rog, domnule Carp, să nu mințim, așa cum e creștinește, și să nu induceți în eroare nici publicul și nici plenul Parlamentului, atunci cînd vorbiți despre cheltuieli în privința unor delegații, cum ar fi, de exemplu, călătoria pe care a avut-o domnul Ghilețchi în Statele Unite sau în Canada și care a fost suportată din bani proprii. (*Rumoare în sală.*)

De aceea absolut tot ce aveți, ca și solicitare, din punctul de vedere al finanțelor, bani publici care sînt cheltuiți de Parlament, aveți posibilitatea să solicitați informație din partea Secretariatului, Direcția financiară, și o să

primiți absolut toată informația ce ține de cheltuielile care sînt oficiale și achitate în mod oficial de Parlament pentru orice deplasare.

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Ghilețchi,

Poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnul Voronin, sigur că, de fiecare dată îmi acordă așa o atenție deosebită.

Domnule președinte Voronin,

Ați făcut referință și la Paști.

Iată eu stăteam și mă gîndeam, dumneavoastră conduceți un partid – Partidul Comuniștilor. Partidul Comuniștilor, tradițional, a fost un partid ateist. Dacă dumneavoastră ați avea ocazia să stați de vorbă cu domnul Lenin sau tovarășul Lenin, cum credeți că v-ar califica el pe dumneavoastră astăzi, trădător sau netrădător?

Unde este Lenin astăzi, este în rai sau în iad?

Dumneavoastră unde vreți să ajungeți?

Cînd îți schimbi o opinie din convingere, ce înseamnă asta, e trădare sau ce este acest lucru?

Deci sînt situații în viață cînd fiecare are dreptul să-și schimbe opinia sa și acest lucru trebuie respectat.

Dumneavoastră puteți avea diferite opinii. Dumneavoastră mi-ați spus mie personal, cînd am stat de vorbă, că ați schimbat și statutul Partidului Comuniștilor, nu mai este obligatoriu să fii ateist dacă ești comunist.

Deci dacă ați făcut lucrul acesta, acest lucru nu este... trădare a lui Lenin, a idealurilor promovate de cel care a întemeiat Partidul Comuniștilor?

Las la discreția dumneavoastră.

Dumneavoastră sînteți cel care totdeauna veniți și dați etichetări fiecărui, aprecieri, este cineva trădător sau nu este cineva trădător.

Domnule Carp,

Eu în Canada nu am fost. Și, într-adevăr, este bine să nu mințiți. Am fost în Statele Unite și nu am fost din banii Parlamentului.

Ultimele două deplasări, pe care le-am făcut la Paris, prima a fost la Comisia de Monitorizare, sînt membru al Comisiei de Monitorizare și sînt

dator să fiu prezent la această ședință. Săptămîna aceasta am fost la Comisia Afaceri Sociale, pentru că am un raport acolo, un raport important pentru protecția copiilor și am prezentat acel raport în fața Comisiei. Mai urmează o deplasare legat de ședința Comisiei de alegere a judecătorilor.

Și cred că este nu doar onoarea mea, este onoarea Parlamentului nostru. Pentru prima oară, cineva din Republica Moldova deține Președinția unei cele mai importante Comisii de la APCE – alegerea judecătorilor CEDO. Deci toate acestea țin de bunul nume al Parlamentului, de ceea ce facem noi cînd sîntem în afara țării.

E dreptul dumneavoastră, încă o dată, să folosiți cuvinte cum vă vine, așa, pe buze să le pronunțați.

Dar cred că este și în cultura politică, inclusiv cea europeană, să ne respectăm unii pe alții, să nu ne defăimăm, să nu ne atacăm la persoană și să nu mințim publicul, inclusiv acest Parlament.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Acum să trecem la vot. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Replică la replică este interzis.

Vă mulțumesc foarte mult.

Replică la replică este interzis... în baza Regulamentului Parlamentului. *(Rumoare în sală.)*

La subiectul care este propus, n-o să...

Lenin nu poate să dea replică.

Vă rog frumos să-l lăsați în pace. *(Rîsete în sală.)*

Cel puțin, nu cel pe care-l... știu eu despre cine este vorba.

Dragi colegi,

Vă rog frumos. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Și de procedură, bineînțeles, o să vă dau posibilitatea.

A fost înaintată o propunere de colegii noștri din Frațiunea Partidului Liberal Democrat, vă aduceți aminte, este vorba de acel vot cu două mîini și cu altele. De aceea... Nu... nu cu altele.

Cer scuze.

Și dumneavoastră puteți vorbi, bineînțeles.

Numai că din partea fracțiunii s-a expus domnul Carp în privința subiectului legat de proiectul nr. 332 și Hotărîrea Parlamentului nr. 12.

Iată de ce, dragi colegi, supun votului.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi de astăzi proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 12 pentru abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului. Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Văd că majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea acestui subiect pe ordinea de zi de astăzi.

Vă rugăm frumos, Secretariatul Parlamentului, să repartizați materialele la acest subiect.

Și noi îl vom examina și dezbate astăzi și-l vom supune votului.

Domnule președinte Ghimpu,

Dumneavoastră ați făcut o propunere din partea fracțiunii privind introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 93 din 22 martie 2018 cu privire la desfășurarea unei ședințe la data de 27 martie 2018. Dacă ați putea să ne spuneți despre ce este vorba, ca să știe și plenul Parlamentului cum să ia decizii.

Vă rog frumos.

Domnul Mihai Ghimpu:

Numai rugați să fie liniște în sală, că-s gălăgioși, nu știu ce, de dimineață astăzi.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă rugăm frumos, liniște, să se poată expune domnul președinte Ghimpu în privința propunerii.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Acum 100 de ani, la 27 martie 1918, Sfatul Țării, ca organ reprezentativ și legislativ al Republicii Democratice Moldovenești a votat Actul Unirii Basarabiei cu România.

Era corect și normal ca noi, Parlamentul Republicii Moldova, să organizăm, pe data de 27 martie, o ședință festivă dedicată acestor 100 ani de la Unirea Basarabiei cu România.

Și nu vă indignați că, dacă nu era acea unire la 1918, posibil, nu exista Parlamentul Republicii Moldova.

Astăzi noi am fi, unii dintre dumneavoastră ar fi fost deputați ai regiunii Basarabia, adică „депутаты Бессарабской области”, fiindcă Rusia a ocupat, în 1812, teritoriul Basarabiei și, numai prin Actul Unirii din 1918, s-a făcut dreptate în problema acestui teritoriu.

Dar, din păcate, la multinsistența noastră și cu Declarația de Unire, și cu Anul Unirii nu s-a reacționat, era corect ca Parlamentul să organizeze o ședință festivă dedicată acestui an.

Având în vedere că Parlamentul n-a făcut acest lucru, Frațiunea Partidului Liberal solicită să oferiți sala aceasta de ședință în plen a Parlamentului Frațiunii Partidului Liberal, să organizăm noi o ședință dedicată celor 100 de ani de la Unirea Basarabiei cu România.

Eu cred că e corect. Noi avem programul nostru, dumneavoastră aveți programul dumneavoastră.

Sala aparține tuturor deputaților, nu doar celor care guvernează Republica Moldova.

Și noi vom organiza această ședință cu invitații noștri unde vom aniversa 100 de ani de la Unirea Basarabiei cu România.

Mulțumesc frumos.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Vreau să vă anunț că ce ține de organizarea unor ședințe speciale în cadrul Parlamentului, pentru aceasta este prevăzut articolul 37 din Regulamentul Parlamentului care prevede și o procedură cum se convoacă... sau cum se solicită o astfel de ședință prin Biroul permanent, cine sesizează Biroul permanent. Și este vorba despre Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului sau o treime din deputați. Deci solicitarea se face de aceste... de subiecții acestor 3 instituții și cererea se face în adresa Biroului permanent, iar Biroul permanent ia decizia. Asta ce ține de ședințele speciale.

Ce ține de folosirea sălii plenului pentru tot felul de evenimente, există un Regulament și subiectul respectiv nu ține de plenul Parlamentului, dar ține

de Biroul permanent, de aceea, cu regret, această solicitare nu poate fi supusă votului.

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, chestiune de procedură. Bineînțeles, o să vă dau posibilitatea, dar să revenim la ordinea de zi.

Domnul Hotineanu vroia să facă o precizare.

Vă rog frumos.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnul Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

În ședința de vineri a Parlamentului am solicitat transferul raportului Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru bisăptămînală și el apare în ordinea de zi pentru mîine. Rog să fie transferat pentru săptămîna viitoare, fiindcă sînt niște momente tehnice la Consiliul Coordonator al Audiovizualului și ei au această posibilitate să o facă pentru săptămîna viitoare.

Vă rog mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

A fost, într-adevăr, o neînțelegere. Dumneavoastră ați solicitat ca acest subiect să fie pe o perioadă bisăptămînală, dar asta, oricum, presupune că putea să fie și în această săptămîină. Asta și înseamnă bisăptămînală. Dar am înțeles, subiectul ar fi cazul să fie amînat pentru săptămîna viitoare, pentru ziua de 29 martie, luînd în considerare că pe 30 martie vom dezbate și vom examina o moțiune simplă.

Iată de ce, dragi colegi, vă rog, prin vot, să amînăm acest subiect pentru săptămîna viitoare.

Cine este pentru, rog să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți au susținut ca proiectul nr. 156 cu referire la... raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului este amînat pe săptămîna viitoare, data de 29 martie 2018.

De procedură, vă rugăm frumos, domnule Ghimpu.

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

Avînd în vedere că Președintele Parlamentului, domnul Andrian Candu, de nenumărate ori sfidează drepturile fracțiunii și ale deputaților, și a cîta oară nu vrea să supună votului proiectele înaintate de Frațiunea Partidului Liberal, în semn de protest, noi părăsim Sala de ședințe și nu venim pînă nu se produce unirea Republicii Moldova cu România.

O zi bună. (*Gălăgie în sală.*)

(*Deputații din Frațiunea Partidului Liberal părăsesc Sala de ședințe în semn de protest.*)

Domnul Andrian Candu:

Vreau să vă aduc aminte, dragi colegi și colegilor din Frațiunea Partidului Liberal, bineînțeles, care au tot dreptul să părăsească, în mod de protest, Sala plenului, vreau să vă aduc aminte că articolul nr. 104 din Regulamentul Parlamentului, care se întitulează „Atribuțiile Președintelui ședinței” spune în felul următor: „Președintele ședinței conduce dezbaterile, veghează la respectarea Regulamentului și menținerea ordinii la ședințe”.

Eu mă conduc după litera legii și a Regulamentului Parlamentului în mod special.

Vă rog frumos, de procedură, domnule Voronin, poftiți.

Domnul Vladimir Voronin:

Păcat că a plecat Ghimpu. Special ai tărăgănat mata să plece Ghimpu.

Eu, Ghilețchi, pe Lenin îl citesc pînă acum, dar cînd voi pleca definitiv, acolo o să discut cu Lenin. Dar tu ai venit aici de alegători adus, tu înțelegi?

Domnul Andrian Candu:

Domnule președinte.

Domnul Vladimir Voronin:

De alegători adus. Tu nu ai venit „de capul tău”.

Domnul Andrian Candu:

Domnule președinte,

V-am rugat de procedură, dacă aveți ceva.

Domnul Vladimir Voronin:

De procedură.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos.

Ce e de procedură?

Vă rog, poftiți.

Domnul Vladimir Voronin:

De procedură. De aceea trebuie de luat de mustăți și de fugărit din prezidiul Parlamentului și cât mai...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Vă rog frumos să deconectați microfonul.

Vă mulțumim foarte mult.

De procedură, dacă mai sînt.

Domnule Țap,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Regulamentar, astăzi urmează să aibă loc ora Guvernului. Înainte de ședință am fost anunțat despre faptul că cei de la Guvern, reprezentanții Guvernului nu reușesc să vină astăzi.

Primul lucru. Eu aș putea să zic că la una din întrebări pe care am adresat-o chiar nu este necesar de pregătire, pentru că am solicitat, de fapt, textul Acordului dintre Republica Moldova și Ucraina privind funcționarea Complexului energetic de la Dnestrovsk, dar la general Guvernul trebuie să se străduie să reușească să pregătească răspunsurile pentru plenul Parlamentului.

Doi.

Domnule Președinte,

Aș solicita, de fapt, aș insista pe faptul ca să se respecte prevederile Constituției privind prezența miniștrilor aici în plenul Parlamentului care sînt persoane politice, sînt responsabile de politicile publice și trebuie să vină să răspundă la întrebări, să nu delege secretarii de stat.

De altfel, am adresat o întrebare la 8 februarie pe problema satului Ivanovca. Secretarul de stat, aici, în plenul Parlamentului, m-a informat sau a venit cu un răspuns inadecvat, neconform, de fapt, neadevărat, ca să nu zic dur, altfel. Deci nu s-a documentat și de la tribuna Parlamentului m-a informat că este autobuzul Bălți, care trece prin Ivanovca, mi-a indicat și ora, ceea ce nu corespunde adevărului.

Solicit într-un mod, haideți să spun așa, diplomatic, dar totuși o să fiu foarte insistent: nu se poate Guvernul și miniștrii să aibă o atare atitudine față de deputați. Or, adresăm întrebări în calitate de deputați, de reprezentanți ai cetățenilor și Parlamentul, care este autoritatea reprezentativă supremă, cred că ar fi normal să fie respectat de membrii Guvernului. De aceea solicităm pentru... admitem că astăzi, să înțelegem această situație, oricum deja s-a creat, dar pentru viitor, noi vorbim de mult timp, domnule Președinte, și pentru mine este de neînțeles această atitudine a Guvernului față de plenul Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule președinte Lupu,

Vă rugăm.

Domnul Marian Lupu:

Da, mulțumesc, domnule Președinte.

Strict de procedură, în legătură cu părăsirea sălii de către colegii noștri din Frațiunea PL. Nu știu dacă alți colegi au atras atenția, dar anunțul a fost făcut că ei se retrag pînă ce nu se face unirea. Și de aici, așa cum unirea nu se va face niciodată, trebuie să înțelegem că colegii noștri ne-au părăsit pentru totdeauna. (*Rîsete și aplauze în sală.*) Asta înseamnă că, probabil, nu o să participe nici la... (*rîde*) venim și la lucrul acesta. Domnul președinte Voronin propune, ulterior, și un moment de reculegere, eu, cel puțin, în variantă mai „soft” vroiam să spun iată ce procedural, domnule Președinte: să le spunem adio, să ne luăm rămas bun de la colegii noștri pe care nu o să-i vedem niciodată, pe unioniști, în această sală.

Cam asta a fost de procedură, trist, dar realist.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vreau să vă anunț, dragi colegi, că „niciodată” e un cuvînt foarte greu, luînd în considerare că această legislatură are un termen prin care se încheie.

Vă mulțumim foarte mult.

De procedură, dacă sînt și vă rog frumos, de procedură anume.

Doamnă Bodnarenco,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumim.

Exprim și eu nedumerire, domnule Președinte al Parlamentului, pentru că și eu am fost anunțată înainte de începutul ședinței de astăzi că nu vine nimeni pentru a da răspuns la întrebările deputatului Elena Bodnarenco.

În special, vreau să accentuez că de trei săptămîni deja nu pot să primesc răspuns privind ilegalitățile comise la redeschiderea școlii din satul Țepilova și solicit Ministerului Educației ș.a.m.d totuși să dea răspuns – ce se întîmplă în satul acesta din raionul Soroca?

Domnul Andrian Candu:

Eu am să rog Secretariatul Parlamentului să ne pregătească nouă o notă pentru următoarea ședință a Biroului permanent ce ține de solicitările deputaților și neprezența sau refuzul de a da informații din partea Guvernului. Și la Biroul permanent, cu siguranță, vom fi atît de înțelepți și constructivi că vom lua o atitudine cu referire la comportamentul unor miniștri sau ministere, sau în privința celor care sînt în Guvern. Și, probabil, așa cum nu se prezintă ei aici, probabil, e cazul și Parlamentul să înceapă să nu susțină proiectele de legi care vin de la acele ministere. Bănuiesc că ar fi, de exemplu, un astfel de răspuns.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

O remarcă. Unioniștii au fost, sînt și vor fi mult mai mulți în viitorul Parlament. Și nu vorbiți, vă rog, în numele tuturor deputaților, domnule Marian Lupu. Dacă dumneavoastră ați încremenit în perioada sovietică, este doar problema dumneavoastră personală.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă rog frumos să... bineînțeles, aveți dreptul la replică, bineînțeles.

Dar, dragi colegi, vă rog frumos să vă referiți strict la chestiuni de procedură, potrivit Regulamentului.

Domnule Lupu,

Aveți dreptul la replică, 3 minute.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu vreau kolegei să-i mulțumesc că sare așa nitam-nisam și îmi oferă posibilitatea de luare de cuvînt pe gratuit, pe loc gol.

Deci întâi de toate, eu le-aș spune tuturor deputaților care stau în această sală: ei sînt deputați, membri ai Parlamentului Republicii Moldova. Dacă au alte viziuni, atunci este contrar și moralei, și convingerilor să stea în această sală. Aveți alte convingeri? Nu vedeți acest stat suveran și independent, n-aveți ce căuta în această sală. Fiindcă aici este Parlamentul țării Republica Moldova.

Mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

De procedură, domnul președinte Voronin. Dacă iarăși în privința domnului Ghilețchi, o să ajungem să discutăm subiectul în plen.

Vă rog frumos, domnule Voronin.

Domnul Vladimir Voronin:

Ghilețchi, totuna n-o să terminăm cu dînsul, dar de procedură iată ce. Clădirea aceasta, unde se află astăzi sediul Parlamentului, a fost construită de Partidul Comunist al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești. Noi cerem sala pentru a petrece măsura „100 de ani de ocupație românească a teritoriului Moldovei”.

Domnul Andrian Candu:

Am înțeles. Am să încerc să vorbesc ... (*Rumoare în sală.*) În acest context, am să încerc să vorbesc cu arhitectorii și cei care au construit această clădire.

Vă rog. Vă rog să-mi transmiteți numele de familie.

Și, dragi colegi,

Acum să trecem la votul pentru a aproba ordinea de zi, suplimentul la ordinea de zi pentru ședințele de astăzi și de mâine, 22 și 23 martie.

Rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Cine este pentru a aproba suplimentul la ordinea de zi, rog să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea suplimentului la ordinea de zi.

Vă rugăm frumos Secretariatul să repartizeze și materialele. Și să trecem la subiectele care sînt pe ordinea de zi. Luînd în considerare că colegii de la Guvern, domnul Tarlev, a rugat după ora 11.00 să examinăm primele patru subiecte, am s-o rog pe doamna președinte Buliga, în calitate de autor, să ne prezinte proiectul de Lege ... subiectul nr.5 de pe ordinea de zi, proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cer scuze. Mi-au atras colegii atenția că mai este un proiect, mai este un demers, care l-am primit la intrare și de aceea l-am scăpat, este un demers din partea Frațiunii Partidului Democrat privind introducerea pe ordinea de zi de astăzi a proiectului de Lege nr. 26 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Vă rog frumos, domnule Sîrbu, argumentele dumneavoastră.

Poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Rog susținerea introducerii pe agenda Parlamentului de astăzi a proiectului nr. 26 ce ține de modificarea și completarea unor acte legislative. Este vorba despre dezvoltarea mecanismului de accesare și de obținere a certificatului de integritate, certificat care deja îl avem în legislație, dar urmează să dezvoltăm aceste norme.

Raportul comisiei este, cu părere de rău, președintele comisiei a plecat și nu știu dacă va fi pînă la unire, de aceea rog susținerea și prezentarea acestui proiect astăzi și votarea în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Alte opinii văd că nu sînt.

Onorat Plen,

Vă propun introducerea pe ordinea de zi, vă solicit votul pentru introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 26 din 7 februarie 2018.

Cine este pentru, rog să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea pe ordinea de zi de astăzi a proiectului nr. 26 din 7 februarie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Rugăm frumos Secretariatul Parlamentului să pregătească materialele pentru a fi repartizate. Iar colegii din comisia responsabilă, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în calitate de vicepreședinte, dacă ar putea cineva să ne prezinte raportul, dacă cumva președintele comisiei, domnul Boțan, nu revine în sală.

Vă mulțumim foarte mult.

Și așa cum am anunțat, dragi colegi, vă rog frumos să trecem la examinarea subiectelor de pe ordinea de zi. Și primul subiect este subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Proiectul nr. 391 din 18 februarie ... cer scuze, 18 decembrie 2017.**

Prezintă autorul acestui proiect de lege doamna Buliga.

Vă rugăm frumos să veniți la tribuna principală.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu

Cer scuze, doamnă președinte Buliga. Ora votului vă propun, dragi colegi, ora 13.00. Ora votului pentru toate subiectele care vor fi examinate pînă la acea oră.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Prezentul proiect de lege a fost elaborat ca urmare a unei analize ample și a identificării, și stabilirii unor factori de risc asupra sustenabilității financiare a serviciilor sociale din Republica Moldova. Pe parcursul anilor, fondatorii și prestatorii de servicii sociale expun anumite riscuri exprimate și legate de insuficiența și lipsa resurselor financiare pentru a asigura funcționarea serviciilor sociale create, precum și întru dezvoltarea de servicii suplimentare și servicii noi. Sîntem pe deplin conștienți de importanța descentralizării administrative și bugetare, cu toate acestea, însă, este necesar ca reformele promovate în diferite domenii să fie corelate.

În conformitate cu modificările operate la Legea nr. 397 din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2015, volumul de finanțare a serviciilor sociale la nivel local depinde strict de prioritățile autorităților publice locale de nivelul întâi și a autorităților publice locale de nivelul al doilea. În cadrul anvelopei financiare disponibile,

autoritățile publice locale direcționează resursele în funcție de necesitățile locale.

Politica de descentralizare financiară, implementată la nivel național, reprezintă anumite riscuri pentru sistemul de servicii sociale, astfel nu toate autoritățile administrației publice locale prioritizează direcționarea resurselor financiare pentru finanțarea serviciilor sociale existente sau pentru mărirea numărului de servicii conform necesităților, în special în unitățile administrativ-teritoriale care mai continuă să fie depravate economic. Totodată, este posibilă scăderea calității serviciilor prestate, condiționată de tendința de a economisi mijloace financiare.

Astfel, conform informației prezentate de autoritățile publice locale, tot mai multe servicii sociale au fost conservate, în realitate fiind închise sau fiind redus numărul de beneficiari. Aș vrea doar să vin cu câteva cifre. La moment în cadrul serviciului asistent personal sînt angajați 2 566 de asistenți personali, iar circa 4 mii persoane cu dizabilități severe au solicitat acordarea serviciului dat. Actualmente, activează 375 de asistenți parentali profesioniști care prestează servicii la circa 701 copii și 69 de case de copii de tip familial cu 306 copii. Dar mai sînt necesare pentru dezvoltare încă 425 de servicii de tip familial pentru circa 800 de copii, care rămîn în îngrijirea sistemului rezidențial.

Serviciul sprijin pentru familiile cu copii este prestat în 20 de unități administrativ-teritoriale, dar este nevoie de dezvoltat acest serviciu încă în 18 raioane cu impact aproape pentru două mii de copii.

Proiectul elaborat propune mecanismul de finanțare a unui pachet minim de servicii sociale prin transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea. Se impunea inclusiv în contextul implementării acțiunii 2.2.5 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare care prevede proiectarea și implementarea unui sistem de transferuri condiționate pentru principalele funcții social delegate și partajate, cum ar fi: educația, sănătatea, asistența socială, cultura, care ar asigura un nivel minim echitabil al prestațiilor.

Practica finanțării condiționate în baza transferurilor cu destinație specială există astăzi în sistemul de educație. Astfel, conform prevederilor articolului 11 din Legea nr. 397, transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat se alocă bugetelor unităților administrativ-teritoriale pentru finanțarea: învățămîntului preșcolar, primar, secundar general, special și complementar. Or, conform prevederilor Constituției Republicii Moldova, dreptul la educație, precum și dreptul la asistență socială sînt drepturi fundamentale ale omului pe care statul trebuie să le asigure.

Conform avizului Guvernului, la această etapă se susține doar o singură sursă de finanțare a pachetului minim de servicii, este vorba de fondul de susținere a populației.

Sigur că la această etapă este o soluție bună pentru a menține serviciile sociale dezvoltate de autoritățile publice locale, dar nu asigură dezvoltarea serviciilor sociale noi.

Stimați colegi deputați,

Solicite să susținem inițiativa legislativă elaborată, luând în considerare propunerile din avizul Guvernului.

Totodată, reiterez angajamentul ca pe platforma Comisiei protecție socială, sănătate și familie să lansăm în continuare discuții pentru a identifica noi mecanisme și mijloace financiare, pentru a asigura sustenabilitatea financiară a serviciilor sociale și a impulsiona dezvoltarea serviciilor sociale conform necesităților populației.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului.

Și prima intervenție – din partea doamnei Bodnarenco.

Vă rog.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumim.

Госпожа Булига, этим законом вы предлагаете узаконить то, что уже сделано. Я имею в виду ликвидацию местных органов публичного управления. Вы заканчивали презентацию законопроекта тем, что многие органы местного публичного управления развили целый ряд социальных услуг из своих средств, и мы этих средств их лишаем.

Все-таки социальная защита это полномочия органов местного публичного управления? Если да, то почему мы их лишаем финансирования этих полномочий?

Doamna Valentina Buliga:

Stimată doamnă colegă deputat,

Am menționat că, conform Constituției, articolul 47, asistența socială este una din drepturile autorităților și ale statului, și ale autorităților publice centrale.

Totodată, legile care reglementează activitatea autorităților publice locale, Legea nr. 436 și alte legi, norme, prevăd că autoritățile publice locale

sînt și ele responsabile de asistența socială, de protecția socială a populației din teritoriul administrat.

Asta prevede, de fapt, o conjugare de eforturi dintre sursele bugetului de stat, bugetele autorităților locale pentru a asigura prestații sociale, a dezvolta servicii sociale, prestații sociale suplimentare. De aceea și am menționat în prezentarea proiectului de lege.

Inițial, proiectul a venit, de fapt, cu o abordare mult mai largă și cu modificarea Legii cu privire la finanțele publice locale, ca să avem finanțare conform destinației speciale, așa cum avem alte norme în lege.

Guvernul, la această etapă, vine doar cu o parte de suport din cadrul acestui fond și paralel ne angajăm ca în continuare, în procesul de descentralizare și delimitare clară a atribuțiilor, să găsim o formulă de susținere a serviciilor actuale existente, cât și crearea de servicii noi, în dependență de nevoile localităților, de procesele demografice, de problemele cu care se confruntă cetățenii în Republica Moldova.

Consider că este un pas bun la această etapă, pentru că vom asigura finanțarea deplină a 4 servicii din acest pachet minim de servicii standard pe care-l propunem, iar ulterior să vedem, de fapt, poate și regionalizarea anumitor servicii. Adică, procesul de reformă și de reorganizare și organizare a serviciilor sociale trebuie să asigure inclusiv sustenabilitatea financiară a lor.

Doamna Elena Bodnarencu:

Спасибо.

Вы вот говорите о децентрализации, о четком разграничении полномочий. Я чувствую, что здесь можно применить то слово, которого господин председатель Парламента боится, – «никогда», потому что мы столько слышим о децентрализации, разграничении полномочий, но не видим ни одного хоть мало-мальски сырого документа, в котором бы эти положения разъяснялись, и мы увидели бы свет в конце туннеля и надежду на то, что когда-то в Молдове это произойдет.

Лица, находящиеся в сложных жизненных ситуациях, – это второй вопрос, – имели возможность один раз в год из вот этих фондов социальной поддержки населения получить помощь на приобретение лекарств, на проведение операций и т.д.

Сегодня обращаются очень много граждан Республики Молдова, матери с двумя детьми-инвалидами, например, инвалидами первой группы, у которых есть второй член семьи и ежемесячный доход на душу... на одного члена семьи не позволяет получать, например, ежемесячную социальную помощь и компенсацию в холодный период года, и они не подпадают в этот пакет из этих четырех услуг.

То есть мы их лишили поддержки. Да, мы им оставили поддержку в виде той небольшой пенсии, которая не достигает 1000 леев и которая будет повышена всего на 6% с 1 апреля, и какая-то небольшая компенсация, но это гораздо ниже прожиточного минимума.

Doamna Valentina Buliga:

Doamnă deputat,

O să reiterez încă o dată că acțiunile întreprinse pe parcursul anilor au anume ca scop majorarea sumelor destinate indiferent de forma alocației, indemnizație, ajutor social, ajutor pentru perioada rece a anului pentru cetățenii Republicii Moldova și dumneavoastră vedeți că în ultimul timp au fost majorate și alocațiile pentru dizabilitate indexate, reforma pensiilor care a adus o majorare poate nu atât de substanțială.

Dar nu vreau ca dumneavoastră să dezinformați, într-un fel, că cetățenii au rămas fără acest suport din partea fondului de susținere a populației, din motivul că 98 la sută din toți banii care erau oferiți o dată în an ca ajutor material pentru familiile sau persoanele care se adresau atât la fondul republican, cât și la fondurile locale erau destinate așa-numitor ... care indicau ei în certificate – pentru procurarea medicamentelor.

Nu în zadar, pe parcursul ultimilor ani, suma destinată din fondul asigurărilor medicale, suma destinată medicamentelor este în creștere considerabilă, inclusiv pentru acest an aproape 100 milioane de lei din fondul de asigurări medicale a fost majorată suma pentru medicamentele compensate și programele de stat care au anume menirea să asigure pacienții cu maladii, cu maladii specifice care sînt în aceste programe destinate să beneficieze de medicamente conform prescripției medicului.

Ajutorul pentru iarnă, indemnizațiile, alocațiile, măsurile întreprinse au diminuat, de fapt, nivelul de sărăcie în rîndul anumitor categorii de populație din țara noastră.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, doamnă Bodnarenco.

Vă rog frumos.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumim.

Reamintesc că cresc și prețurile la medicamente.

Вы говорите красиво, но каждый из нас, депутатов, может привести вам сотни примеров того, что очень много людей осталось без

социальной поддержки начиная с 1 января 2018 года, и в особенности дети-инвалиды и инвалиды детства.

Если депутат Парламента является человеком с ограниченными возможностями и до получения группы инвалидности он работал, то его пенсия будет проиндексирована и валоризирована, а ребенок, который имел несчастье родиться с ограниченными возможностями, валоризацию пенсии не увидит никогда. И ребенок-инвалид детства и первой группы получает пенсию 795 леев. Это все, что ему дает государство. Если у него работают оба родителя, или один родитель работает и зарабатывает достаточно, то он не получает ни ежемесячную социальную помощь, ни компенсацию в холодный период года.

Я вам могу привести... уже не на трибуне Парламента, но я вам могу привести конкретные фамилии, конкретные цифры. Я вот именно это имела в виду, что мы оставили очень большой пласт населения Республики Молдова без социальной поддержки.

Doamna Valentina Buliga:

Cine ca cine, dar dumneavoastră știți, pentru că erați, într-un fel, pe parcursul anilor, cel mai mare beneficiar din fondul de suport în fondul... nu dumneavoastră, adresările dumneavoastră și știți că acea valoare a ajutorului era în mare parte 500 de lei pentru medicamente, cum se indica. De aceea și sumele destinate pentru medicamentele compensate și pentru medicamentele din programele de stat au arome ca scop să ajute aceste categorii de persoane.

Ce spuneți de pensia sau alocația de dizabilitate, dumneavoastră ați votat proiectul de lege care a modificat, care va intra în vigoare la 1 aprilie, Legea nr. 499, prin care mecanismul de stabilire a alocației pentru dizabilitate s-a schimbat, pentru că aveți perfectă dreptate, ceea ce-ați spus că persoana care nu a muncit nu poate să aibă o alocație mai mare, pentru că n-are stagiul de cotizare.

De aceea măsurile întreprinse sînt evidente și trebuie ca, și în continuare, să avem grijă de aceste categorii, și este sarcina noastră, inclusiv a autorităților locale, a direcțiilor, ca să țintească exact în acele categorii și în acele familii care au nevoie de suport din partea statului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnul Odnostalco.

Vă rog frumos.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа председатель,

Я так понимаю, этот проект и даже по хронологии времени был создан и зарегистрирован

Doamna Valentina Buliga:

Не слышно.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да. Прошу прощения.

Этот проект был создан и зарегистрирован взамен ликвидации тех фондов, о которых говорила госпожа Боднаренко. И это будет якобы какая-то альтернатива. Мы так это понимаем... цель этого проекта.

В связи с этим возникает вопрос: если там мы понимали, что человек получает 500, 700, 1000 лей – кто больше, кто меньше, но он получает эти деньги на руки, даже несмотря на то, что, как вы говорите, они шли на медикаменты. Мы знаем прекрасно, как сегодня обстоят дела, – людям не хватает денег на медикаменты. И несмотря на якобы увеличение списка компенсированных лекарств, и что суммы где-то в любом случае стали больше, львиная часть всех расходов на лечение ложится на плечи гражданина. И в данном случае здоровье не спрашивает, сколько он зарабатывает. (*Voce nedeslușită.*)

Дальше. В связи с этим возникает вопрос: какие будут критерии распределения этой помощи? Ведь мы сегодня ... грубо говоря, то, что вы предлагаете, – это механизм «кот в мешке», когда никто не знает, каким образом будут распределяться, будут учреждаться эти суммы, кто будет конкретным получателем. Не будут ли такие критерии, как у нас уже были до этого, – наличие телевизора, холодильника и стиральной машины говорит о том, что человек обеспеченный, о том, что он богатый?

Мы имели такие прецеденты, мы имели на вашем веку такие прецеденты, поэтому давайте этот вопрос обсудим.

Doamna Valentina Buliga:

Eu mă bucur că dumneavoastră aveți o ținare de minte, așa cum se vorbește la noi, la moldoveni.

Dar proiectul la care ați făcut referire nu a fost votat de Partidul Democrat și de Valentina Buliga, când a venit ministrul, dar a fost votat de o altă componentă a Parlamentului, prin care a introdus Legea cu privire la ajutorul social și acele criterii despre care dumneavoastră ați menționat.

Cu atît mai mult cã, pe parcursul anilor, aceste criterii au fost eliminate, îmbunătățite și astăzi numărul de familii beneficiare de ajutorul social este în creștere. Și la acea etapă minimul garantat era 430 de lei, acum este 961, ca să oferim posibilitatea mai multor familii să beneficieze de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului. Și asta vorbesc statisticile.

Și dumneavoastră, ca membru al Comisiei protecție socială, sănătate și familie cunoașteți cifrele foarte bine.

Referitor la cum vor fi distribuiți acești bani sau cum vor fi plătite, de fapt, aceste servicii. Clar că, Fondul de susținere a populației nu a fost lichidat, a fost reorganizat, pentru a eficientiza, de fapt, utilizarea mijloacelor care vin tot de la servicii din alte domenii și autoritățile locale sau, mai bine zis, direcțiile din cadrul consiliilor raionale vor prezenta numărul de servicii, beneficiarii acestor servicii. Aceste servicii trebuie să fie acreditate, ca pacientul nostru sau beneficiarul să fie, cu adevărat, protejat din toate punctele de vedere și, în dependență de serviciile create și numărul de beneficiari, vor primi cu transfer de la Fondul de susținere a populației bani pentru serviciile pe care le au. Nu va fi nici o discriminare. Depinde de capacitățile direcțiilor de asistență și a consiliilor raionale să pună protecția socială ca o prioritate pentru ei.

Și pentru asta, vreau să vă spun că sînt raioane care au demonstrat cu brio că îi doare soarta oamenilor și au servicii create, și am menționat în luarea mea de cuvînt, au servicii create și acești copii, aceste persoane se simt astăzi mai sigure decît în perioada cînd nu erau aceste servicii.

Și pot, dacă vreți, să vă spun și cînd au fost create, ca să nu mă criticați doar, dar să mai spuneți și obiectiv anumite rezultate al activității mele personale.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

De critici nu sîntem scutiți nimeni, doamnă Buliga. (*Voce nedeslușită.*)

Domnule Odnostalco,

Dacă mai aveți o întrebare sau o precizare.

Poftim.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да. Уточнение.

Госпожа председатель комиссии, (*Rumoare în sală.*)

Начнем с конца вашего. Да, действительно, мы имеем на сегодняшний день определенные результаты, и эти результаты связаны... Вот вы сказали очень правильно – растет количество семей,

которые получают соцпомощь. А почему растет количество семей, которые получают соцпомощь? Потому что люди стали жить беднее и потому что они на сегодняшний день загнаны в условия, когда они должны получать соцпомощь.

Представляете? Семья получает соцпомощь. Она не может найти работу, вот о чем мы говорим.

Итак, как я смотрю, вызвал такое резонансное обсуждение мой вопрос. И я, думаю, попал в точку, наверно. Это первое.

Второе.

Doamna Valentina Buliga:

... тебя не слышно.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Не слышно?

Doamna Valentina Buliga:

Не слышно, как вы говорите. Не знаю что-то...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Stimați colegi,

Stimați deputați,

Haideți să păstrăm liniștea în sală, pentru că raportorul nu aude întrebarea care a fost adresată.

Am o mare rugămintă către toți colegii: să păstrăm liniștea în sală, ca să ne auzim unii pe alții.

Domnule Odnostalco,

Dacă puteți să repetați întrebarea.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Еще раз.

Количество семей, которое вы указали, говоря о том, что растет сумма и количество... количество и сумма получателей помощи. Они растут не потому, что лучше жить стали, а потому, что хуже жить стали. Реальные доходы семей намного меньше. И это факт, и это говорит та же статистика. И вы как председатель комиссии об этом прекрасно знаете не хуже меня.

Дальше. Что касается критериев. Я не зря об этом сказал, потому что мы имели эти критерии, и мы имели большие проблемы.

И на сегодняшний день, когда вы пришли в Парламент и предлагаете новые механизмы социальной защиты, эти механизмы людям непонятны. Вот они сейчас смотрят на нас здесь, что мы обсуждаем, и они не могут понять, что конкретно они будут получать.

Что будет входить в этот минимальный набор социальных услуг? Это будет входить 10 лей, или это будет... хватит на пакет гречки или на что-то другое?

Знаете, мы голосуем за «кота в мешке». Мы не голосуем за конкретные ясные вещи.

То, что вы говорите, что будет разрабатывать Правительство критерии и механизмы этого пакета. Так давайте сначала нам покажут, что это будет, а только после этого мы будем голосовать, чтобы мы убедились, что это будут действительно важные вещи.

Потому что мы видим... у нас много примеров: и студенты по 30–40 лей получают, сейчас индексация у них будет при этом как новая форма поддержки студенчества. И поэтому для нас важно понять критерии.

Что это будет, в зависимости от чего? С каким статусом и в каком положении должен быть человек для того, чтобы он получил этот минимальный пакет услуг?

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Odnostalco, membru al Comisiei protecție socială, sănătate și familie,

În cadrul comisiei a fost discutat care va fi acest pachet minim de servicii, create de autoritățile locale. Este vorba despre asistent personal, și am menționat, 2666 de persoane astăzi au asistent personal, profesie introdusă în anul 2013, prin care membrii familiei sau alte persoane, care îngrijesc de o persoană cu dizabilitate severă, beneficiază de salariu, plătesc contribuții și sînt angajați la muncă. Este vorba de serviciul sprijin familial, creat la această etapă doar în 20 de consilii raionale și avem încă 12 plus două orașe. Este vorba de casă de tip familie și asistență parentală profesionistă. Sînt 4 servicii care vor fi finanțate din acest Fond, conform estimărilor și dezvoltării serviciilor.

Ceea ce ține de ajutorul social. Cu adevărat, la această etapă beneficiari ai unui ajutor social din partea statului sînt lunar, cifra variază, 50 de mii de familii, 48, 52, în dependență de nevoile acestor familii. Suma ajutorului social s-a majorat pe parcursul anilor.

Da, foarte multe familii se califică din cauza lipsei locurilor de muncă.

Nu în zădar, Guvernul actual a inițiat mai multe proceduri de susținere a oamenilor de afaceri care doresc și pot crea locuri de muncă. O inovație pentru acest an sînt acele 40 de mii de lei pentru un loc de muncă, în baza anumitor condiții care vor fi create, pentru că ne dorim cu adevărat ca cetățeanul să aibă loc de muncă, cetățeanul apt de muncă.

În cazul beneficiarilor de ajutor social, aproape jumătate din beneficiari sînt persoane cu dizabilități, familii care au membru al familiei – o persoană cu dizabilitate, de aceea nu trebuie să generalizăm, dar trebuie cu adevărat, cum ați menționat dumneavoastră, publicul larg să fie informat corect despre tot ce se întîmplă atunci cînd se votează o lege și care este impactul ei asupra lor.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, doamnă Buliga.

Domnule Odnostalco,

Dacă mai aveți ultima precizare, poftim.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа Булига, все-таки о критериях. Давайте перечислим их, чтобы мы понимали. Потому что все, что мы с вами говорим, или так, как вы отвечаете... я понимаю, что нужно ответить красиво, и чтобы это было приятно. Но люди от нас хотят услышать сейчас критерий – подходит он или не подходит? Если он до этого получил 700 лей на медикаменты либо другую помощь, он должен знать – получит ли он в следующем месяце, в следующем году эти деньги или нет? Потому что полис медицинского страхования это не обеспечивает. Это как один из примеров.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Odnostalco,

Dumneavoastră confundați anumite lucruri. Este vorba despre serviciile sociale care sînt reglementate de o lege aparte, Legea cu privire la serviciile sociale, în care este foarte clar specificat cum se creează serviciul social, cum se introduce persoana în cadrul acestui serviciu, care sînt criteriile pentru selectare. De aceea nu confundați lucrurile, vă rog foarte mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Următorul deputat... următoarea întrebare vine de la domnul Iurie Țap.

Domnul Iurie Țap:

Doamnă președinte,

Prima mea întrebare: vă rog să îmi spuneți, proiectul pe care dumneavoastră ni l-ați prezentat este conform sau corespunde strategiei sectoriale a ministerului respectiv care, conform Strategiei de reformă a administrației publice 2016–2020, urma să fie definitivată pînă la finele anului 2017?

Doamna Valentina Buliga:

Domnule deputat Țap,

Vă mulțumesc foarte mult pentru această întrebare.

Dacă ați observat, în ceea ce am prezentat eu, special am făcut trimitere și la strategie, și la obiectivele-țintă pe care trebuie să le realizeze ministerul și autoritățile la Capitolul „Asistență socială” și am spus, cu adevărat, strategia care este în proces de elaborare, din motivele nu ale Ministerului Sănătății și Protecției Sociale, au fost depistate în procesul de elaborare anumite dificultăți. Ca să nu deteriorăm sustenabilitatea serviciilor sau să stopăm crearea de noi servicii, ministerul vine la această etapă cu această propunere. Ulterior, este un proces continuu – va fi aprobată strategia, ne vom angaja noi, Parlamentul, în acest proces de realizare a acestui obiectiv, lucrurile pot fi modificate, schimbate, îmbunătățite. Noi nu avem dreptul din cauza unor strategii să lăsăm oamenii să rămână fără servicii și fără suport.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Mai aveți o întrebare?

Domnul Iurie Țap:

Exact. Am spus prima mea întrebare, dar mai întîi un comentariu scurt. De fapt, Strategia de descentralizare din 2012 prevedea pînă în 2015, a fost extinsă pînă în 2018, de aceea, stimată colegă, noi nicidecum nu putem vorbi de anumite... Trebuie s-o spunem altfel că, de fapt, Guvernul, ministerul, nu contează – de acum, de atunci, de altele – nu și-a făcut datoria la timp.

Și întrebarea a doua. Pachetul de servicii sociale, importanța acestora, mai ales a sustenabilității serviciilor sociale este indiscutabilă și ideea este bună, frumoasă și vă susțin pe deplin, este vorba de instrumentele, de mecanismul în acest sens. În acest pachet, care va fi... sau rolul autorităților publice locale de nivelul întîi este clar definit ca competență, resurse financiare și instituționale sau nu?

Doamna Valentina Buliga:

Autoritățile locale de nivelul întâi, în cazul nevoilor din comunitatea pe care o administrează, dacă vor avea nevoie de asistent personal, casă de tip familie sau asistență personală... parentală profesionistă, în dependență de evaluările care se fac în teritoriu, vor lua decizia de a crea acest serviciu, raporta sau informa direcției, direcția, ulterior, generalizînd toată informația sau vor fi prevăzute și termene, pentru că viața omului sau viața unui copil nu poate aștepta planificări la început de an, ca să-l lăsăm fără grijă. Prin această comunicare ei vor avea acces la sursele din Fondul de susținere a populației pentru a asigura acestor copii – pentru că este vorba în mare parte de 3 servicii destinate copiilor – ca nici un copil să nu rămînă fără protecția la etapa cînd a fost evaluată starea lui și depistată dificultatea în care a nimerit.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Dacă mai aveți ultima precizare, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Nu voi preciza, doar voi solicita luare de cuvînt.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Cred că Secretariatul a notat că doriți să luați cuvîntul.

Următoarea întrebare va fi adresată de doamna deputat Mironic.

Doamna Alla Mironic:

Уважаемая госпожа Булига,

вы заметили, насколько много вопросов сегодня задается именно по социальной защите населения? И особенно удивляет тот факт, что даже член социальной вашей комиссии, господин Односталко, не мог разобраться на заседании комиссии и так много времени взял, задавая вам вопросы.

Мой вопрос состоит в том, что, как вы знаете, как председатель общественного объединения «Организация ветеранов Республики Молдовы», где у нас полмиллиона ветеранов войны, труда и пенсионеров, очень много возникает вопросов, и они не входят в ту категорию, о которой сегодня идет речь.

Объясните, пожалуйста, если они обращаются в нашу организацию, допустим, в связи с похоронами, или в связи с ситуацией после операции, или в связи с каким-то несчастьем дома, какой будет механизм, и что им объяснить и разъяснить – какая будет помощь, если существует сегодня только республиканский фонд, и если только местные органы управления составляют специальные списки, я так понимаю, по предложению социальных работников?

Doamna Valentina Buliga:

Doamnă Mironic,

Mulțumesc foarte mult pentru întrebare.

Clar că în Republica Moldova persoanele care sînt la vîrsta a treia, vîrsta înțelepciunii, trebuie să le mulțumim mult pentru munca depusă, ei trebuie să fie în vizorul atît al asistenților sociali din sat, lucrătorilor sociali, pentru care au fost îmbunătățite, de fapt, și condițiile, instruiți, așa-numitele îngrijiri la domiciliu pentru persoanele în etate. Centrele de plasament pentru persoanele în etate care continuă să fie finanțate de la bugetul de stat, acele centre care sînt în subordinea Ministerului Sănătății. Consiliile raionale, în dependență de evoluțiile demografice din raioane, și-au dezvoltat și ei servicii, aceste centre, sau le mai spun în popor aziluri, aceste centre sînt acreditate, evaluate, sînt finanțate și vor continua pentru persoanele în etate, care nu au altă formă de protecție din partea familiei, să le ofere acest sprijin.

La fel, în caz de o dificultate materială, indemnizația de deces, dumneavoastră ați menționat-o, este în fiecare an în Fondul asigurărilor sociale este aprobată suma, a crescut foarte modest în ultimii ani, dar a crescut. În rest, autoritățile, primăriile, consiliile raionale, din surse disponibile pot interveni și ajuta aceste persoane. Noi nu avem dreptul, la fel, să-i lăsăm fără grijă și serviciile, pe care le-am menționat, sînt în creștere, în ultimul timp, dezvoltate în raioanele țării, sînt anume o bună parte destinate pentru persoanele în etate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim.

Doamna Valentina Buliga:

Asistentul social și lucrătorul social este prima persoană la care.. și primarul din localitate care trebuie să cunoască, de fapt, care sînt persoanele din unitățile sau din teritoriul administrat care au greutăți, dificultăți, ca să le încadreze într-un anumit serviciu.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Mironic,

Dacă mai aveți o întrebare?

Doamna Alla Mironic:

Posibilitatea să dau cerere personală către administrație ori fondul republican. Se poate aceasta?

Doamna Valentina Buliga:

Nu, nu. Dumneavoastră iar vă întoarceți la acel Fond republican de susținere a populației. Această posibilitate la această etapă, cum am menționat, nu este posibilă, pentru că sursele fondului sînt direcționate pentru altceva.

În caz cînd familia în care există o persoană în etate are un minim mai mic decît minimul garantat, se adresează la asistentul social din localitate.

Doamna Alla Mironic:

Am înțeles.

Mulțumesc.

Я бы хотела сказать, конечно, госпожа Валентина, что у нас есть вот эти центры реабилитационные, но, наверное, надо будет позаботиться об этом потому что на район если у них 15–20 тысяч ветеранов, а мест всего лишь 50.

Спасибо.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea domnului deputat Cuciuc.

Domnul Oleg Cuciuc:

Mulțumesc, domnule vicepreședinte.

Doamnă autoare,

Dacă aruncăm un ochi asupra raportului Direcției generale juridice, atunci concluzia lor finală este că acest proiect este unul depășit în timp, întrucît, citesc: „Au fost întreprinse deja măsuri în capitolul pachet minim de servicii sociale prin adoptarea Legii nr. 288 la sfîrșitul anului trecut”. Care este necesitatea dacă prin legea care s-a adoptat, noi am pus în sarcina Guvernului în timp de trei luni să facă modificările în legislație și astăzi au expirat cele trei luni? Care mai este necesitatea adoptării încă unei alte legi care nu mai este valabilă?

Doamna Valentina Buliga:

Domnule deputat,

Dumneavoastră cred că m-ați auzit ce am spus eu la început, conceptul inițiativei legislative a fost, în primul rînd, crearea unui mecanism de plată din partea bugetului de stat cu destinație specială pentru toate serviciile ... pentru pachetul minim de servicii care poate fi majorat. La această etapă Guvernul nu a susținut conceptul întreg și vine doar cu suport finanțarea din Fondul de susținere a populației.

Pentru lectura a doua avizul Direcției generale juridice îl vom examina. Noi ne dorim cît mai rapid să adoptăm acest proiect de lege pentru a debloca, de fapt, finanțarea acestor servicii care sînt deja create și a oferi posibilitatea autorităților să creeze noi servicii în cadrul acestui pachet minim de servicii, în dependență de nevoile în raioanele lor sau în primăriile pe care le administrează.

Domnul Oleg Cuciuc:

Atunci apare logic întrebarea nr.2. Dacă nu prea avem încredere în Guvern, atunci de ce lăsăm la discreția Guvernului să facă pachetul acesta minim de servicii sociale? Cu atît mai mult că aceeași Direcție generală juridică ne indică că, în conformitate cu articolele 47, 72, 102 din Constituție, este de competența Parlamentului să stabilească pachetul minim și nu de competența Guvernului. De ce nu venim s-o facem aici, în plen? De ce lăsăm iar Guvernului, care nu știm ce o să propună?

Mulțumesc.

Doamna Valentina Buliga:

La capitolul „Încredere”, vreau să vă asigur că eu, personal, am o încredere majoră în actualul Guvern. Și vreau chiar să spun că mă bucur pentru miniștrii care au susținerea actuală în Parlament și pot dezvolta politici, care pe ulterior erau cam dificile.

Dar, de ce Guvernului? Pentru că pachetul minim de servicii sau un serviciu nou creat poate fi diferit în dependență de nevoie. Adică, să fie o mai mare marjă de manevră pentru Guvern.

Pentru că trebuie să fim operativi în crearea unui serviciu, în prezentarea informației, în a lua la evidență beneficiarii și multe altele. Eu cred că Guvernul o să se isprăvească cu această sarcină și va crea împreună cu autoritățile servicii, pentru că nu-i exclus că mai avem nevoie de servicii terțiare, înalt specializate la nivel de Guvern, în dependență de posibilitățile financiare și nevoile cetățenilor.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Greceanîi,

Vă rugăm frumos.

Vă rog frumos precizare, domnule Cuciuc.

Poftiți, precizare.

Domnul Oleg Cuciuc:

Mulțumesc.

Numai o precizare. Dacă rămîne la discreția Guvernului, în lege noi nu vedem cît timp lăsați la discreție să stabilească acesta. Pentru că nu este nici un termen, iar le dăm trei luni, șase luni sau iar facem o lege care n-o să fie niciodată pusă în vigoare.

Mulțumesc.

Doamna Valentina Buliga:

Putem pentru lectura a doua prevedea acest lucru. Dar v-am spus, un serviciu social poate fi creat în dependență de apariția nevoii. Nomenclatorul de servicii sociale, domnule deputat, este foarte mare.

Noi, astăzi, vorbim doar de patru servicii, dar admitem că într-un teritoriu administrat a apărut o altă nevoie. De aceea trebuie să existe această posibilitate de a interveni, de a crea servicii, de a asigura finanțarea lui și de a oferi asistență persoanelor care vor cădea sub incidența acestui serviciu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Doamnă Greceanîi,

Vă rog frumos.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Doamnă președinte,

V-am ascultat toată polemica aceasta foarte mare, majoră, dumneavoastră ați vorbit foarte frumos, poate pe unele locuri și convingător, dar mai convingător, fiindcă nici nu este o întrebare din partea mea, ar fi acel pachet minim, acel mecanism să-l prevedem în lege cu posibilitatea de extindere. Și atunci nu ar apărea diferite întrebări din diferite părți, ce este inclus acolo, ce trebuie să facem?

Haideți să prevedem în lege, dacă vrem să facem o lege, o facem bună, să fie clară, foarte transparentă pentru toată lumea. Noi lăsăm la discreția Guvernului în limita mijloacelor financiare. Eu ca finanțist știu un lucru foarte important, dacă e în limita mijloacelor financiare, e pe hârtie, doar așa este.

Haideți, dacă vrem să facem un lucru pentru populație și nu unul populist înainte de campania electorală, să-l facem așa cum se cade. Fiți de acord. Doar dumneavoastră înțelegeți foarte bine lucrul acesta, nu eu trebuie să vă spun.

De aceea doleanța mea ar fi pentru lectura a doua, și noi am fi gata cu toată fracțiunea să susținem, dar haideți să vedem pentru lectura a doua să stabilim acest mecanism foarte clar în lege. Și atunci pentru toată lumea n-ar mai apărea diferite întrebări.

Mulțumesc.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult, doamnă deputat.

Nu vreau să polemizez cu dumneavoastră, pentru că n-o să găsim un consens care o să ne satisfacă nu orgoliile, dar cunoștințele pe care le aveți dumneavoastră și pe care le am și eu într-un domeniu sau altul.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu

Mulțumim foarte mult.

Domnule Smirnov,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Eduard Smirnov:

Спасибо, господин Председатель.

Госпожа Булига,

Мы всегда... часто вносим и всегда поддерживаем законопроекты, связанные с расширением социальной помощи населению. Вот объясните, пожалуйста, такой вопрос: если мы примем этот вот закон, который вы нам сейчас предлагаете, это означает, что Правительство разработает минимальный пакет услуг, а затем трансфертом передаст его в органы местного публичного правления, так или нет?

Doamna Valentina Buliga:

Нет. Ну, domnule deputat. Pachetul minim de servicii deja este coordonat într-un fel de minister, de autoritatea centrală în domeniu. Și am menționat acele patru servicii. Autoritățile, conform Legii cu privire la

serviciile sociale, creează și dezvoltă serviciile sociale, informează Agenția Servicii Publice care este în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, și în dependență de numărul de servicii și numărul de beneficiari, conform standardelor minime și plăților pentru un serviciu, vor primi acești bani din Fondul de susținere a populației.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Smirnov,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Eduard Smirnov:

Уточнение. Я понял, госпожа Булига. То есть имеется в виду, что сегодня органы местного управления будут зависеть от решения Правительства, связанного с передачей того или иного трансферта в органы местного публичного управления. Поэтому я согласен и с госпожой Зинаидой Петровной, и с нашими коллегами, что надо знать, что такое минимальный пакет социальных услуг.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Și ultima intervenție, domnule Reidman, vă rugăm.

Domnul Oleg Reidman:

Da. Mersi.

Doamnă președinte,

Концепт в отношении пакета минимальной социальной помощи и вот такой централизации мог бы иметь право на жизнь, если бы вместе с этим концептом было бы понятно, что фонд поддержки населения пополняется дополнительными средствами. В этих... через этот фонд оказывалась поддержка ветеранам разного рода событиям, афганцам, чернобыльцам, детям в школу и т.д. и тому подобное.

Сегодня это будет numai pachet минимальный servicii și atît. Мы забираем у одних и транслируем через централизованный механизм другим. Așa-i?

Doamna Valentina Buliga:

Nu, domnule deputat Reidman, care știți foarte bine, atunci cînd ați votat politica bugetar-fiscală toate programele cu destinație...

Domnul Oleg Reidman:

Eu n-am votat.

Doamna Valentina Buliga:

A, n-ați votat.

Domnul Oleg Reidman:

Eu n-am votat.

Doamna Valentina Buliga:

Ați examinat-o în comisie.

Domnul Oleg Reidman:

Da, da.

Doamna Valentina Buliga:

Da, mă iertați. Toate programele speciale destinate, cum ați menționat, pentru veterani, participanții la conflictul de pe Nistru, veteranii războiului din Afganistan, către Ziua familiei, 1 iunie, toate au rămas în vigoare. Cu atât mai mult, și sumele au fost pe parcursul anilor, ultimilor 2 ani, majorate.

De aceea, vă rog frumos, nu transmiteți mesaje ca să spulberați încrederea acestor oameni, că ei vor primi, vor beneficia în continuare din acest fond.

Domnul Oleg Reidman:

O precizare.

Domnul Andrian Candu:

Precizare, vă rog frumos, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Я не передаю никаких месажей, я вам задал вопрос. Я задал вопрос, а вы мне на него ответили. Месажи я никому не передаю.

Doamna Valentina Buliga:

A, ну да, на нас смотрят.

Domnul Oleg Reidman:

Но только местная власть получала эти деньги в свое распоряжение и близко к получателям их распределяла, да, а сегодня вы хотите все делать через централизованный канал, который будет дальше от населения, и на каждом этапе формирования списков получателей возвращения денег в этом списке возможны, так сказать, изменения в этот период, и ошибки, и т.д. и тому подобное. Вот я почему говорю, что это не очень хорошо, такая централизация.

Минимальный пакет социальной помощи, централизованный канал – я могу согласиться с этим, а все остальное, то есть – забрать фонд поддержки населения у местных органов и сделать его централизованным – на мой взгляд, не имеет смысла.

Спасибо.

Это numai precizare.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Reidman,

Eu „mesaj” am avut în vedere că lumea ne privește, nu că transmiteți mesaje. Asta am avut în vedere, că lumea ne privește și o să creadă că au fost anulate acele programe cu destinații speciale. Ele au rămas în vigoare și mecanismul va fi acela, de către Direcția asistență socială vor fi create listele și nu va fi, dimpotrivă, va fi ușurat mecanismul.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În sfârșit s-au epuizat întrebările în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Buliga, că ați răspuns la toate întrebările și ați venit cu toate clarificările necesare.

Ne prezentați și raportul comisiei? Foarte pe scurt, foarte succint. Raportul comisiei doar ca și concluzie la sfârșit.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

În cadrul comisiei a fost discutat acest proiect de lege. A fost examinat în comisii.

Pentru lectura a doua sîntem gata să examinăm amendamentele deputaților, inclusiv să analizăm încă o dată avizul Direcției generale juridice ca, în final, să avem o lege bună, aplicabilă și clară pentru toți cei care au scopul să creeze servicii destinate acestor copii și familii.

Și rugăm susținerea în primă lectură, da.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul... Dacă sînt întrebări în adresa comisiei. Nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie dezbaterile la proiectul nr. 391 din 18... (*Rumoare în sală.*)

Aveți luare de cuvânt? Bine. Nu încheiem dezbaterile la acest subiect. Avem o luare de cuvânt.

Domnule Țap,

Vă rugăm frumos, aveți 7 minute la dispoziție.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Problema serviciilor sociale, evident, este una foarte importantă, pentru că ține de traiul decent al cetățenilor în această perioadă foarte grea, dar regret faptul sau regret abordarea. Ideea este una bună, nobilă, dar felul, modalitatea cum se propune nu este una adecvată.

De aceea astăzi și au sunat mai multe întrebări. Spunea doamna Bodnarenco că, de fapt, este o centralizare excesivă în condițiile când noi mergem pe descentralizarea statului, descentralizarea puterii.

Pe de altă parte, vorbesc colegii că Guvernul, de fapt, nu are competențele respective. Da, e formulat pachetul social și Guvernul va stabili, dar, de fapt, este vorba despre delimitarea clară a competențelor și aceasta trebuie să fie făcută prin lege. Acesta este, într-adevăr, rolul Parlamentului.

Cel mai important, o să revin, îmi pare rău să constat, dar Strategia de reformă a administrației publice, aprobată de Guvern în anul 2016 pentru perioada 2016–2020 și care prevede măsuri foarte clare, inclusiv în acest sens, nu se realizează. Iată de ce am propus la 8 februarie să fie audiat Guvernul. A trecut un an și jumătate să vedem cum se merge, neadecvat.

Astăzi, de fapt, această propunere înseamnă, da, o centralizare și poate fi văzut și ca resurse administrative în viitoarele alegeri parlamentare, pentru că se centralizează, cu părere de rău, și când, stimați colegi și stimată doamnă președinte, am spus, cu tot respectul față de idee, dar este vorba despre o delimitare clară a competențelor.

De ce v-am întrebat? Trebuie să fie foarte clar stabilite competențele autorităților publice locale și celor de nivelul al doilea, și Guvernului. Dacă este vorba de delegare, păi, stimați colegi, cadrul legal prevede mecanismul adecvat de delegare. Delegați-o în condițiile legii. De aceea este absolut neclar și de aceea apar aceste suspiciuni, pentru că vorbim despre faptul că autoritățile locale nu pot să susțină. Nu este serios. Nu puteți învinui autoritățile locale când nu le-ați stabilit clar competențele, când nu le-ați alocat resursele necesare pentru a realiza aceste competențe.

Și trimitere la Legea nr. 435 și Legea nr. 436. Nu mai faceți trimitere la ele, ambele legi trebuiau demult revăzute și, în esență, aceasta spune și

Strategia de reformă la care fac trimitere. În acest sens, proiectul de lege nu va realiza așteptările. Și voi aminti și problemele copiilor aflați în dificultate... care noi le-am aprobat 4 ani în urmă și am vorbit atunci, vom avea probleme foarte serioase, pentru că mecanismul nu este unul adecvat.

Aș putea să fac trimitere și la multe alte proiecte, inclusiv la munca în folosul comunității, mecanismul neadecvat, dar și la multe altele.

Stimați colegi,

Este bine să realizăm un sistem care ar produce efecte, care ar produce plusvaloare, dar trebuie să fie o delimitare clară a competențelor, trebuie să fie acoperirea financiară necesară, să consolidăm capacitatea autorităților publice locale, fiindcă atunci când aud că primarul trebuie să consulte asistentul social, primarul trebuie să facă propuneri Direcției sociale, Direcției asistență socială – este ziua de ieri, este calea care, de fapt, nu va schimba nimic.

Și eu aș putea să spun și mai mult. În primul mandat de primar am avut și Fondul de susținere socială care, ulterior, a fost centralizat la nivel de raion și acum noi îl centralizăm la nivel de țară. De fapt, este o centralizare excesivă, este o supracentralizare și doar o să vă spun, transferurile cu destinație specială indică dependența totală a autorităților publice locale.

Astăzi veniturile proprii sînt sub 10 la sută. Dumneavoastră ce faceți? Și mai amplificați problema, pentru că iarăși vorbiți despre transferuri cu destinație specială sau transferuri condiționate. Aceasta este problema majoră. De aceea am spus-o centralizare excesivă și este acel instrument, acea verticală a puterii pentru a putea, pe de o parte, arăta cine face, cine e stăpîn în țară și, pe de altă parte, pentru a influența atît electoratul, cît și autoritățile publice locale.

Nu vă fie cu supărare, dar dacă vorbim despre valori democratice, dacă vorbim despre integrare europeană, avem acordul, avem Strategia de reformă a administrației publice pe care Guvernul a aprobat-o și pe care Guvernul n-o realizează.

De aceea o să zic, nu este de înțeles, nu se poate să fii duplicitar. Nu se poate să spui una pentru europeni sau pentru cetățeni și să faci alta.

În acest sens, noi nu vom susține acest proiect, pentru că el nu instituie mecanismele, instrumentele adecvate și, în principiu, problema, problemele vor rămîne. Deci problema serviciilor sociale nu va fi rezolvată pe deplin așa cum așteaptă cetățenii.

Pe de altă parte, spre regret, poate fi un instrument de manipulare a opiniei publice, a cetățenilor. Și, pe de altă parte, poate fi un instrument de, dacă vreți, supunere, subordonare a autorităților publice locale. Și una și alta

nu sînt corecte, nu sînt adecvate acelui mesaj pe care noi îl adresăm cetățenilor și partenerilor de dezvoltare. (*Gălăgie în sală.*)

Deci Frațiunea Partidului Liberal Democrat nu va susține acest proiect. Și vom insista pe realizarea adecvată a Strategiei de reformă a administrației publice, asumată de Guvern, dar și a Strategiei naționale de descentralizare.

Și cînd am întrebare dacă acest proiect corespunde Strategiei sectoriale a ministerului, care urma să fie definitivată pînă la sfîrșitul anului 2017, nu am văzut această Strategie sectorială definitivată.

Deci noi venim cu proiect de lege, venim cu politici, care nu are suport, care nu corespunde Strategiei, care nu corespunde angajamentelor asumate. Este descalificator. De aceea o să spunem: Guvernul, de fapt, nu-și înțelege misiunea și nu-și realizează misiunea așa cum și-a asumat angajamentele.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

S-a încheiat luarea de cuvînt.

Încheiem și dezbaterile la proiectul nr. 391 din 18 decembrie 2017.

Vom reveni la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 13.00.

Dragi colegi,

Vă propun să examinăm și să dezbaterem primul subiect de pe ordinea de zi din suplimentul la ordinea de zi. Este vorba de **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 105 din 9 iunie 2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău, proiectul cu numărul de înregistrare nr. 86 din 15 martie 2018.**

Îl rugăm pe domnul Iurcu, secretar de stat în domeniul economic, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Vitalie Iurcu – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul economic:*

Vă mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 105 din 9 iunie 2017 privind declararea utilității publice

pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău. *(Gălăgie în sală.)*

Proiectul de lege este elaborat în scopul facilitării construcției conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău, ca obiect de importanță strategică și are ca obiectiv principal consolidarea securității energetice a statului prin diversificarea surselor de furnizare a gazelor naturale.

În același timp, adoptarea proiectului de lege este determinată și condiționată de nesiguranța continuării aprovizionării cu gaze naturale a țării după anul 2019, fapt care stabilește necesitatea finalizării lucrărilor de construcție și operaționalizarea transportului de gaze naturale prin noua conductă pe direcția Ungheni – Chișinău până la finele anului.

Prin urmare, proiectul de lege menționat supra cuprinde un set de modificări și completări și vizează următoarele intervenții principale:

Prima. Se instituie o procedură specială de expropriere, detaliată în anexa la prezenta lege, care prevede că lucrările de construcție a conductei de transport gaze pe direcția Ungheni – Chișinău vor preceda și/sau se vor desfășura concomitent cu procedura de expropriere.

Se instituie obligația expropriatorului de a stabili sumele cuvenite ca despăgubiri datorate proprietarilor bunurilor imobile (terenurilor) și titularilor dreptului de folosință pe baza rapoartelor de evaluare elaborate de evaluatori.

Se detaliază procedura de plată a despăgubirii proprietarilor bunurilor imobile și titularilor de drepturi asupra acestora.

Se instituie interdicția de înstrăinare a bunurilor imobile prevăzute pentru expropriere și de transmitere a dreptului de folosință asupra acestora utilizate în lucrările de construcție a conductei.

Se prevede ca transferul de la expropriat la expropriator al dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile și al dreptului de folosință se efectuează la data publicării actului de expropriere. Acest act de expropriere urmează să fie aprobat de către Guvern.

Se prevede... că actul de expropriere își produce efectele prevăzute de prezenta lege și în situațiile când proprietarii bunurilor imobile sau titularii de drepturi nu se prezintă în termenul stabilit sau posesorii sînt plecați din țară.

În contextul celor expuse, reiterez că construcția conductei reprezintă un proiect de importanță națională cu un volum amplu de lucrări și un număr mare de persoane implicate, iar existența unor impedimente, precum sînt bunurile imobile, neînregistrate în modul corespunzător în Registrul

bunurilor imobile, absența fizică în țară a proprietarilor bunurilor imobile sau a titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile și alte impedimente face dificilă demararea procedurii de expropriere, încheierea actelor juridice de înstrăinare și transmitere a dreptului de folosință aflate în proprietatea acestora. (*Rumoare în sală.*)

Toate aceste circumstanțe descrise mai sus ar rezulta întru activitatea de expropriere de durată, iar condiționarea inițierii lucrărilor de construcție cu finalizarea procedurii de expropriere ar putea rezulta în consecințe semnificative asupra cetățenilor Republicii Moldova, fiind emitent riscul de pierdere a sursei... estice de aprovizionare cu gaze naturale.

Suplimentar, precizez că proiectul de lege nu afectează dreptul de despăgubire a proprietarilor bunurilor imobile (terenurilor) și a titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile (terenurilor) afectați de lucrările de construcție a conductei, or Guvernul își asumă responsabilitatea deplină pentru o dreaptă despăgubire a tuturor proprietarilor și/sau titularilor de drepturi asupra acestora.

În contextul celor expuse, stimați deputați, solicit respectuos susținerea proiectului de lege menționat.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Iurcu.

Dacă sînt întrebări în adresa dumnealui?

Se pare că nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult.

Și îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege în cauză, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are drept scop facilitarea și urgentarea construcției conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău, reieșind din necesitatea finalizării lucrărilor de construcție și operaționalizarea transportului de gaze naturale prin noua conductă pe direcția Ungheni – Chișinău pînă la finele anului 2019, cît și expunerea la

privatizare a Întreprinderii de Stat „Vestmoldtransgaz” ca și complex patrimonial unic.

În acest context, autorul proiectului de lege propune, prin derogare de la prevederile articolului 21 alineatul (1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, instituirea unei proceduri speciale de expropriere, conform căreia lucrările de construcție a conductei de transport gaze pe direcția Ungheni – Chișinău vor preceda și se vor desfășura concomitent cu exproprieria, fără a afecta desfășurarea lucrărilor de construcție, cât și specificarea procedurilor de plată a despăgubirilor către proprietarii bunurilor imobile și/sau, după caz, către titularii de drepturi asupra bunurilor imobile sau terenurilor.

Potrivit notei informative, autorul motivează propunerea prin faptul că construcția conductei reprezintă un proiect de importanță națională cu un volum amplu de lucrări și cu un număr mare de persoane afectate și existența unor impedimente, precum terenurile neînregistrate în modul corespunzător în Registrul bunurilor imobile, absența fizică în țară a proprietarilor bunurilor imobile și/sau a titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile, care face dificilă încheierea actelor juridice de înstrăinare/transmitere a dreptului de folosință asupra terenurilor aflate în proprietatea acestora, ceea ce ar rezulta într-o activitate de expropriere de durată.

Amendamentele și propunerile înaintate din partea deputaților vor fi examinate pentru lectura a doua, iar îmbunătățirea părții textuale a legii... vor fi luate în considerație la redactarea finală a proiectului.

Reieșind din cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe propune proiectul de lege sus-menționat spre examinare și aprobare în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim, stimate domnule Creangă.

Vă mulțumim foarte mult. (*Gălăgie în sală.*)

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 86 din 15 martie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot, precum a fost menționat anterior, la ora 13.00.

Să revenim la ordinea de zi de bază. Și vă propun subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru abrogarea alineatului (7) al articolului 439 din Codul contravențional al Republicii Moldova, proiectul nr. 9 din 17 ianuarie 2018.**

Și o rugăm foarte mult pe doamna Buliga, în calitate de autor al acestei inițiative legislative, să ne prezinte proiectul de lege de la tribuna principală a Parlamentului.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Proiectul de lege înaintat cu scop... ca inițiativă legislativă are, de fapt, drept scop remedierea unei situații depășite în ceea ce privește scoaterea plăcuțelor de înmatriculare de către inspectorii de patrulare de la vehiculele parcate neregulamentar.

La moment, în temeiul alineatului (7) al articolului 439 din Codul contravențional, inspectorii de patrulare scot plăcuțele cu numărul de înmatriculare de la vehiculele parcate neregulamentar, acestea din urmă fiind întoarse proprietarului sau posesorului de vehicul doar după întocmirea procesului-verbal de contravenție, în temeiul articolului 238 din Codul contravențional. Menționăm că potrivit acestui articol, sancțiunea pentru oprirea, staționarea sau parcare în locuri interzise este amenda de la 5 la 10 unități convenționale și aplicarea a 2 puncte de penalizare.

Urmare a scoaterii plăcuțelor de înmatriculare, constatăm că proprietarii sau posesorii de vehicule sînt deseori puși în situații complicate, fiind în imposibilitatea de a mai circula cu mașina respectivă pînă cînd nu-și recuperează plăcuțele cu numărul de înmatriculare, în caz contrar riscînd o sancțiune, deja alta, prevăzută în articolul 230 alineatul (2) care indică „conducerea unui vehicul fără număr de înmatriculare se sancționează cu amendă de la 25 la 30 de unități convenționale și aplicarea a 4 puncte de penalizare”.

Respectiv, conducătorii auto cărora le-au fost ridicate plăcuțele, fie trebuie să apeleze la serviciile de evacuare auto pentru a-și putea duce automobilul acasă sau fie trebuie să identifice inspectorii care i-au ridicat plăcuțele pentru a le recupera.

În concluzie, constatăm că practica ridicării plăcuțelor parcate ilegal este una ineficientă, care nu oferă soluții pentru combaterea practicii de staționare sau parcare ilegală, ba din contra, creează dificultăți atît pentru conducătorii auto, cît și pentru polițiști.

Totodată, menționăm că, la moment, Inspectoratul Național de Patrulare dispune de tehnica și metoda necesară pentru sancționarea conducătorilor auto care parchează neregulamentar, fără a mai fi necesară scoaterea plăcuțelor de înmatriculare.

Adoptarea proiectului de lege nu atrage după sine alocări de mijloace financiare din contul bugetului de stat.

Avînd în vedere cele expuse, solicit, stimați colegi deputați, susținerea proiectului menționat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim, doamnă Buliga.

Și în continuare, o rugăm pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Parlament,

Comisia a examinat proiectul în cauză, inițiativă legislativă a doamnei deputat Valentina Buliga, ce se referă la modificarea Codului contravențional, și anume abrogarea alineatului (7) al articolului 439.

Proiectul de lege, așa cum spunea autorul proiectului, are drept scop remedierea unei situații în ceea ce privește scoaterea plăcuțelor de înmatriculare de către inspectorii de patrulare de la vehiculele parcate neregulamentar.

Majoritatea absolută a comisiilor permanente au propus examinarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare. Guvernul susține acest proiect de lege.

Pentru lectura a doua vor fi examinate amendamentele deputaților, propunerile comisiilor permanente, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ expuse în avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 9 din 17 ianuarie 2018 spre examinare și aprobare în primă lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt alte întrebări în adresa... nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Și încheiem dezbaterile la proiectul nr. 9 din 17 ianuarie 2018 ce ține de abrogarea alineatului (7) din articolul 439 din Codul contravențional al Republicii Moldova. Vom reveni la procedura de vot la ora 13.00.

În continuare, subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificare și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova, proiectul nr. 75 din 1 martie 2018.**

În rugăm foarte mult pe domnul Eșanu să ne prezinte acest proiect de lege din partea și numele Guvernului.

Domnul Nicolae Eșanu – *secretar de stat al Ministerului Justiției:*

Mulțumim.

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră vine să asigure executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 17 din 19 mai 2016, prin care s-a constatat că lipsa în Codul de procedură penală a unui termen pentru care poate fi aplicată liberarea provizorie sub control judiciar nu este în conformitate cu Constituția.

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră propune stabilirea unui termen maximum de un an de zile pentru situațiile în care persoana este învinuită în săvârșirea unei fapte care poate fi sancționată cu privațiune de libertate pe un termen de pînă la 12 ani și 24 de luni pentru situațiile în care fapta poate fi sancționată cu privațiune de libertate cu un termen ce depășește 12 ani.

De asemenea, propunem ca termenul maxim pentru care să fie eliberată de către instanța judecătorească autorizarea pentru a păstra... a plasa persoana sub control judiciar să fie maximum 60 de zile, cu posibilitatea de a se prelungi pînă la durata maximă menționată anterior.

De asemenea, propunem ca același mecanism să fie aplicat pentru cazurile în care persoana este liberată provizoriu, pe cauțiune, avînd în vedere că există aceeași logică.

Rugăm susținerea proiectului.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Eșanu.

Și în continuare, o rugăm pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei la acest proiect.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia a examinat, în mod prioritar, acest proiect de lege care vizează modificarea și completarea Codului de procedură penală.

Prezentul proiect, așa cum spunea și reprezentantul autorului, este elaborat în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 17 din 19 mai 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală (liberarea provizorie sub control judiciar).

Cu permisiunea dumneavoastră, nu o să mă opresc la detaliile acestui proiect, pentru că au fost, cu lux de amănunte, explicate de către domnul Eșanu.

Vreau să vă aduc la cunoștință că, în rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 75 din 1 martie 2018 spre examinare și aprobare în primă lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Încheiem dezbaterile, astfel, la proiectul nr. 75 din 1 martie 2018 și vom reveni la procedura de vot.

Dragi colegi,

Să trecem la subiectul nr. 2 din suplimentul la ordinea de zi. Este **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiect de lege pentru modificarea mai multor acte legislative. Este numărul de înregistrare 34 din 14 februarie 2018.**

Îl rugăm pe domnul Eșanu, secretar de stat al Ministerului Justiției, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Nicolae Eșanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră vine să asigure perfecționarea mecanismului de declarare și control asupra averilor și conflictelor de interese.

În acest scop, se propune completarea Codului penal cu articolul 326¹, prin care să se sancționeze penal fapta persoanelor comisă în conflict de interese, care a cauzat un prejudiciu care depășește 10 000 de unități convenționale.

De asemenea, propunem completarea Codului contravențional cu mai multe componente, printre care încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau de demnitate publică și neluarea măsurilor de executare a prevederilor Legii privind declararea averii și a intereselor personale, prin care să fie sancționată administrativ nerespectarea prevederilor exprese din Legea cu privire la declararea averilor.

Cea mai mare parte a proiectului ține de modificarea Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și a Legii privind declararea averii și a intereselor personale pentru a exclude neclaritățile care au apărut, în special, în procesul de numire a conducerii Autorității Naționale de Integritate.

Astfel, se propune de a exclude prevederea care stipula trecerea testului poligraf și stipularea, în mod expres, că testul poligraf este unul din criteriile după care va fi analizată persoana la momentul când se va adopta decizia.

Al doilea element care a apărut în practică ține de controlul respectării de către candidații la funcțiile de președinte și vicepreședinte a interdicției de a deține calitatea de colaborator al serviciilor de informații de agent sub acoperire sau informator al acestora pînă în anul 1991.

Și avînd în vedere că membrii Consiliului de integritate nu au acces la secretul de stat și, respectiv, nu puteau să primească din partea Serviciului de Informații și Securitate informația cu privire la faptul dacă au deținut aceste persoane această calitate sau nu, care este informație secretă, noi propunem să fie stipulat că controlul respectării acestei condiții se va face în baza declarației sub propria răspundere.

De asemenea, propunem de a schimba modul de control al declarațiilor averilor și intereselor ale inspectorilor de integritate, astfel încît declarațiile acestora să fie verificate similar cu declarațiile președintelui și vicepreședinților și a membrilor consiliului.

În scopul asigurării eficientizării activității Consiliului de integritate, propunem să fie stipulat remunerația pentru participarea la ședință a

membrilor din reprezentanți din societatea civilă, în mărime de a 20-a parte din salariul președintelui autorității de integritate.

Rugăm susținerea proiectului.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Întrebări în adresa autorilor?

Și prima intervenție – din partea domnului Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Mersi.

Господин госсекретарь,

Мы сперва создаем unitatea вот эту вот, которая занимается integritate, потом начинаем им искать задачи, потом начинаем их подгонять по зарплате для того, чтобы якобы, так сказать, они были более объективные.

В первую очередь – конфликт интересов. От того, что он называется конфликтом, он не является ни плохим, ни хорошим. Вопрос в том, как использовать этот конфликт интересов? Используется ли он вообще при принятии решения, где у человека есть конфликт интересов, да, или приносит ли он какой-либо ущерб? Ущерб – это вообще вопрос уголовный, и там требуются доказательства серьезные, как положено в Уголовно-процессуальном кодексе.

Что касается вот этих вот дополнительных проверок и сертификатов – это, мне кажется, дополнительные административные барьеры, в том числе и для представительных органов власти, и для представителей избранных, и для представителей назначаемых, и для представителей, утверждаемых представительными органами.

Все это – совершенно лишнее нагромождение, так как в обычном плане человек, представляющий ... ну, или присутствующий в представительном органе или в исполнительном органе и злоупотребляющий своим положением, в том числе и положением конфликта интересов в чем-то, да, в установленном порядке, по закону, так сказать, нанося ущерб или моральный, или материальный – это должно быть вскрыто в обычном плане, без всяких этих unități de integritate.

Как вы считаете, не является ли это, так сказать, очередным ужиманием демократических норм в нашем государстве и продолжением линии на полицитизацию государства?

Domnul Nicolae Eșanu:

Mulțumim pentru întrebare.

Dar în cea mai mare parte aceasta ar ține de adoptarea unei Legi cu privire la declararea averii și a intereselor personale. Această întrebare a fost deja soluționată de către Parlament și noi avem o lege.

Deci noi, astăzi, nu introducem declarații noi, cu excepția extinderii subiectelor. Pentru că am constatat că angajații Băncii Naționale și membrii Consiliului de supraveghere nu sînt obligați în conformitate cu legea, în rest legislația în vigoare deja prevede autoritatea constituită, atribuțiile acesteia. Noi acum venim doar să modificăm normele care s-au dovedit a fi problematice în implementare.

Cît privește răspunderea pentru cauzarea unui prejudiciu, după cum corect ați menționat dumneavoastră, este o chestiune de drept penal și acest lucru ține de Codul penal. Noi propunem completarea Codului penal cu un articol care să prevadă sancțiune penală pentru cauzarea unui prejudiciu în situația în care persoana a activat în conflict de interese.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Reidman,

Vă rog frumos, precizare, dacă aveți.

Domnul Oleg Reidman:

Мое уточнение заключается лишь только в том, что мы, к сожалению... Вот вы говорите, что уже все решено там по закону, уже и создана unitatea эта и все это дело есть. Правильно, все это сделано, но теперь нагромождаются на это дополнительные полномочия им же. Дополнительные полномочия им.

Например, декларирование. Декларирование осуществляется в соответствии с законом, как положено, имущества и конфликта интересов. Конфликт интересов в декларации предъясвляется лишь только для того, чтобы и общественность, и правительственные организации, и контрольные органы, те, которые существуют по жизни, имели бы возможность обратить внимание на процесс принятия решений там, где есть конфликт интересов, и на влияние человека, у которого есть в этом конфликт интересов.

Это и в акционерных обществах там, где есть конфликт интересов, и т.д. Я не понимаю, для чего нам нужно вот эти вот Codul administrativ, Codul penal и прочие ужесточения здесь? У меня такое впечатление – лишь только для того, чтобы дать возможность некоему административному органу больше полномочий и поставить представителей общества под их контроль, так сказать. Не под контроль общества путем декларирования, а под контроль чиновников из этой unitate. Вот о чем речь.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu este vorba despre instituirea noilor obligații de a declara, obligațiile există deja. Nu este vorba despre, noi ... (*Rumoare în sală.*) Nu este vorba despre atribuirea noilor competențe de a controla, competențele deja există. Noi acum în Codul contravențional stabilim doar sancțiuni. Astăzi legea prevede: trebuie de făcut X, dar nu prevede sancțiuni. Deci noi nu introducem obligații de a face anumite acțiuni, ci doar introducem norme care ar sancționa. Altfel în lipsa unor sancțiuni, autoritatea astăzi constată încălcări? dar nu poate aplica sancțiuni și norma rămîne moartă.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

A doua întrebare, domnule Reidman:

Domnul Oleg Reidman:

Dar cine sînt constatatatori? Ну, тот, кто определяет? Cine sînt?

Domnul Nicolae Eșanu:

Agentul constatator este din cadrul autorității. Dar nu este vorba ...

Domnul Oleg Reidman:

Din cadrul autorității. Care autoritate?

Domnul Nicolae Eșanu:

Autoritatea Națională de Integritate.

Domnul Oleg Reidman:

De integritate. Ei sînt constatatatori.

Domnul Nicolae Eșanu:

Dacă Parlamentul consideră că trebuie să fie alții, putem să-i dăm altui organ. Este problema de voință, ce organ noi considerăm că este cel mai bine plasat, cel mai indicat să examineze.

Domnul Oleg Reidman:

Domnule viceministru,

Вы прекрасно понимаете, что нарушением, которое подлежит наказанию, является не уклонение от декларирования того, что есть, а приобретение незаконное того, чего есть, в этом есть проступок, преступление или еще чего-то, в этом, а не в том, что декларируется не так. Завтра вот этот constatator, или как он там называется, который сидит там вот в этой agenție, завтра он посчитает, что минус 30 лей на карточке, которую он не задекларировал, подлежит административному наказанию, и вы увидите, что будет так, и вы увидите как чиновник государственный, что будет так.

Вопрос не в том, что ты неправильно задекларировал, а вопрос в том, что ты либо скрыл неправомерно нажитое, либо, значит, нарушил закон при нажитии. Вот о чем речь.

Domnul Nicolae Eșanu:

Întrebările dumneavoastră pornesc de la faptul că am impresia că nu ați citit atent componentele care se sancționează. Nimic din ce spuneți dumneavoastră acum nu este prevăzut în calitate de încălcare.

Spre exemplu, să vă dau un exemplu, 313⁶, noi în lege avem că o persoană nu are dreptul timp de un an, după ce s-a eliberat dintr-o funcție, să se reangajeze, dar el se angajează. Noi îl sancționăm pentru asta. Deci faptul că el nu a respectat o prevedere din lege sau pot să vă iau fiecare la rând. Dacă a comis cineva o faptă și s-a constatat acest lucru, administrația trebuie să aplice sancțiuni, dar el nu sancționează și deci aici este nesancționarea... De... omisiunea, iată, uitați-vă, vă citesc: „Omisiunea de a elibera din funcție sau transfera agentul public angajat în cazul entității publice încălcând regimul juridic al restricțiilor”. Deci legea spune, nu poți angaja pe cineva în conflict de interese. El a angajat, trebuie să fie sancționat, pentru că a făcut lucrul acesta și nu se iau măsuri.

Deci toate sancțiunile respective nu țin de încălcările pe care le comite persoana atunci când face declarații.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Ultima declarație, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Я еще раз хочу высказать свое мнение, что вообще наличие конфликта интересов не может быть ограничением никаким ни при каком angajare. Использование, или пользование неправомерное

положение... конфликта интересов вот это и есть нарушение и преступление. Но это что касается вашего примера, который вы привели, – что нельзя его принимать до истечения одного года после устранения конфликта интересов.

Мы живем в такой стране достаточно малой где, так сказать, все переплетено, и конфликт интересов сам по себе, еще раз говорю, не является преступлением, и за него не может следовать наказание. Использование его неправомерно для принятия неправомерных решений, наносящих ущерб либо обществу, либо акционерному обществу, либо еще кому-то, вот в чем... вот что является предметом ограничения...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Oleg Reidman:

...а не наличие самого конфликта интересов. ...

Domnul Nicolae Eșanu:

Dar în tot ce am citit eu nu era vorba despre faptul că îl sancționăm pentru că era în conflict de interese. Eu am încercat. Haideți să vă dau încă un exemplu mai simplu. Cineva a lucrat într-o entitate, timp de un an legea spune, nu poți, după ce te-ai eliberat de acolo, să-ți folosești vechile relații și să închei contracte cu acea autoritate, dar el încălcând prevederile legale încheie totuși contract.

Deci... (*Discuții.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Probabil, nu s-a înțeles. Se pedepsește fapta care prejudiciază statul datorită conflictului de interese. Așa scrie în proiectul de lege, dacă există pagubă că conflictul de interese a adus pagubă, atunci apare pedeapsa.

Așa scrie în proiectul de lege. (*Discuții.*)

Vă mulțumesc.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da, aici este fără prejudiciu, într-adevăr.

Domnul Andrian Candu:

Domnul...

Domnul Nicolae Eșanu:

Dar asta este restricție în lege. Noi putem... (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci, de regulă, există o mare probabilitate că persoana își păstrează relațiile în organizația în care el a activat și noi putem anticipa că există un risc ca contractul să fie încheiat în condiții defavorabile statului anume pornind de la aceea că el a avut anumite afinități cu persoana. Și de aceea, nu doar în Republica Moldova, într-un număr important de țări este stipulat, pentru a nu fi obligați să verificăm fiecare contract în parte, să facem expertiză, cel mai bine este persoana în acea autoritate... cu acea autoritate în care a activat, cu restul el poate încheia orice contract.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnul Creangă.

Dați-mi... (*Discuții.*)

Haideți să-i dăm posibilitate domnului Creangă să pună întrebări.

Vă rugăm frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Sigur că sînt...

Domnule Președinte,

Am o rugămintă, am mai multe întrebări decît două și poate facem o excepție de a discuta asupra acestui proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

De obicei, deputații cînd au mai mult de două, pînă la 4, folosesc precizările ca și întrebări. Aveți 4 respectiv.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Prima întrebare, stimate domnule autor, ține de modificarea Codului penal pe care dumneavoastră îl propuneți și întrebarea ține de valoarea propriu-zisă a avantajului. Dumneavoastră propuneți aici de la 10 mii de

unități convenționale, adică de la 500 mii de lei. Ce se întâmplă dacă avantajul va fi nu de 500 mii de lei, dar de 490 mii de lei?

Domnul Nicolae Eșanu:

N-o să fie răspundere penală.

Domnul Ștefan Creangă:

Asta înseamnă că orice funcționar care adoptă un act administrativ, așa cum dumneavoastră propuneți aici, și are un beneficiu ilegal de 490 mii de lei nu va fi sancționat penal, să înțeleg eu.

Domnul Nicolae Eșanu:

Pe acest articol nu o să fie sancționat penal, e veșnica discuție, pentru că unii vor să fie sancționat pentru fiecare leu, alții spun că și 500 mii de lei e puțin, pentru că aici e doar conflict de interese.

Săvârșirea altor fapte, alte componente de infracțiune posibil să fie, dacă e neglijență în serviciu, dacă e depășirea atribuțiilor de serviciu. Acelea sînt alte articole care rămîn și dacă fapta lui o să poată fi incriminată conform altor articole, atunci el o să fie atras la răspundere conform acelor articole.

Aici este vorba doar despre încheierea în conflict de interese. Deci este ceva specific.

Domnul Ștefan Creangă:

Nu, nu.

Domnul Nicolae Eșanu:

... sîntem.

Domnul Ștefan Creangă:

Ia uitați-vă ce scrieți dumneavoastră în Codul penal: „Fapta persoanei publice care în exercitarea atribuțiilor de serviciu a soluționat cereri, demersuri sau plîngeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii directe sau indirecte a unui avantaj patrimonial a cărui valoare depășește 10 mii de unități convenționale”. Avantaj patrimonial.

Domnul Nicolae Eșanu:

Corect, dar citiți pînă la urmă. Dacă... pentru ce el se sancționează? Dacă nu a fost declarat...

Domnul Ștefan Creangă:

Eu am înțeles.

Domnul Nicolae Eșanu:

... și soluționat.

Domnul Ștefan Creangă:

Dacă nu a fost declarat și nu a fost soluționat.

Domnul Nicolae Eșanu:

Soluționat. Numai asta. El dacă declară conflictul de interese, dar prejudiciază, articolul acesta în genere nu-i...

Domnul Ștefan Creangă:

Dar pe mine nu mă interesează dacă declară. El este obligat să declare – declară. Ce se întâmplă dacă nu declară și avantajul e mai... pînă la 500 mii de lei este o încălcare sau nu este o încălcare?

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci dacă o să fie o altă încălcare am spus, neglijență în serviciu, depășirea atribuțiilor de serviciu, o să fie sancționați acolo. (*Discuții.*)

Domnul Ștefan Creangă:

Păi, cum calificăm? (*Rumoare în sală.*)

Domnul Nicolae Eșanu:

Poftim?

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule autor...

Domnul Nicolae Eșanu:

Acea e altă...

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule autor,

Cum dar se califică în cazul dat, pentru că neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu, indiferent de ce pagubă a fost adusă, se pedepsește penal sau coruperea pasivă, de asemenea, acțiunea de a face sau de a nu face anumite acțiuni se pedepsește penal.

Aici noi încălcăm deliberat legea și avem pragul de 500 mii de lei.

Domnul Nicolae Eșanu:

Noi prin acest articol nu urmărim să sancționăm fapta care atrage prejudicierea statului. Noi urmărim să sancționăm încălcarea regulilor privind conflictul de interese care a prejudiciat statul. Deci aici obiectul pe care noi îl

urmărim este să asigurăm că persoana nu încalcă regulile privind declararea conflictelor de interese. Acesta este obiectul acestui articol.

Ceea ce spuneți dumneavoastră este un subiect care poate fi luat în discuții. Putem să venim cu soluții, dar nu ține de această normă.

Noi aici am venit să introducem, altfel spus, aici răspunderea nu-i pentru că ai prejudiciat, răspunderea este pentru că ai încălcat regimul declarării, dar nu orice încălcare a regimului juridic al declarării este penal, pentru că sancțiunea este foarte dură.

Ele se vor sancționa altfel: disciplinar, eventual, contravențional, dar penal noi vrem să incriminăm doar acea încălcare a regulilor privind regimul declarărilor care a adus un asemenea prejudiciu.

În privința sumei, am spus că este un subiect care nu are un singur răspuns.

Pentru lectura a doua, noi discutăm despre ce mărime a prejudiciului vom... care mărime a prejudiciului urmează să fie sancționată.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Precizare, vă rog frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

O precizare pentru articolul 4 din proiectul de lege, ca să pot să-mi formulez întrebarea. Faceți modificare la articolul 7 prin care Autoritatea Națională de Integritate eliberează, la solicitarea motivată a conducătorilor entităților publice și a candidaților pentru ocuparea funcției publice eligibile, în termen de 15 zile ș.a.m.d.

Spuneți-ne, vă rog, se referă și la candidații concurenți electorali această normă?

Domnul Nicolae Eșanu:

Norma o să... dacă alte legi o să prevadă că se eliberează atunci, înseamnă că...

Noi dăm atribuții de a elibera și termen, dar noi o să stipulăm.

Aici, acum, la moment, nu este vorba de candidații electorali.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Dacă dumneavoastră puneți funcției publice eligibile. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci noi, cînd am stipulat asta, nu am avut în vedere să cuprindem numai de cît deputații, candidații pentru Parlament. Dar în măsura în care o să fie o lege specială care o să prevadă că aceștia trebuie să prezinte acest certificat, el se va elibera conform acestui mecanism. Aici legea nu spune cine trebuie să prezinte și cui se eliberează.

El doar spune că, dacă o altă lege o să prevadă că trebuie să prezinți undeva certificatul, atunci o să-l elibereze, inclusiv candidații în Parlament.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

A doua întrebare, domnule Creangă.

Vă rugăm frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc.

Precizare, pentru că nu este clar.

Domnule Eșanu,

La momentul actual, Codul electoral este modificat și este stabilit deja că candidații în alegeri trebuie să prezinte cazierul... de la Integritate. Respectiv, de ce am pus această întrebare? Dacă noi vrem să facem o corelare între norma actuală și ceea ce propuneți la momentul actual, trebuie să vă aduc la cunoștință despre faptul că înregistrarea unui candidat în alegeri se face în termen de 7 zile din momentul depunerii dosarului către organul electoral. Și aici... 15 zile îi dăm autorității. Adică este o problemă sub aspect de conlucrare, de termene.

Dar, totodată, eu vreau să vă întreb: dacă dumneavoastră nu v-ați gîndit, în mod special, pentru perioada electorală ca acest aviz sau acest cazier de integritate să fie eliberat nu candidatului, să umble candidații, dar avem guvernarea electronică, să solicite organul electoral către autoritate să fie transmisă informația aceasta.

Cum vă uitați dumneavoastră la un astfel de mecanism?

Domnul Nicolae Eșanu:

Sigur că e posibil. Eu doar încă o dată încerc să menționez: proiectul respectiv de lege nu a fost elaborat pentru a soluționa problemele eliberării și prezentării certificatelor... diferite situații. Noi aici prevedem competența autorității de a elibera.

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule Eșanu,

Dumneavoastră nu fugiți de la problemă, că ea există.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, nu, nu. Deci în măsura în care noi am pus regulă generală trebuie să se elibereze totdeauna când se cere. Dacă pentru anumite situații este nevoie fie de un termen, fie de o procedură specială, sigur că acest lucru se va...

Proiectul ăsta de lege a fost elaborat încă pe perioada când nu era legea... prevederea privind certificatul de integritate candidaților. La proiectul ăsta de lege s-a lucrat ani în urmă.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine.

Domnule Eșanu,

Pentru lectura a doua, vreau...

Domnul Nicolae Eșanu:

Sigur.

Domnul Ștefan Creangă:

... ca să discutăm suplimentar la acest mecanism ca să-l definitivăm, să fie unul foarte prietenos către cetățeni.

Și următoarea precizare ține de 183 de zile pentru calificarea concubin/concubină.

Spuneți-ne, vă rog, dumneavoastră ați luat norma de 183 de zile, reieșind din legislația fiscală?

Domnul Nicolae Eșanu:

Da, asta a fost logica. (*Gălăgie în sală.*)

Dacă îmi permiteți, eu am să explic oleacă aici. Noi nu venim cu modificări în partea ce ține: trebuie sau nu de declarat concubinii, nu venim cu modificări cine este concubin... Noi introducem doar o prezumpție.. se adaugă o propoziție. Asta înseamnă că, dacă a fost o conviețuire timp de 183 de zile și, într-adevăr, 183 de zile s-a luat... prin asimilare cu rezidentul fiscal.

Prezumpția asta poate să existe, poate să nu existe, termenul poate fi mai mare sau mai puțin. Oricum, într-un final, poate să se întâmple că, deși au conviețuit împreună 183 de zile, dar nu se întrunesc condiții și nu sînt concubini, și invers, au conviețuit împreună mai puțin de 183, dar sînt

concubini. Deci norma asta doar introduce o prezumpție pentru a încerca să spunem că nu se începe verificarea pornind de la ceea ce a spus că, iată, a fost perioadă scurtă în care au fost împreună.

Domnul Andrian Candu:

Și ultima precizare, vă rugăm frumos, domnule Creangă.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Ultima precizare se referă la articolul 4 tot din această lege din articolul V, Legea privind declararea averii și a intereselor personale, asta ca și o sugestie: la completarea declarației de avere se lipsește declarantul de posibilitatea de a declara creanțele. Și eu aș dori, pentru lectura a doua, ca dumneavoastră... să analizați suplimentar cu ANI-ul problema ce ține de declararea creanțelor.

Și ultima întrebare/precizare se referă la articolul 9 alineatul (1) „accesul permanent” se modifică cu „în decurs de 15 ani din momentul depunerii”. Se referă la accesul la declarația care a fost depusă pe site-ul ANI. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Nicolae Eșanu:

Da.

Domnul Ștefan Creangă:

Spuneți-ne, vă rog, legea stabilește foarte clar că, în momentul în care o persoană nu mai are relații cu statul și nu este obligată să depună declarația de avere anuală, urmează s-o depună doar un an după încetarea funcției.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da.

Domnul Ștefan Creangă:

Care este motivul că dumneavoastră stabiliți 15 ani pentru acces la informația persoanei care nu mai are relații cu statul?

Domnul Nicolae Eșanu:

Dacă vedeți, prin modificarea respectivă, noi reducem termenul. Era, în genere, permanent, acum se stipulează un anumit termen.

Situația nu este chiar așa de simplă, pentru că persoana poate să continue să activeze 15 ani, dar ea, oricum, devine... nu se mai poate de vizualizat.

Logica este că informația, odată ce-a fost plasată public, ea rămîne publică în măsura în care nu s-a stipulat că ea se exclude din spațiul public. Noi nu am examinat chestia asta că ar fi bine să stabilim pentru cei care au plecat din funcțiile publice să nu fie vizibile declarațiile lor, nu știu cât de mult interes practic este aici.

Pentru lectura a doua, noi o să discutăm cu ANI, plus o să discutăm cu experții internaționali care au participat la elaborarea proiectului și o să venim cu un răspuns la această întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Și o ultimă, ultimă precizare. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Vreau să mulțumesc autorilor pentru acest proiect de lege.

Oricum, pentru lectura a doua, urmează să-l mai îmbunătățim, pentru că mai sînt careva... eu știu, probleme pe acest subiect.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Eșanu.

Și o rugăm pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte. *(Gălăgie în sală.)*

Comisia a examinat proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativa legislativă a Guvernului.

Așa cum a menționat și domnul Eșanu, proiectul de lege are drept scop perfecționarea cadrului normativ ce reglementează procedura de declarare și de control al averilor și intereselor personale, precum și respectării regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

La prezentul proiect de lege au fost prezentate avize de către Autoritatea Națională de Integritate, Procuratura Generală, Banca Națională, în care

susțin proiectul, venind cu propuneri și obiecții, care vor fi examinate în cadrul comisiei la perfectarea raportului pentru lectura a doua.

Tot pentru lectura a doua vor fi examinate amendamentele deputaților, propunerile comisiilor permanente, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul majorității membrilor, propune proiectul de Lege nr. 34 din 14 februarie 2018 spre aprobare în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei și, astfel, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 34 din 14 februarie 2018. Și vom reveni la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 13.00.

Dragi colegi,

Să revenim la ordinea de zi de bază, și anume la primele subiecte de pe aceasta. Și anume, subiectul nr. 1, **proiectul de Lege pentru ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului lui final. Proiectul nr. 1 din 2 ianuarie 2018.**

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Tarlev, secretar de stat în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor din cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurilor.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Vitalie Tarlev – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor:*

Domnule Președinte,

Vă mulțumesc.

Stimați domnilor deputați,

Se propun atenției dumneavoastră pentru examinare 4 proiecte de legi privind necesitatea ratificării de către Republica Moldova a actelor finale ale Congresului 26 al Uniunii Poștale Universale care vizează 4 documente constituante ale acestei uniuni, ale acestei entități specializate ONU.

Este vorba de Aranjamentul privind serviciile poștale de plată și a Protocolului final. Este vorba de Convenția poștală universală și Protocolul ei final. Primul Protocol adițional la Regulamentul general al Uniunii Poștale

Universale și al 9-lea Protocol adițional la Constituția Uniunii Poștale Universale.

Doar o remarcă. Acest proces se întâmplă de fiecare dată când documentele de bază ale Uniunii Poștale Universale sînt ratificate. În practica ultimilor ani, acest lucru se întâmplă o dată în 4 ani la fiecare congres.

Care sînt noutățile de această dată care au intervenit în aceste documente: vizează o serie de ajustări de noțiuni și vizează modernizarea unui șir întreg de servicii care ar include inclusiv transferurile electronice, plățile, schimburile între poște electronice etc.

De asemenea, modificările aduse se referă și la stabilirea și respectarea regulilor comune aplicabile serviciului poștal internațional; tranzitului și posibilității de a efectua schimburile și decontările respective; organizarea și exploatarea serviciilor internaționale financiare care capătă o răspîndire tot mai mare și asistența tehnică pentru promovarea tehnologiilor noi poștale la care, de regulă, Moldova este una dintre țările beneficiare și, desigur, sîntem interesați ca aceste ajustări să aibă loc.

În acest context, vreau să menționez că proiectul a respectat toate procedurile necesare în acest sens, avizări și a fost prezentat în comisie în acest format.

Rog susținerea și ratificarea acestor 4 acte ale Uniunii Poștale Universale.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Doar pentru stenogramă, ca precizare – autorul, **domnul Tarlev**, cel care a prezentat, de fapt, **a prezentat 4 proiecte de legi, proiectul nr. 1 din 2 ianuarie 2018, proiectul nr. 2 din 2 ianuarie 2018, proiectul nr. 3 din 2 ianuarie 2018 și proiectul nr. 4 din 2 ianuarie 2018, toate cu referire la subiectul Convenției Poștale Universale.**

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumim mult, domnule Tarlev.

Și în continuare, o invităm pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politice externă și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei la toate 4 acorduri. Rapoartele, da, că-s 4 proiecte de lege.

Vă rugăm frumos, rapoartele.

Generalizați, ca și concluzie, vedeți ultima pagină, ultimul alineat.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule Președinte,

Vă mulțumesc mult.

O să încerc și eu să le generalizez. Informația a fost deja prezentată de autor.

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat toate 4 proiecte de legi și constată că toate 4 proiecte de legi se încadrează în cadrul Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Și, în principiu, nu vreau să repet ceea ce a spus autorul, ele au fost adoptate în cadrul celui de-al 26-lea Congres al Uniunii Poștale Universale la Istanbul.

Urmare a examinării proiectelor de legi, comisia, practic la toate proiectele, nu a întrunit numărul necesar de voturi. Astfel, 3 membri ai comisiei s-au pronunțat „pentru” examinarea și adoptarea proiectului de lege și 2 membri s-au abținut.

În acest context, Comisia politică externă și integrare europeană menționează că aprobarea acestor proiecte urmează a fi decisă de plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult.

Bineînțeles, vom supune votului, la fel și pentru lectura întâi, și pentru lectura a doua.

Și în continuare, îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, care reprezintă comisia și care a pregătit coraportul.

Vă rugăm frumos, de pe loc, domnule Creangă, să ne prezentați cele 4 corapoarte.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe, în cadrul ședințelor sale, a examinat proiectele de Lege nr. 1, nr. 2, nr. 3 și nr. 4, ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului final și, prin decizia, cu majoritatea membrilor, a propus plenului Parlamentului adoptarea acestor proiecte de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări. Iată de ce încheiem dezbaterile la subiectele nr. 1, nr. 2, nr. 3 și nr. 4, la proiectele nr. 1, nr. 2, nr. 3 și nr. 4 din 2 ianuarie 2018 ce se referă la aranjamente, la protocoale sau la amendamente legate de Convenția Poștală Universală și toate conexe.

Încheiem dezbaterile aici și vom trece la procedura de vot la ora 13.00, precum a fost agreat.

Să revenim și la ordinea de zi din supliment, mai bine zis la suplimentul ordinii de zi.

Și vă propun, dragi colegi, să examinăm subiectul nr. 3 din supliment, și anume **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 190 cu privire la veterani.**

Și o rugăm pe doamna Buliga, ca în numele și reprezentînd grupul de autori, să ne prezinte **proiectul de Lege nr. 27 din 7 februarie 2018.**

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în scopul asigurării dreptului la alocații pentru merite deosebite față de stat soției/soțului persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau cu Ordinul „Ștefan cel Mare”, cu care la data decesului acesteia s-a aflat în relații de căsătorie și, în cazul lipsei acestora, mamei/tatălui persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” sau Ordinul „Ștefan cel Mare”, indiferent de faptul beneficierii de pensie sau alocație socială.

Astfel, prin decretele Președintelui Republicii Moldova, pe parcursul timpului, au fost conferite post-mortem: 100 de distincții cu „Ordinul Republicii”, 139 – cu Ordinul „Ștefan cel Mare”.

Totodată, conform informației solicitate de către noi, la 27.10.2017 acest drept a fost stabilit doar la 43 de beneficiari. Unele din impedimente de a

solicita stabilirea acestui drept constă în faptul că soția/soțul persoanelor decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii” ori cu Ordinul „Ștefan cel Mare” s-au recăsătorit și potențialii beneficiari nu sînt beneficiari de pensie sau alocație socială de stat, conform legislației naționale sau nu au atins vîrsta de pensionare.

Nu poate fi negat faptul că persoanele decorate post-mortem au merite deosebite față de stat, deoarece și-au sacrificat viața pentru propria țară. Astfel, se propune ca persoanele apropiate acestor cetățeni din categoriile specificate mai sus, să fie susținute prin acordarea alocației pentru merite deosebite față de stat, fără condiționarea de a fi beneficiari de pensii sau alocații sociale de stat și pentru soțiile/soții acestor persoane de a fi necăsătorite.

Cuantumul alocației pentru merite deosebite pentru această categorie constituie 500 lei/lunar.

Astfel, în cazul că toți potențialii beneficiari de alocație de stat pentru merite deosebite din categoria vizată vor solicita acest drept, suma mijloacelor financiare necesare suplimentare va constitui 98 000 de lei pe lună sau 588 000 de lei pentru 6 luni.

Rog, stimați colegi, să susțineți acest proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Smirnov, vă rugăm frumos, dacă aveți întrebări în adresa autorului.

Domnul Eduard Smirnov:

Спасибо.

Уважаемая госпожа Булига,

извините коллега, нет вопросов в принципе к этому законопроекту, но у меня есть предложение.

Дело в том, что в апреле текущего года в Парламенте Республики Молдова был обсужден и принят в первом чтении Закон № 507. Тоже в этот законопроект, которым вы предлагаете изменить Закон о ветеранах и в котором предлагается увеличить до 500 лей размер ежемесячного персонального пособия восьми категориям лиц, награжденных наградами бывшего СССР, который относится к „Ordinul Republicii”, Ordinul „Ștefan cel Mare”. Я попросил бы, чтобы этот Закон № 507 был тоже объединен с вашим законом и рассмотрен потом во втором чтении одновременно.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult, domnule deputat, pentru întrebare.

Vreau să vă spun că în cadrul comisiei noi am examinat acest proiect de lege, cu adevărat aveți o propunere, dar nu corespunde, de fapt, conceptului. Și inițiativa legislativă propune ca la litera d) să fie introduse alte ... sau persoanele care dețin alte ordine: „Slava” clasa I, II și III, „Lenin”, „Drapelul Roșu”, „Războiul pentru Apărarea Patriei” clasa I, II, „Steaua Roșie”, „Pentru bărbăție personală”. Este vorba de un număr suplimentar de persoane care dețin aceste ordine și necesită a fi avizul pozitiv al Guvernului.

La această etapă noi nu avem avizul pozitiv al Guvernului și nu poate fi examinată posibilitatea de comasare a acestor două proiecte. Și aici este vorba de alocația nominală să se stabilească în valoare de 500 de lei pentru toți cei care sînt astăzi menționați de dumneavoastră. Conceptul legii noastre vizează cu totul altceva.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt ... Îmi cer scuze, mai sînt întrebări.

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Mulțumesc.

Doamnă președinte,

Dar la acest proiect de lege aveți avizul Guvernului?

Doamna Valentina Buliga:

Sigur. Da, este avizul Guvernului pozitiv.

Domnul Vladimir Țurcan:

Îmi pare bine. Dar nu vă pare straniu că la acest proiect de lege bani s-au găsit, dar pentru acel proiect de lege, eu sînt coautor la nr. 507, numai ce și dumneavoastră ați menționat că nu sînt alocați sau nu sînt prevăzuți banii respectivi? Deci proiectul este din 2015 încă. Din 2015. Guvernul acolo nu poate să găsească bani, dar pentru proiectul dumneavoastră care este mult mai proaspăt sursele necesare s-au găsit. O abordare destul de selectivă, așa spune eu, dar, în principiu, da, conceptul proiectului nr.507 este un pic mai larg decît al dumneavoastră. Iată de ce și este propunerea ca să fie comasate, deoarece fie cel care are meritele deosebite și decorate cu distincțiile de stat

ale Uniunii Sovietice, care sînt egalate inclusiv cu Ordinul „Ștefan cel Mare” și „Ordinul Republicii” și acolo sînt cei care sînt decorați post-mortem.

Deci aceste proiecte, într-adevăr, unul din care – 500 este mai larg, aș fi dorit să fie o abordare unică, ca să nu fie așa că noi față de unele persoane, din cauza că este proiectul elaborat de un deputat, deci asigurăm acest drept, dar față de alte persoane, autorii la proiect care sînt alți deputați, nu găsim surse financiare.

Iată de ce și este o propunere îmi pare că foarte rezonabilă și, eu vă rog, pentru lectura a doua, totuși, și proiectul nr. 507, și cel care este proiectul Președintelui Țării, care, la fel, printre altele, prevede aceeași prevedere ca să fie comasate și examinate în complex.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule președinte,

Noi putem examina suplimentar, dar încă o dată vreau să vă spun, propunerea noastră sau a mea, ca deputat, a colegilor deputați vine să alocăm această alocație pentru cei care au fost decorați post-mortem cu „Ordinul Republicii” și „Ștefan cel Mare”. Noi nu putem să echivalăm aici cu alte ordine pe care eu le-am citit astăzi. Și dumneavoastră propuneți introducerea la litera d), sau colegii dumneavoastră, „și celelalte ordine pentru alocația din bugetul de stat, alocația de stat în valoare de 500 de lei”.

Noi propunem doar pentru două categorii și este total diferit. Și vorbim despre faptul că aceste alocații să fie direcționate către soțiile care chiar dacă s-au recăsătorit, dar la momentul cînd această persoană a decedat era membru al familiei și pentru părinții acestor persoane care au fost decorate post-mortem.

Adică, din punctul nostru de vedere, nu pot fi comasate aceste două proiecte de lege. Dar mai examinăm încă o dată. Și să nu uităm că avem nevoie de susținerea pozitivă a Guvernului care trebuie să găsească sursele necesare pentru această modificare pe care o propuneți dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, precizare.

Vă rog frumos, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o precizare. Nu este necesar de echivalat, deoarece conform Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova, aceste distincții de stat, cele ale Uniunii Sovietice și „Ștefan cel Mare” și „Ordinul Republicii” deja sînt echivalate, doar trebuie de prevăzut în Legea cu privire la veterani de-a

legifera însăși constatarea aceasta care a făcut-o Parlamentul Republicii Moldova anterior. Unu la mîină.

Și doi. Încă o dată repet, sursele financiare nu fac cred că mare problemă pentru Guvern dacă vor fi comasate aceste proiecte de lege și eu sînt sigur că sursele se vor găsi. Cu atît mai mult că întru abordarea, așa cum am spus, mai complexă, noi principalul, scopul nostru va fi realizat și anume de a asigura persoanele care, într-adevăr, au merite față de acest stat cu aceste alocații sociale.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Țurcan,

Eu special am ridicat articolul 56 din Regulamentul Parlamentului atunci cînd a venit propunerea din partea colegilor, conceptual aceste două inițiative sînt diferite, de aceea ele nu pot fi comasate. Noi trebuie să așteptăm ca să vedem, să revenim la ele, dar la această etapă nu putem comasa aceste două proiecte.

Eu am citit foarte clar ce scrie alineatul (3) din articolul 56, dacă există mai multe proiecte de acte legislative în aceeași problemă. Problema noastră este că aceste alocații să fie direcționate către soții care s-au recăsătorit și către părinții acestora decedați care au fost decorați post-mortem.

Dumneavoastră propuneți suplimentarea listei cu persoane care dețin alte ordine, foste ordine, care nu putem să spunem... Eu personal nu consider că Ordinul „Ștefan cel Mare” poate fi echivalat cu unul din celelalte. Părerea mea personală aici subiectivă. Dar ... Asta da. Nu, nu eu am spus, e părerea mea personală. Eu spun de alineatul (3) din articolul 56.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Batrîncea,

Vă rugăm frumos.

Ultima intervenție.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Mulțumesc.

Eu scurt.

Doamnă președinte,

Noi înțelegem foarte bine poziția dumneavoastră, însă este vorba, într-adevăr, de o abordare selectivă. Eu am informat Biroul permanent că proiectul despre care a vorbit colegul Țurcan, colegul Smirnov în 2015 a costat

9 milioane de lei pe an, deja este vorba de 4 milioane, deoarece mai bine de jumătate de persoane care ar trebui să beneficieze de acest suport din partea statului, pur și simplu, au decedat.

Dar este vorba nu de oamenii... ca să nu înțeleagă cineva greșit că sînt ordinele partinice sau alte ordine, sînt oamenii care au contribuit la construirea și făurirea acestui stat, sînt oamenii care un construit inclusiv clădirea în care ne aflăm noi astăzi.

Și noi trebuie să înțelegem un lucru, că Republica Moldova a avut o istorie și pînă în anul 1992–1993 ș.a.m.d. Și de aceea sugestia este, eu mă adresez la dumneavoastră ca președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie, ca dumneavoastră să discutați cu Guvernul și Guvernul să găsească aceste 4 milioane de lei, că asta este și semn de recunoștință față de oamenii care au contribuit la construirea și făurirea acestui stat. Este foarte important ca oamenii aceștia să înțeleagă, măcar cînd sînt deja pe cale de ducă, că statul, totuși, n-a uitat de dînșii. Că oamenii aceștia sînt, într-adevăr, foarte și foarte obișnuiți și lor le pare că statul intenționat îi discriminează pe ei.

Vă mulțumesc.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult.

Da, dumneavoastră cunoașteți că în fiecare an, către 9 mai, din fondul republican se alocă 10 mii de lei pentru aceste persoane, care sînt participanții la Marele Război pentru...

Eu știu, dar nu puteți să spuneți că statul a uitat de ei. Noi nu am uitat de aceste persoane, noi avem grijă de ei. Comparativ cu anii precedenți, această alocație a fost majorată, era doar 1000 de lei, acum este 10 mii de lei. Adică asta vreau, să fim corecți și obiectivi atunci cînd transmitem niște informații.

Eu am spus deja, o să examinăm în comisie.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Batrîncea,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnul Vlad Batrîncea:

10 secunde doar.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog, precizare.

Domnul Vlad Batrîncea:

Acolo nu este vorba doar de veteranii de război. Cu veteranii de război, bine, cît de cît, este vorba de veteranii muncii, oamenii care au muncit 40, 50, 60 de ani și oamenii aceștia au meritat o mică atenție din partea statului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Se încheie aici dezbaterile la...

De fapt, doamnă Buliga, ați putea să ne prezentați...

Doamna Valentina Buliga:

Da, și raportul comisiei.

Domnul Andrian Candu:

... raportul.

Vă rugăm frumos.

Doamna Valentina Buliga:

În cadrul comisiei a fost discutat acest proiect. Noi propunem să fie susținut în primă lectură.

Rog Parlamentul să ne susțineți decizia comisiei...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și acum se încheie dezbaterile la proiectul nr. 27 din 7 februarie 2018.

Revenim la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 13.00.

Dragi colegi,

Încă două subiecte mai sînt pe ordinea de zi.

Și, respectiv, vă propun să trecem la...

Doar că nu-l văd pe unul din autori, domnul Sîrbu.

Îl vedeți dumneavoastră prin sala plenului? (*Discuții.*) Se pregătește.

Și ca să trecem la proiectul nr. 12 din 24 ianuarie 2018, ar fi bine să revină și domnul Ghilețchi în sală, fiindcă se referă la dumnealui.

Secretariatul,

Vă rugăm frumos să încercați să-i găsiți pe domnul Ghilețchi și pe domnul Sîrbu.

Sau dacă plenul Parlamentului este gata pentru a trece la procedura de vot, luăm 2 minute pauză tehnică.

Rugăm toți colegii să revină în sala plenului și trecem la procedura de vot, mai rămînînd după aia două subiecte pentru discuție.

Rog frumos Secretariatul să anunțe toți colegii să treacă... să revină în sala plenului.

Și numărătorii, bineînțeles, la fel să revină în sala plenului pentru a ne ajuta atît cu prezența, cît ulterior și cu voturile.

PAUZĂ TEHNICĂ

*

* * *

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă rugăm frumos să luați locul.

Vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați prezența în sală.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Sîrbu,

Trebuie să vă instalăm un microfon acolo, sus, da, că mai bine ar fi, mai ușor.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

85 de deputați în sală. 43 de voturi sînt necesare pentru majoritatea simplă.

Și să trecem la procedura de vot.

Și vom începe cu subiectele care sînt pe ordinea de zi de bază. Subiectul nr. 1 **se supune votului, proiectul de Lege pentru ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului lui final, proiectul nr. 1 din 2 ianuarie 2018.**

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Autorii au propus...

Da, vă rog frumos, domnule Mocanu.

Poftiți.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Dacă nu vă supărați, eu am o rugăminte la colegi, cînd votează, să ridice mîna dacă votează și, dacă nu votează, să n-o ridice.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi din sectorul nr. 3,

Vă rugăm frumos, potrivit Regulamentului Parlamentului, cînd vreți să votați, votați cu mîna ridicată, cînd nu vreți să votați, nu ridicați mîna. *(Rumoare în sală.)*

Am concretizat că se votează cu o singură mînă.

Depinde care vreți, stînga, dreapta, cum considerați, în funcție de orientarea politică, da.

Problema e cu cei de centru.

Proiectul de lege, respectiv, nr. 1 din 2 ianuarie 2018, proiectul de Lege pentru ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului lui final, se supune votului pentru adoptarea în lectura a doua.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Cu 85 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea Aranjamentului privind serviciile poștale de plată și a Protocolului lui final, proiectul nr. 1 din 2 ianuarie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului pentru aprobarea în primă lectură proiectul nr. 2 din 2 ianuarie 2018, proiectul de Lege pentru ratificarea Convenției poștale universale și a Protocolului ei final.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Cine este pentru adoptarea acestuia în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Cu 85 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea Convenției poștale universale și a Protocolului ei final, nr. 2 din 2 ianuarie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Vă mulțumim.

Se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr. 3 din 2 ianuarie 2018, proiectul de Lege pentru ratificarea Primului Protocol adițional la Regulamentul general al Uniunii Poștale Universale.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Cine este pentru adoptarea acestuia în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Cu 85 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea Primului Protocol adițional la Regulamentul general al Uniunii Poștale Universale, proiectul nr. 3 din 2 ianuarie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru ratificarea celui de-al 9-lea Protocol adițional la Constituția Uniunii Poștale Universale, proiectul nr. 4 din 2 ianuarie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Și cine este pentru a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Cu 85 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea celui de-al 9-lea Protocol adițional la Constituția Uniunii Poștale Universale, proiectul nr. 4 din 2 ianuarie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Dragi colegi,

Se supune votului subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 391 din 18 decembrie 2017.**

Cine este pentru aprobarea acestuia în lectura întâi, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Înțeleg că rămîne doar pentru lectura întâi pe moment.

Subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru abrogarea alineatului (7) al articolului 439 din Codul contravențional al Republicii Moldova, proiectul nr. 9 din 17 ianuarie 2018.**

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Se supune votului subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova, proiectul nr. 75 din 1 martie 2018.**

Cine este pentru a aproba acest proiect în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Trecem la ordinea de zi de astăzi... supliment la ordinea de zi.

Și se supune votului aprobarea primului subiect, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 105 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău, proiectul nr. 86 din 15 martie 2018, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim.

Se supune votului următorul subiect, și anume proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 34 din 14 februarie 2018.

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Și se supune votului subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 190 cu privire la veterani, proiectul nr. 27 din 7 februarie 2018.

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală... au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Sînt încă două subiecte pe ordinea de zi.

De aceea rog frumos să nu plecați din sala plenului, deoarece imediat după fiecare subiect îl vom supune votului.

Și următorul subiect este **proiectul de Hotărîre pentru abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din 22 decembrie 2017 privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului, proiectul nr. 12 din 24 ianuarie 2018.**

Vă rugăm frumos, domnule Deliu, vă invităm la tribuna principală pentru a prezenta acest proiect de hotărîre.

Domnul Tudor Deliu:

Stimați colegi, *(Rumoare în sală.)*

Vă prezint proiectul de Hotărîre nr. 12 cu referire la abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din data de 22 decembrie 2017.

Vreau puțin să vă reamintesc că la data de 22 decembrie 2017, la propunerea Președintelui Parlamentului, a fost pus la vot proiectul de

Hotărîre privind alegerea domnului Valeriu Ghilețchi în funcția de vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova.

Urmare a procesului votării, Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova a notificat verbal Președintele Parlamentului despre existența unor erori evidente și pregnante în cadrul numărării voturilor. Dar, cu părere de rău, nu am fost auziți la timp și procedura de anulare a votului a fost după prezentarea altor proiecte.

Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova consideră că prestigiul și reprezentativitatea Forului suprem ar trebui să fie noțiuni imperioase pentru aleșii poporului. (*Rumoare în sală.*)

Modul în care a fost manipulată opinia publică, prin anunțarea numărului de voturi exprimate pe sectoare, este unul reprobabil. De fapt, din cei 88 de deputați prezenți în sala plenului în momentul votării pentru alegerea candidatului Ghilețchi Valeriu în funcția de vicepreședinte al Parlamentului, au fost exprimate în favoarea acestuia doar 34 de voturi.

Pe cînd articolul 10 din Legea privind adoptarea Regulamentului Republicii Moldova prevede expres că: „Vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare, prin vot deschis, cu votul majorității deputaților aleși”.

Conform înregistrărilor video care au fost luate de pe site-ul oficial al Parlamentului, respectiv, se vede foarte clar că numărătoarea a fost eronată. Pentru sectorul nr. 1 au fost anunțate 4 voturi „pentru”, fapt ce corespunde întocmai voturilor exprimate. Pentru sectorul nr. 2, au fost anunțate 35 de voturi „pentru”, dar, de fapt, au fost exprimate doar 25 de voturi. Iar pentru sectorul nr. 3, din cele 12 anunțate de numărător, au fost exprimate numai 5 voturi pentru candidatul sus-numit.

Pentru a demonstra ceea ce am descris mai sus, eu rog să privim aceste secvențe... nu, eu special, le arăt, în primul rînd, domnului Ghilețchi, de aceea, acum vi le demonstrez și dumneavoastră. Deci aici sînt... foarte bine se vede cine a votat la momentul cînd Președintele Parlamentului a supus votului acest proiect de hotărîre. Aceste 34 de voturi exprimate pentru alegerea candidatului în funcția de vicepreședinte al Parlamentului nu reprezintă nici majoritatea din numărul deputaților prezenți în sala de ședințe. În sală au fost 88, doar 34 de voturi au fost exprimate.

Astfel, în interesul legii, în spiritul statului de drept, propunem abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din 22 decembrie 2017 și, prin urmare, revenirea la valorificarea legalității, transparenței și coerenței actelor normative – condiții de bază ale activității de legiferare.

De aceea, stimați deputați, rog susținerea acestui proiect de hotărîre și inițierea procedurii de la „zero” mai apoi, pentru desemnarea sau alegerea vicepreședintelui Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dacă sînt întrebări în adresa autorului, se pare că nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult.

E o chestiune mai tehnică. Noi nici posibilități nu am avut să dăm comisiei pentru a examina, dar poate nici nu este cazul comisia să examineze.

Vă rog frumos... la autor? Da, cer scuze.

Domnule Deliu,

Vă rugăm să treceți la tribuna principală. Sînt întrebări în adresa dumneavoastră ca autor.

Domnule Mocanu,

Vă rugăm frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Pe parcursul unui an, cu atît mai mult pe parcursul a 4 ani, sînt sute sau mii de voturi, sau de situații, de proiecte de legi care sînt votate.

Întrebarea mea este: dacă din perioada în care ați început mandatul a fost vreodată... în care ați fost pentru votarea unui proiect, dar sau nu ați auzit, sau din diverse motive nu ați ridicat mîna, dar ați fost numărat?

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc, domnule Mocanu.

Eu nu îmi amintesc așa situații. Sincer, nu pot să zic nici da, nici nu, dar eu tot timpul mă strădui să fiu foarte disciplinat și să ridic mîna atunci cînd votez „pentru”. Cînd nu votez, nu ridic.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Dar admiteți că poate fi situația în care un deputat este „pentru” un proiect de lege și nu ridică mîna?

Domnul Tudor Deliu:

Eu pot să admit, însă există procedura stabilită că atunci cînd cineva votează, nu numai fie în Parlament, la orișice organ reprezentativ, deci votarea deschisă se face cu mîna ridicată. Celelalte proceduri sînt altele, dar aceasta

este mîna ridicată care confirmă opțiunea persoanei pentru problema care a fost supusă votării.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

A doua întrebare sau precizare, domnule Mocanu, vă rugăm.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Nu este o întrebare, este o precizare. Vreau să aduc la cunoștință că uneori liderii de grup anunță din numele întregului grup dacă ei sînt pentru sau nu și, mai ales, atunci cînd sînt împotriva, deputații individual anunță numărătorii să nu fie numărați. Deci asta a fost procedura de parcursul anilor.

De aceea eu nu exclud că avem sau situația care o spuneți dumneavoastră că deputații chiar nu au votat, fie au fost pentru acest proiect de lege și unii nu au ridicat mîna sau au ridicat mîna rapid ș.a.m.d.

Mulțumesc.

Domnul Tudor Deliu:

Deci am să răspund, chiar dacă a fost o părere, nu a fost o întrebare.

Eu sînt de acord, domnule Mocanu, totuși eu țin la prevederile actelor normative. A vota „pentru” înseamnă a ridica mîna. A sta cu capul în jos și să-l numărăm... eu nu acuz pe nimeni, fiindcă eu nu am acuzat niciun numărător, eu vă înțeleg destul de bine, dar aici se vede foarte bine ce înseamnă mîna ridicată și ce înseamnă capul în jos și scărpinarea după ceafă.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Aici se încheie sesiunea de întrebări-răspunsuri. Raport nu avem, dar avem o luare de cuvînt.

Și-l invit la tribuna principală pe domnul Ghilețchi.

Vă rugăm foarte mult.

Pînă la vot avem o luare de cuvînt.

Vă rugăm frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Pentru început doresc să le mulțumesc foștilor colegi de fracțiune pentru atenția pe care mi-o acordă în ultima vreme și, în special, pentru minimul de

corectitudine de care au dat dovadă astăzi înaintînd acest demers în prezența mea.

Stimați deputați,

Dați-mi voie să menționez 3 lucruri importante în contextul dezbaterii acestui proiect de hotărîre. Autorii fac referință la valorificarea legalității.

Prima întrebare: cît de legală este înregistrarea video la care fac referință autorii sau mai bine-zis dacă referința sau înregistrarea video este probă juridică astăzi. Nu există nici o prevedere legală în acest sens. Mai mult decît atît, domnul Deliu folosește așa-zisa înregistrare pentru a manipula opinia publică. Dacă vă uitați atent la imaginile pe care dumnealui le-a prezentat – iată le țin aici în față – veți putea constata că pe o poză sînt trei deputați cu mîna în sus și pe altă poză aceeași trei deputați cu mîna în jos.

Deci prin urmare, putem constata că o asemenea înregistrare video nu este o probă juridică. Ca să putem utiliza imaginile video ca probă juridică, îți trebuie să ai o cameră video îndreptată pe fiecare deputat, ca în același moment de timp toți să fie fixați, să știi dacă mîna a fost ridicată sau mîna a fost lăsată în jos.

Suplimentar, aș vrea să amintesc autorilor – așa cum spunea domnul Deliu, el ține la aspectul legalității – ce prevede Regulamentul Parlamentului în privința numărării voturilor? Și voturile, în Regulament scrie foarte clar, pot fi numărate fie în mod electronic, fie de numărători.

Sigur, m-aș fi bucurat ca în Parlamentul nostru să avem un mod electronic de a număra voturile, așa cum există în multe Parlamente europene. Și sper ca în timpul apropiat – așa cum spunea și domnul Președinte Candu – să implementăm această modalitate. Dar astăzi avem numărători și mă bucur că domnul Mocanu a pus această întrebare. Cu toții cunoaștem care este practica numărării voturilor în Parlamentul Republicii Moldova. Astfel, vorbind strict juridic, nu avem nici o probă.

În al doilea rînd, un alt element important este selectivitatea. Autorii fac așa-zisa analiza prin imagini video doar a unei singure votări. Mă întreb, de ce nu au analizat toate votările din această legislatură? Mai cu seamă, votările care le-am votat împreună cînd eram la guvernare? Nu convenea politic. Așadar, avem un „fake news” și avem justiție selectivă. Este tot ce avem astăzi și cred că există și un element la limita discriminării în baza convingerilor pe care le împărtășesc. Prin urmare, tot ce rămîne este aspectul politic. În loc să vadă bîrna din propriul ochi, colegii mei, mai degrabă văd paiele în ochii altora.

Cineva, mai devreme, în această sală zicea că am trădat sau cineva a trădat electoratul. Întrebarea este: cine, cu adevărat, a trădat? Astăzi sînt la

guvernare împreună cu colegii mei pentru că, într-un moment de criză politică, ne-am asumat riscurile și ne-am asumat acel vot dat de cetățeni ca să oferim un viitor acestei țări. În loc să gestioneze o criză politică în decembrie 2015, unii colegi au preferat să meargă în opoziție lăsând țara la voia întâmplării. Dacă decizia politică din 2015 a fost una corectă, atunci mă-ntreb de ce acest partid politic astăzi nu are niciun procent în susținerea alegătorilor?

Doamnă Maria Ciobanu,

Dați-mi voie să vă spun, cu lipsă de modestie, că în alegerile prezidențiale am avut de două ori mai mult decât are partidul din care faceți astăzi parte. Deci prin urmare, noi vorbim despre un aspect politic astăzi. Atunci când un partid politic procedează corect, el are susținerea alegătorilor. E și firesc să fie acest lucru. Astăzi avem o agendă europeană în acest Parlament, pentru că atunci ne-am asumat riscul să votăm și să menținem integrarea europeană a Republicii Moldova. Astăzi ar fi fost cu totul altă agendă în Parlamentul Republicii Moldova dacă era așa cum preferați sau așa cum insistați dumneavoastră că aveți dreptate.

Deci în loc să folosiți mandatul de deputat, care v-a fost dat de cetățeni, pentru a guverna această țară, dumneavoastră ați preferat mai degrabă să vă răfuiți politic cu cei care nu vă convin. Pentru un simplu vot dați afară din fracțiune. Arătați-mi care alte partide europene fac acest lucru. Există libertatea votului.

Dacă am decis să votez pentru a menține partidul și guvernarea, să zic mai bine-zis pe calea integrării europene, acest lucru nu înseamnă trădare. Mai degrabă trădare este atunci când tu îți asumi un vot să guvernezi țara, s-o duci spre Uniunea Europeană și o leși, repet, pe mâna celor care vor s-o ducă în Uniunea Eurasiatică. Așadar, azi avem o agendă proeuropeană, pentru că cineva și-a asumat acest risc politic să mențină țara pe această cale.

Și acum în încheiere. Pentru că domnul Deliu avea un bun așa obicei într-un fel cu anumite ocazii să recite poezii de la tribuna Parlamentului, aș vrea să recit și eu o poezie, nu este scrisă de mine, poate nu am avut inspirația s-o scriu, dar am găsit o poezie care mi se pare relevantă, este adevărat, este în limba rusă, dar oricum, nu cred că asta contează, contează ce conține această poezie, scrisă de Valentin Gaft.

Спасибо всем, кто нам мешает,

Кто нам намеренно вредит,

Кто наши планы разрушает

И нас обидеть норовит!

О, если бы только эти люди
Могли понять, какую роль
Они играют в наших судьбах,
Нам причиняя эту боль!
Душа, не знавшая потери,
Душа, не знавшая обид,
Чем счастье в жизни будет мерить?
Прощенья радость с чем сравнит?
Ну как мудреть и развиваться
Без этих добрых злых людей?
Из ими созданных препятствий
Возникнут тысячи идей,
Наполненных добром и светом!
И повторю я им сто раз:
Спасибо вам за все за это,
Ну что б мы делали без вас!

Ce am fi făcut noi fără voi, stimați colegi. Eu cred încă o dată că aveți dreptul la vot, așa cum are fiecare dintre noi, și cred că votul de astăzi încă o dată va confirma că decizia politică pe care o contestați astăzi a fost una corectă.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Doamnă Ciobanu,

Aveți dreptul la replică. A fost menționat numele dumneavoastră, dacă vreți să-l exercitați.

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule deputat Ghilețchi,

Dumneavoastră sînteți tipul de om care întotdeauna veți fi cu cei de la guvernare, indiferent e o guvernare mafiotă, coruptă, are vector european...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamna Maria Ciobanu:

... nu are vector european.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Am crezut că vreți să dați un drept la replică, dar, de fapt, ați vrut să acuzați sau să intimidați. Îmi cer scuze.

Domnule Deliu,

N-aveți dreptul la replică. Aveți dreptul ca înainte de vot și mai ales ca și președinte al fracțiunii.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc mult.

Știți, domnule Ghilețchi, chiar m-am bucurat că ați ajuns să citiți și poezii de la tribuna Parlamentului. Aluziile făcute de dumneavoastră cred că nu vă face față așa ca un evlavios care vă pretindeți să fiți.

Și, în primul rând, eu cred că nu putem contesta imaginile de pe site-ul oficial al Parlamentului. Eu nu știu ce poze ați imprimat dumneavoastră, însă aici sînt din două racursuri, așa ca să mă înțelegeți, unde este și minuta indicată, la ce minută au fost făcute. Și, într-adevăr, nu puteți să-i observați pe toți deodată, dar dumneavoastră observați numai ceea ce vă convine dumneavoastră. Eu vă rog, nu v-am întrerupt, eu v-am ascultat foarte atent.

Cît privește partea a doua din discursul dumneavoastră care n-a avut nimic cu acest proiect de lege, eu, pur și simplu, vreau să zic că mie mi-i jale de dumneavoastră, dar nu mi-i jale, mi-i milă de dumneavoastră și de atitudinea care o manifestați.

Ați fost exclus din fracțiune la propunerea mea și ați fost exclus că umblați ca o „tîrîie-ogheal” ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos.

Vă rog frumos.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos.

Vă rugăm frumos.

Domnule președinte de fracțiune,

Vă respectăm foarte mult. Vă rugăm frumos să nu uităm de minimul respect pentru toți colegii, indiferent de fracțiune, indiferent de viziune, indiferent de doctrine politice.

Vă rugăm frumos să încheiați.

Zece secunde înainte de vot.

Vă rugăm.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Și cer scuze pentru cuvintele peiorative, dar, într-adevăr, era o situație care nu mai putea fi gestionată. Dimineața venea la noi în fracțiune, după masă pleca la guvernare. A doua zi venea iar în fracțiune, a doua zi pleca iar în ședință cu cei de la guvernare. Fracțiunea a decis să vă excludă, fiindcă nu poți fi în două luni deodată.

De aceea, încă o dată zic, domnule Ghilețchi, îmi cunoașteți atitudinea mea față de dumneavoastră pe tot parcursul anilor cât ne-am știut, cred că n-o să-mi dați aici să mint că am avut o atitudine binevoitoare.

Dar aceea că nu vreți să recunoașteți și nu vreți să vă dați demisia din această funcție încă o dată demonstrează că vă țineți cu ambele mâini de putere. Puterea este un lucru care este azi, domnule Ghilețchi, dar este cea mai mare putere a fiecăruia dintre noi să rămânem oameni. Eu v-aș dori acest lucru.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să luați locul.

Să vă luați locul.

Am să rog numărătorii.

Da, vrem să vedem ce-i de procedură.

Domnule Cobzac,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, eu vreau să-i argumentez domnului Ghilețchi următoarea situație ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu-i cazul să argumentați. Toată procedura a fost respectată.

Stimate domnule Cobzac,

Dumneavoastră vreți să vorbiți pe marginea proiectului de hotărîre. Noi deja gata, am încheiat dezbaterile, trecem la procedura de vot. Dacă vreți altceva, în afară de acest proiect de hotărîre, să vă referiți la nivel de procedură, sigur că vă dau cuvîntul.

Domnul Grigore Cobzac:

De procedură. Eu vreau să mă refer la procedură. La procedura precedentă. Și vreau să-l informez pe domnul Ghilețchi ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos.

Vă mulțumim foarte mult.

Noi toți avem așa de multe să spunem, dar există o anumită procedură.

Și acum se încheie dezbaterile la proiectul nr. 12 din 24 ianuarie 2018 și trecem la procedura de vot.

Rog frumos numărătorii să ne dea prezența în sală înainte de procedura de vot.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 43.

Sectorul nr. 3 – 18.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr. 3,

Încă o dată, vă rugăm.

N u m ă r ă t o r i i:

– 18.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Dragi colegi,

Sînt 86 de deputați în sală. 44 de voturi sînt necesare pentru aprobarea acestui proiect de hotărîre.

Supun votului adoptarea proiectului de Hotărîre pentru abrogarea Hotărîrii Parlamentului nr. 323 din 22 decembrie 2017 privind alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului. Proiectul nr. 12 din 24 ianuarie 2018.

Cine este pentru adoptarea acestui proiect de hotărîre, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Sectorul nr. 2 – 4.

Sectorul nr. 3 – 6.

Domnul Andrian Candu:

Cu 33 de voturi, proiectul de hotărîre nu a fost susținut.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, **se supune examinării și dezbaterii** următorul subiect de pe ordinea de zi, și anume **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Proiectul nr. 26 din 7 februarie 2018.**

Vă rugăm frumos, domnule Sergiu Sîrbu, vă rugăm să ne prezentați acest proiect de lege în numele colegilor deputați autori. Și vă rugăm frumos, dragi colegi, nu plecați din sala plenului, îl supunem votului imediat după examinare.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Supun atenției domniilor voastre proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 26 din 7 februarie 2018, care se referă la modificarea Legii integrității, Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și un set de alte acte legislative conexe ce țin nemijlocit de procedura de desemnare în funcții publice, în funcții de demnitate publică și în funcții eligibile.

Stimați colegi,

Aș vrea să aduc aminte că, la data de 20 iulie 2017, Parlamentul Republicii Moldova, cu votul a 74 de deputați, a modificat Codul electoral și a introdus mai multe noțiuni noi, inclusiv a introdus noțiunea de „certificat de integritate”. Certificatul de integritate este un document necesar a fi prezentat organelor electorale pentru candidații la funcții eligibile.

Acest certificat de integritate, deja indicat în legislația electorală, conține informație ce ține de averi confiscate, conflicte de interese constatate, deci incompatibilități, restricții.

De asemenea, a fost pus în sarcină să modificăm legislația conexasă în acest sens. De aceea un grup de deputați a venit cu acest proiect de lege.

În legea cu privire... Legea integrității se introduce un articol nou, care va prevedea noțiunea de „certificat de integritate”. Astfel, acest certificat de integritate va fi eliberat de către Autoritatea Națională de Integritate, la solicitarea motivată a conducătorului entității publice sau a persoanelor fizice care candidează la funcții eligibile.

De asemenea, acest certificat va include informația în privința persoanelor vizate despre averile nejustificate constatate, conflictele de interese consumate constatate, restricțiile încălcate constatate, incompatibilitățile nesoluționate constatate, limitările de a ocupa anumite funcții de demnitate publică ceea ce derivă din actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate rămase definitive în baza hotărârilor judecătorești.

De asemenea, se specifică și atribuția clară a ANI de a elibera aceste certificate.

În legislația conexasă se aduce o claritate, o regulă, astfel ca la funcții de demnitate publică, ca și condiții de bază, să nu existe un act de constatare care să limiteze persoana în a ocupa anumite funcții. Acest certificat va fi eliberat de către ANI în termen de maximum 15 zile.

Pentru lectura a doua sîntem gata să definitivăm acest proiect de lege ca să nu apară careva interpretări ce țin de subiectivismul acestui proces.

Rog... Și, da, în final aș vrea să menționez că, de fapt, această condiție a fost sugerată și de experții Comisiei de la Veneția încă în luna iunie 2017, am venit să ținem cont de aceste recomandări, am implementat întru totul aceste recomandări, fapt care a fost salutat la ședința Comisiei de la Veneția din data de 16 martie curent.

Vă mulțumesc.

Rog susținerea.

Domnul Andrian Candu:

... foarte mult.

Și în continuare, întrebări în adresa autorilor.

Și prima intervenție – din partea doamnei Bodnarencu.

Vă rog frumos.

Doamna Elena Bodnarencu:

Mulțumim.

Господин автор,

в законе приводится много артикулов, в которых написано, в какие законодательные акты вносятся изменения. То есть подразумевается, что должны быть абсолютно неподкупными представители всех этих государственных структур.

Это происходит в то время, как все средства массовой информации заполнены фотографиями и документальными подтверждениями того, насколько коррумпированы те, кто сегодня представляет судебную систему, органы центрального управления. Естественно встает вопрос – а судьи кто?

Domnul Serghei Sîrbu:

Este o întrebare retorică, doamnă deputat.

Doamna Elena Bodnarencu:

Nu este o întrebare retorică. Вопрос заключается в том, что давать заключение о неподкупности будут те, кто уже различными способами, часто коррупционными, те, кто вместо борьбы с коррупцией только провозглашают свои намерения о борьбе с коррупцией, они будут судить о том, насколько коррумпированы или некоррумпированы кандидаты в органы центрального и местного публичного управления.

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimată doamnă deputat,

Permiteți-mi să vin cu o claritate în acest sens. Actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate se eliberează deci în baza registrelor care vor fi deținute și sînt deținute de către ANI.

Actele de constatare țin de cîteva elemente de bază. Haideți să le luăm pe rînd, ca să fie clar. Ce ține de limitările și restricțiile de a ocupa o anumită funcție se bazează pe hotărîrile judecătorești definitive și irevocabile, atunci cînd în baza ca și rezultat și ca pedeapsă complementară în urma unei infracțiuni deci persoana este limitată de a ocupa anumită funcție.

Este un element. Este un element al aceluia cazier juridic care, la moment, se deține de către Centrul de Probațiune și acest registru va fi un registru unic care va fi gestionat inclusiv de către ANI. Ce ține de averi nejustificate, ce ține de conflicte de interese constatate, ce ține de alte restricții, incompatibilități, toate aceste elemente vor fi constatate în baza unui act de constatare a inspectorului de integritate, care urmează în timpul apropiat deja să fie numiți în bază de concurs.

Iar Autoritatea Națională de Integritate, stimată doamnă deputat, a fost recent reformată în baza recomandărilor societății civile, în baza recomandărilor partenerilor noștri internaționali, conducerea ANI a fost numită în baza unui concurs public cu implicarea societății civile, un concurs care nu a fost contestat de nimeni.

Inspectorii de integritate se numesc în baza unui concurs public iarăși în baza recomandărilor societății civile. Iată acei inspectorii de integritate care, de fapt, încă nu sînt vor emite aceste acte de constatare.

De aceea nu cred că este justificată acuzația dumneavoastră în privința unor oameni care încă nici nu și-au început activitatea, iar legea a fost una în baza standardelor internaționale.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Bodnarenco,

Vă rugăm frumos, a doua întrebare sau precizare.

Doamna Elena Bodnarenco:

Da, întâi o precizare și apoi a doua întrebare.

Звучит все вроде бы красиво, и я предполагаю, что вам даже самому хочется верить в то, что вы говорите. Только чтобы не получилось, как обычно случается в Молдове – хотели как лучше, а получилось как всегда.

Я задаю этот вопрос, потому что проект закона вызвал вопросы не только у меня, он вызвал вопросы и у Антикоррупционного центра, который считает, что, например noțiunea „motivarea” nu este clară valoarea juridică a acesteia și dacă insuficiența acesteia determină sau nu refuzul eliberării certificatului de integritate.

Mai departe. Insuficiența sau lipsa motivării determină refuzul eliberării certificatului de integritate și dacă nu cumva se încalcă drepturile persoanei. Și punctul 3 „Norma nu stabilește în vreun fel termenul de valabilitate a certificatului de integritate, precum și un termen general de stocare a informației din dosarul agentului public ori candidatului”.

Вот эти три момента, на наш взгляд, дают возможность не допустить к участию в выборах неудобного кандидата.

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimată doamnă deputat,

Noi sîntem la lectura întîi. Şi vreau să vă spun că atunci cînd am discutat în Comisia juridică, numiri şi imunităţi, multe din aceste subiecte au fost abordate şi noi, ca şi autori, am fost de acord şi la lectura a doua vom perfecţiona.

Anticipînd, vreau să vă informez că vom accepta şi termenul de valabilitate îl vom indica expres. De exemplu, un termen de 3 luni de zile, să fie foarte clar.

Ce ţine de noţiunea de „motivată”, „cerere motivată”, nici într-un caz nu va putea ANI să refuze eliberarea acestui certificat.

Sintagma „motivată” doar ţine de o formalitate, deoarece atunci cînd eu, ca şi un candidat, depun cerere trebuie să motivez pentru ce am eu nevoie de acest certificat. Şi este foarte simplu, nu trebuie multă motivare. Am nevoie de acest certificat pentru a participa la concursul, de exemplu, de director al unei agenţii. Asta este motivarea. Sau am nevoie de certificat pentru a candida la funcţia de consilier local, consilier raional. Iată care este sensul cuvîntului „motivare”. Dar dacă acest cuvînt este cumva pentru cineva, nu ştiu, deranjant, putem să-l înlocuim, nu are nici într-un fel scopul de a restricţiona. De aceea aceste elemente sînt neîntemeiate.

Pentru lectura a doua, dacă va fi nevoie, vom veni cu clarificări. Nimeni absolut nu va fi îngădit la dreptul de a fi ales. Unica restricţie ca cetăţeanul să nu poată fi ales doar dacă va avea în certificat înscriere că există o hotărîre de judecată irevocabilă prin care are interdicţii de a candida – unica. Atît.

Doamna Elena Bodnarencu:

Mulţumesc.

Cel puţin Centrul Naţional Anticorupţie confirmă că este nevoie ca să introduceţi modificări. Adică dumneavoastră, în calitate de autor, confirmaţi că proiectul dat nu este o viitoare bîtă pentru potenţialii candidaţi la diferite funcţii.

Domnul Serghei Sîrbu:

Sigur că da. Şi Comisia de la Veneţia, atunci cînd ne-a rugat să venim cu măsuri suplimentare pentru a nu admite influenţa oamenilor de afaceri, anume acest element este unul definitoriu, ca cetăţeanul să cunoască toată informaţia despre un viitor candidat, absolut toate legăturile, toate averile,

toate conflictele de interese, toată istoria și biografia lui anterioară. Este pentru informare, nu pentru limitare. Doar atât.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Ultima precizare, doamnă Bodnarenco.

Vă rog frumos.

Doamna Elena Bodnarenco:

Вот здесь я уже думаю, что вы сами не верите в то, что вы говорите, но поживем, увидим.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Ciobanu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Sîrbu,

Aș vrea să știu dacă Autoritatea Națională de Integritate are dreptul să elibereze certificat de integritate acelor persoane care s-au vîndut, s-au lăsat șantajate, au trădat electoratul care a votat cu un anumit partid politic, iar aceste persoane, ajunse în Parlament, într-un număr foarte mare, au aderat la partidul cu „borsetcă”.

Domnul Serghei Sîrbu:

Doamnă deputat,

Autoritatea va elibera certificate în baza acelor informații care exhaustiv sînt prevăzute de lege. Repet, ce ține de averile nejustificate, ce ține de conflictele de interese constatate, ce ține de incompatibilitățile constatate, ce ține de limitările și restricțiile legale în baza unor hotărîri de judecată.

Dacă oricine a avut anumite restricții, conform hotărîrii de judecată, indiferent de care este infracțiunea, dar pedeapsa complementară este anume interdicția de a candida, atunci aceste înscrisuri vor fi în certificat.

ANI-ul nu are nici un drept să limiteze candidatul de a merge mai departe. Unicul organ care ar putea să refuze înregistrarea într-o funcție eligibilă, de exemplu, este Comisia Electorală Centrală, strict în baza Codului electoral.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Ciobanu,

Vă rugăm frumos, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Sîrbu,

Atunci eu aş vrea să-mi răspundeți dumneavoastră personal.

Au dreptul aceste persoane, dreptul moral, să aibă certificat de integritate atunci cînd ele, practic, au trădat și electoratul, și partidul,... pe listele căruia au acces în Parlament?

Domnul Serghei Sîrbu:

Doamnă deputat,

Această întrebare nu ține de acest proiect de lege. Și eu aş vrea să vă amintesc că existența a mai multor hotărîri ale Curții Constituționale și vreau să reamintesc despre existența articolului 70 din Constituția Republicii Moldova care prevede că opinia unui deputat este liberă.

Dreptul la libera exprimare, dreptul la vot liber al deputatului și nimeni niciodată nu poate condiționa un deputat să voteze într-un fel sau altul sau să-i îngrădească dreptul la libera lui exprimare, este o normă constituțională. Și aceeași Curte Constituțională a menționat în câteva rînduri că absolut toți deputații sînt în serviciul poporului, și nu în serviciul partidului, doamnă deputat. Și doar în fața poporului vor răspunde, și doar poporul, la următoarele alegeri, îi poate sancționa pentru viziunile, opiniile respective. Este o normă constituțională și nimeni nu poate îngrădi dreptul deputatului la libera exprimare și vot.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnul Reidman, în continuare.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Спасибо.

Господин Сырбу,

А что же в этом законе нет никакой ссылки на то, что это в целях приближения нашего законодательства к европейским нормам, ну и обычной мантры вашей в отношении европейской интеграции? Где, в

каких странах вы можете привести примеры подобных органов и подобных процедур? (*Rumoare în sală.*)

Ведь... отвечая на вопрос моей коллеге, госпоже Боднаренко, вы сказали, что единственным ограничением для права быть избранным является вступившее в законную силу ограничение по суду, которое естественным образом фиксируется в определенных регистрах судебных и к которому может обратиться и Центральная избирательная комиссия, регистрируя кандидатов, и местные, и любые другие комиссии.

Зачем еще этот один орган, который лишь только подтверждает наличие каких-то действующих, вступивших в законную силу ограничений по суду?

Пожалуйста.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc pentru întrebare. Apropos, întrebare foarte relevantă.

Cu părere de rău, astăzi organele electorale, efectiv, nu au posibilitatea să verifice... existența unor restricții față de unii candidați.

Și vă răspund de ce. Ministerul Afacerilor Interne eliberează cazierul juridic care conține înscrieri ce țin de existența sau lipsa antecedentelor penale stinse ori nestinse. Cu părere de rău, în acel cazier juridic de la MAI nu avem informații ce țin de pedepsele complementare și restricțiile de a candida. O astfel de informație o are Centrul de Probațiune. Și, cu părere de rău, nu există o bază unică de date și o evidență unică interconectată între instituțiile statului pentru a verifica în regim foarte operativ aceste informații.

De aceea...

Dar ANI-ul deja astăzi în lege eliberează informații tot ce țin de declararea averii, ce țin de incompatibilități, de conflicte de interese.

De aceea Comisia de la Veneția, în anii 2017 și 2018, a venit cu această recomandare să venim să detalizăm și să concretizăm procedura. De aceea ANI-ul,... conform atribuțiilor, este organul cel mai adecvat să țină această evidență unică și bază de date unică, tot ce țin de declararea averilor, conflictelor de interese și incompatibilități, inclusiv să interconecteze cu baza de date a Centrului de Probațiune, ca să elibereze și informația ce țin de restricții. În acest caz, organului electoral îi va fi foarte simplu să verifice existența acestora și să înregistreze ori să nu înregistreze un concurent electoral. (*Gălăgie în sală.*)

Astăzi nu avem un astfel de mecanism bine pus la punct.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Reidman,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Oleg Reidman:

Precizare. Eu am o precizare.

Ни avere, ни conflicte de interese, ни расхождения по разным причинам между декларациями об имуществе и о конфликте интересов и реальным положением дел не являются ограничениями для права быть выбранным и так далее, не являются ограничениями по Конституции, по закону.

Domnul Serghei Sîrbu:

Eu nu am spus că există restricții, domnule deputat.

Domnul Oleg Reidman:

Так зачем это нужно, к чему это нужно?

Domnul Serghei Sîrbu:

Vă răspund.

Domnul Oleg Reidman:

Если Центральная избирательная комиссия не в состоянии определить адекватность кандидата и возможность его регистрировать по закону, зачем она нужна? Или зачем нужен вот этот вот, когда у нас есть СИБ, МВД... и черт его знает еще кто там, Центр по борьбе с коррупцией, и так далее, и тому подобное.

Что вы делаете, что вы делаете?

И вы мне так и не ответили относительно европейского примера, на который вы молитесь. Где, в какой стране есть такой орган, который влияет на регистрацию или допуск к выборам?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Probabil, este o confuzie și o confuzie regretabilă, în opinia mea.

Acest proiect de lege conține două elemente de bază. Nu ne limităm doar la funcții eligibile, atenție! Noi, în acest proiect de lege, ne referim și la candidații la funcții de conducere, funcții de demnitate publică. Iată... și noi modificăm vreo 20 de acte normative, începând cu judecătorii Curții Constituționale, terminând cu membrii unor organe colegiale, care se aleg în bază de concurs. (*Gălăgie în sală.*)

Iată că, în condițiile de concurs, și astăzi deja există condiția să nu fie admis anterior incompatibilități, conflicte de interese și, apropo, există un termen de prescripție de 3 ani de zile în legislația specială ce ține: nu poți candida în cazul în care ai fost destituit din funcție, dacă ți-a fost confiscată averea nejustificat ș.a.m.d. Noi vorbim despre mai multe elemente aici,... nu doar de funcții eligibile.

La funcții eligibile restricția este doar în baza hotărârii de judecată. Și în acest certificat va fi o informație exhaustivă în privința la toate elementele. Și persoana va prezenta fie la organul electoral, în cazul în care este vorba de o funcție eligibilă, fie la comisia de concurs în alte instituții.

Iar ce ține de practica internațională, noi am reieșit expres din recomandările Comisiei de la Veneția, expertizei OSCE/ODIR din luna iunie 2017 și am venit cu implementarea acesteia. Iar Comisia de la Veneția este compusă din reprezentanții a peste 40 de state membre ale Consiliului Europei, chiar și mai mult. Și această recomandare se bazează pe practica și standardele OSCE.

Vă mulțumesc. (*Voci nedeslușite din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

A doua întrebare, vă rugăm, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Вы как юрист должны были бы знать, что несовместимость... такие вещи, как несовместимость, до момента назначения или до момента избрания не присутствуют. Они могут возникнуть только в момент избрания или в момент назначения.

В прошлой жизни всякое может быть, но если она преодолена, эта несовместимость, то какие проблемы, какие проблемы? Все, что вы туда напихали, все это лишь только полицейский беспредел. Он не имеет никакого отношения к представительству от имени избирателя и не имеет никакого отношения к честности людей.

Конфликт интересов не является сам по себе недостатком, а его использование неправомерное, мы уже говорили про это. Поэтому, я думаю, вы и не отвечаете на вопрос: где, в какой стране европейской мы еще видели такое?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat, (*Rumoare în sală.*)

Vreau să menționez că acest proiect de lege doar prevede mecanismul și procedura de obținere a certificatului, iar toate elementele deja sînt prevăzute astăzi în legislația ce ține de conflicte, incompatibilități, restricții ș.a.m.d.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Precizare, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Ultima precizare.

И то, что вы так настойчиво ссылаетесь на Венецианскую комиссию, демонстрирует только избирательный ваш подход к рекомендациям Венецианской комиссии. Здесь хочу, здесь не хочу. И нас уговариваете так же. Заставляете думать, что вы следуете рекомендациям Венецианской комиссии, отказывая в самой главной рекомендации о преждевременности и несвоевременности смешанной избирательной системы.

Domnul Serghei Sîrbu:

Apropo, Comisia de la Veneția a recunoscut dreptul suveran al statului de a decide în privința sistemului electoral.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, doamnă Postoico, vă rugăm.

Doamna Maria Postoico:

Da, mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule raportor,

În cadrul Comisiei drepturile omului și relații interetnice, această chestiune din ordinea de zi a fost amînată de vreo cîteva ori, fiindcă noi, membrii comisiei, am avut foarte multe întrebări și vroiam cu autorii să discutăm, să verificăm unele momente, am în vedere unele norme care, de fapt, conțin factori de risc și vroiam să cunoaștem momentele acestea.

Noi cunoaștem că la alegerile locale, la alegerile parlamentare sînt mii și mii de candidați, să zicem. În cazul dat, în opinia dumneavoastră, nu ar fi mai bine ca Comisia Electorală Centrală să-și asume acest, să spunem, drept pentru a cere aceste certificate? Nu fiecare persoană fizică să alerge la ANI

pentru a obține acest certificat de integritate. Fiindcă, în cazul dat, nu știu cum o să fie această... practic, cum se vor realiza aceste norme.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc pentru întrebare.

O întrebare relevantă. Am discutat cu colegii. Nu cred că ar putea Comisia Electorală Centrală să ceară, deoarece în cazul alegerilor locale, de exemplu, candidații, în special, în localități se înregistrează de către consiliile electorale de nivelul întâi. Și atunci noi avem sute, sute de organe electorale.

Iar ce ține de implementarea mecanismului, ca el să fie unul mai rapid și eficient, acest proiect de lege nu interzice ANI-ului să stabilească o procedură mult mai simplificată, poate chiar o procedură, vedem, online, așa cum există cu procedura de declarație. Dar acest subiect urmează să fie perfecționat în măsura în care va fi implementat, de aceea eu sînt sigur că... și ANI-ul ne-a confirmat că este în stare să proceseze mii, mii și zeci de mii de cereri, deoarece baza de date este unică și informația în cîteva secunde ar putea să apară și nu este o problemă de eliberare.

Ce ține de perfecționarea mecanismului propriu-zis, deja ANI-ul, printr-un regulament separat, va stabili modelul de certificat și deja de proceduri, astfel ca pentru orice candidat să fie simplu, mai ales că termenul va fi de trei luni de zile. Desemnarea candidaților ar putea fi o perioadă mult mai lungă, astfel, ca toți să reușească și să nu se îmbulzească într-o singură zi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Postoico,

Vă rugăm frumos, a doua întrebare sau precizare.

Doamna Maria Postoico:

O precizare întâi.

Dar totuși noi trebuie să cunoaștem că avem vreo 30 de consilii electorale, deci noi putem să punem și pe umerii lor această competență. Dar totuși pe mine mă deranjează foarte mult care este efectul juridic al acestui certificat și din care considerente noi dăm această competență ca comisia electorală să nu înregistreze acest candidat. Efectul juridic pe mine mă interesează. Care?

Domnul Serghei Sîrbu:

Probabil...

Stimată doamnă deputat...

Doamna Maria Postoico:

... că nu este de culoarea ceea...

Domnul Serghei Sîrbu:

Iarăși, probabil, e o confuzie.

Doamna Maria Postoico:

Poate, de aceea și am avut multe întrebări față de autor.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu, acest certificat nu are drept scop restricția de a candida într-o funcție. Categorie, nu. Certificatul are un scop informativ pentru organul care decide fie înregistrarea, ori pentru comisia de concurs, deoarece nu vorbim doar de funcții electivă, atenție! ori de comisia de concurs pentru funcția de demnitate publică. De exemplu, dacă comisia de concurs, conform legii speciale și regulamentului, are anumite condiții că această persoană ultimii ani nu trebuia să fi admis un conflict de interese și multe, multe altele, ca și condiție de a accede în funcție, certificatul este cu scop informativ, decizia o ia comisia de concurs.

Ce ține de o funcție eligibilă. Acest certificat pentru comisia electorală centrală sau pentru consiliile electorale de circumscripție are și drept scop informativ. Dacă există o hotărîre de judecată prin care anterior candidatul este limitat în a fi ales într-o funcție, atunci acest certificat este ca o probă că, într-adevăr, există o astfel de decizie, acest candidat nu poate fi înregistrat și organul electoral va lua decizia de înregistrare ori de refuz al înregistrării, nu ANI-ul și nu certificatul. Certificatul este ca o probă, ca o informație pentru organul dat.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Și ultima precizare, vă rog frumos, doamnă Postoico.

Doamna Maria Postoico:

O precizare.

Reiese că instanțele de judecată trebuie să transmită hotărîrile instanțelor de judecată? În cazul dat, care va fi...

Domnul Serghei Sîrbu:

... Centrul de Probațiune ține evidența...

Doamna Maria Postoico:

Nu, mi se pare că noi mergem pe cale greșită, totuși, fiindcă...

Domnul Serghei Sîrbu:

Centrul de Probațiune ține evidența acestui registru ce ține de limitări și restricții și ANI-ul va interconecta baza sa de date cu Centrul de Probațiune.

Doamna Maria Postoico:

Domnule Sîrbu,

În cazul dat, ar fi foarte bine ca iată comisia de concurs, la solicitarea conducătorilor entităților publice, ei să facă această solicitare, dar nu cetățenii, nu candidații. Fiindcă această procedură a fost nu numai acum. Eu am lucrat în organele de drept, unde, într-adevăr, mă verificau..., dar nu făceam eu, nu mă duceam să colectez aceste certificate. Deci da, pentru informare, pentru viitor, să vadă, să fie monitorizată această persoană, dar nu pentru aceea ca cetățenii, candidații care vor fi la alegerile locale, parlamentare, prezidențiale să alege ei pentru a obține acest certificat.

Mi se pare ca noi mergem pe o cale greșită. Pentru a doua lectură totuși gândiți-vă.

Domnul Serghei Sîrbu:

Dați-mi voie să fac o precizare. Ce ține de candidații la funcția de demnitate publică este menționat expres: „La solicitarea conducătorilor entității publice, unde urma să candideze, solicită”...

Doamna Maria Postoico:

Nu-s acei care la concurs...

Domnul Serghei Sîrbu:

... nu candidatul propriu-zis. Iar ce ține de candidații la funcții eligibile, nu putem să dăm în sarcina organelor electorale și vă spun de ce.

Organele electorale, în special, de exemplu, în alegerile locale, ele se constituie fie cu 50 de zile înainte de alegeri, fie cu 30 de zile înainte de alegeri. Nici nu există un organ electoral, iar cetățeanul care are de gând să candideze, el poate solicita și cu trei, și cu patru luni pînă la alegere acest certificat. Nu există alt organ care să solicite. Este responsabilitatea candidatului care trebuie să prezinte, apropo, nu numai acest document, dar și declarația de avere, autobiografie și alte documente, care este o listă exhaustivă în articolul 44 din Codul electoral.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, ultima.

Doamnă Postoico.

Doamna Maria Postoico:

Ultima precizare. Și așa candidații, am în vedere funcțiile eligibile, ei prezintă declarații – asta una. Al doilea moment, în cazul când acești candidați – că noi cunoaștem, care prin SIS primeau judecătorii, care pe urmă a fost recunoscut neconstituțional – cunoașteți foarte bine că erau prin diferite metode coruptibile și asta tot la aceea o să aducă.

Deci fiți foarte atenți la momentul acesta. Nu mergem pe calea pe care am mai fost odată.

Domnul Serghei Sîrbu:

Noi la lectura a doua vom veni cu unele precizări, astfel ca orice element subiectiv să fie eliminat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Deliu, vă rugăm.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Sîrbu,

Deci eu voi continua ideea care ați discutat-o cu doamna Postoico și, într-adevăr, veneam și eu cu propunerea că poate ar fi mai logic ca aceste certificate de integritate să fie elaborate de către... adică la cererea organelor electorale. Și nu trebuie aici să speculăm cu mii, că e vorba fie de Comisia Electorală Centrală, fie de consiliile de circumscripție de nivelul al doilea, care în cazurile parlamentare înregistrează, în cazurile locale revin și cele de nivelul întâi. Și de ce. Mie mi se pare că prin unele prevederi, noi vom îngrați dreptul cetățenilor de a fi aleși.

Ne închipuim: în alegerile parlamentare o să fie cel puțin vreo 3-4 mii de candidați, 3-4 mii. Ne închipuim ce va fi când toate aceste persoane vor merge la Autoritatea Națională de Integritate să solicite acest certificat.

Dumneavoastră spuneți anterior că el poate cu 3-4 luni înainte, dar eu zic nu poate, deoarece pînă la data alegerii poate să nimerească într-o situație de incompatibilitate sau în altă situație. Pe noi ne interesează la momentul când el dorește să candideze, de aceea cred că nu e justificat că 2-3 luni înainte.

În alegerile locale, acolo zeci de mii de persoane care vor să candideze la o funcție în autoritățile locale. Ne închipuim ce va face Autoritatea Națională de Integritate. De aceea eu zic pentru lectura a doua, poate ar trebui să analizăm. Eu rămân de părerea și susțin ceea ce spunea doamna Postoico că, poate, atât Comisia Electorală Centrală sau organele electorale, la depunerea actelor pentru înregistrare, să ceară acest certificat de înregistrare. Eu mă refer la persoanele fizice doar în alegeri, nu și la conducătorii entității, acolo e bine.

Cît cu referire la 15 zile. Deci toate aceste 10 mii de persoane în 15 zile trebuie să obțină acest certificat. Și întrebarea pe care am adresat-o și în comisie, conform Codului electoral, partidele politice pot modifica listele electorale cu cel mult 14 zile înainte de alegeri, deci, respectiv, nu se încadrează în 15 de acuma, nu se încadrează, cum vom proceda în cazul de față?

Sau, poate, un candidat independent să se înregistreze cu două-trei zile înainte de expirarea termenelor de înregistrare a candidaților, cum procedăm atunci? Prima întrebare deci cu referire la 15 zile și dreptul de modificare a listelor.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule Deliu,

Mulțumesc pentru întrebare.

Repet, pentru lectura a doua sîntem deschiși să perfecționăm mecanismul, dar vreau să vă spun că ANI-ul ne-a asigurat că este în stare să proceseze și zeci, și zeci de mii de cereri foarte, foarte rapid.

Dar ce ține de modificarea listei, vreau să vă spun că desemnarea candidaților, potrivit legislației electorale, începe cu 60 de zile înainte de alegeri și se încheie cu 30 de zile înainte de alegeri. După data de expirare a acestei limite de 30 de zile, pot surveni modificări doar în interiorul listei, nu pot fi introduși candidați noi, categoric. Ultima dată, limita de a înregistra, este 30 de zile. Să fie retras candidatul de pe listă – da, să fie schimbat locul în listă – da, dar nu poate fi introdus un candidat nou. În aceste circumstanțe, să știți că toți cei care au depus documentele cu 30 de zile ei deja au obligația să aibă toate aceste documente, inclusiv certificatul de integritate. De aceea această temere nu este justificată.

Ce ține de termenul de 15 zile, am putea discuta. Poate chiar să ne consultăm cu autoritatea, poate ei sînt gata și în șapte zile, și în zece zile, mai rapid. Aici chiar nu avem anumite obiecții, la lectura a doua perfecționăm.

Și, repet, de ce nu ANI-ul, dacă va fi gata, să implementeze un sistem de depunere online a cererilor, așa cum depunem declarațiile de avere. Apropo,

toți au semnătură electronică și practic se echivalează cu depunerea cererii personal prin semnătură electronică online. Nu văd nici o problemă, nu este nici o îmbulzeală aici. Eu cred că găsim soluții tehnice să perfecționăm acest mecanism.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Deliu,

Vă rugăm, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Tudor Deliu:

O mică precizare.

Sergiu,

Cînd ai zis că toți avem semnătură electronică te-ai uitat în sala Parlamentului, dar dacă ne uităm în țară, toți au semnătura electronică?

Domnul Serghei Sîrbu:

Toți care depun declarația de avere au semnătură electronică.

Domnul Tudor Deliu:

Sergiu,

Eu mă refer la cel care va vrea să candideze la un consilier local din localitate, care are dreptul să candideze cetățeanul și nu are. Deci eu nu că insist, dar zic trebuie să discutăm, ca să nu îngrădim dreptul cetățeanului de a fi ales.

Domnul Serghei Sîrbu:

Sigur.

Domnul Tudor Deliu:

Fiindcă sîntem la prima practică și eu mă tem ca să nu iasă, rușii zic: «Чтобы не выходило боком». Trebuie de văzut deci ca, într-adevăr, să .... Dar nu știu cum e în română.

Acum a doua întrebare, domnule Sîrbu. Eu, iarăși, mă refer la acea întrebare care am adresat-o și în comisie cu referire la articolul 31¹ alineatul (3), unde dumneavoastră, nu vreau să zic că exhaustiv, dar anume spuneți deci că certificatul de înregistrare ... și spuneți despre averi, despre ... De ce nu am folosit sintagma care este în articolul 31 în Legea cu privire la integritate, că informația privind stările de incompatibilitate nesoluționate și conflictele de interese ce derivă din actele de constatare ș.a.m.d. Fiindcă ceea ce

dumneavoastră înșirați aici poate să mai apară peste noapte una încă, o prevedere.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule Deliu,

Alineatul (2) al articolului 31 se exclude din simplul motiv, deoarece articolul 31¹ care se introduce va cuprinde exhaustiv acele norme care au fost prevăzute în alineatul precedent, iar ce ține de actele de constatare nu este nevoie de a preciza suplimentar, deoarece deja în Legea privind ANI și în Legea integrității expres este stabilit că actul de constatare intră în vigoare și rămîne definitiv după ce au expirat toate căile de atac ori există o hotărîre de judecată definitivă și irevocabilă.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Deci, domnule Sîrbu, nu am fost înțeles. Eu știu că alineatul (2) din actualul articol 31 se abrogă, eu am zis folosirea sintagmei din acest articol, care e foarte concretă, „informație privind stările de incompatibilitate nesoluționate și conflictele de interese”, fără a face înșiruirea de aceste cauze pe care dumneavoastră aici le specificați. Fiindcă eu zic, peste noapte poate să apară alta.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu, nu poate,

Domnule Deliu,

Vă răspund de ce. Această listă exhaustivă reiese din articolul 44 Cod electoral, deoarece noi am introdus noțiunea de „certificat de integritate” și exhaustiv informația... nu aici și nu acum, dar în Codul electoral încă în luna iulie 2017. Aceste informații sînt acolo. De aceea noi am venit doar să le precizăm, dar nu putem să micșorăm ori să extindem mai multă informație care nu există nici aici, nici în legea electorală.

Noi am repetat doar ceea ce este în Codul electoral, domnule Deliu. Nu am inventat nimic nou aici, credeți-mă.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Țap.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Sîrbu,

Noi avem suficiente instrumente, mecanisme transpuse prin strategii, planuri de acțiuni, legi ș.a.m.d. Din prezentarea proiectului am dedus că acestea nu sînt suficiente și introducerea acestor certificate de integritate va asigura promovarea integrității și într-un fel va fortifica lupta anticorupție. Credeți că aceasta este soluția care va rezolva problema?

Domnul Serghei Sîrbu:

Comisia de la Veneția, apropo, domnule Țap, a salutat aceste modificări ce țin de declararea averilor, intereselor personale, ce țin de certificatul de integritate, ce țin de detalizarea acestuia. Considerăm că, în comparație cu prevederile legale anterioare, noi sîntem cu cîțiva pași înainte și chiar este un pas important în ceea ce ține de asigurarea integrității tuturor candidaților.

Dacă aveți propuneri mai revoluționare cum am putea să garantăm integritatea viitorilor candidați la toate funcțiile, noi sîntem gata să le examinăm.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Vă rog frumos, dacă mai aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Doar o solicitare pentru luare de cuvînt.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Creangă,

Vă rog frumos.

Ultima intervenție.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule autor,

La momentul actual, Guvernul depune un efort colosal pentru a descentraliza în teritoriu accesul cetățeanului la serviciile publice. Întrebarea

mea se referă: dacă cetățeanul va avea posibilitate, candidații, în mod special mă refer la candidații în alegeri, mai mult la locale, să depună solicitarea către ghișeul unic să-i fie eliberat acest aviz?

Dacă da, cum se va întâmpla? Este ANI-ul pregătit tehnic pentru a face astfel față solicitărilor? Dacă nu, cum vedeți dumneavoastră procedura ca miile de candidați să vină toți la Chișinău ca să poată să solicite astfel de certificat?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Nu exclud, pe viitor, dacă vor exista posibilități și tehnice, și logistice, și resurse umane ca ghișeul unic să fie folosit și pentru depunerea astfel de documente, pe viitor nu exclud. Astăzi, cel puțin, nu cred că ghișeul unic are astfel de posibilități tehnice, mai ales că aceste registre se păstrează exclusiv la autoritate.

Iar ce ține de faptul cum să facilităm în special în alegerile locale candidaților din teritoriu, eu cred că această lege nu impune nici o interdicție ca autoritatea să găsească un mecanism, un regulament de depunere online a acestor cereri sau poate chiar prin telefon, prin alte posibilități, astfel ca să fie asigurată confidențialitatea informațiilor și operativitatea acestui proces.

Eu cred că, inclusiv pînă la alegerile locale generale din 2019, autoritatea va fi în stare să perfecționeze acest mecanism și nici nu va fi nevoie de a modifica legea. Dar pe intern, regulamente interne, să asigurăm acest mecanism să fie cît de cît funcțional. Și, într-adevăr, să nu fie nevoie să vină la Chișinău, cred că se va putea și din teritoriu. Am mai spus: semnătură electronică, depunerea cererii online, alte modalități.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Creangă,

Dacă mai aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Ștefan Creangă:

Precizare, domnule Președinte.

Stimate domnule autor,

Dumneavoastră ați generalizat mecanismele care pot fi aplicate de ANI prin diferite forme care nu... sub nici o garanție a informației prezentate sau solicitările date, inclusiv prin semnătura electronică.

Dacă ne uităm despre... și discutăm despre semnătura electronică, vreau să vă aduc la cunoștință că nouă, deputaților, la momentul actual semnătura

electronică ne este dată doar pentru un singur an, iar alte semnături electronice care sînt eliberate de diferite... prin diferite instrumente pentru întreținerea propriu-zisă a acestei semnături costă bani, dacă nu cunoșteți, și chiar pentru fiecare semnătură se plătește.

Acest mecanism este unul în detrimentul cetățeanului și cred că trebuie să ne gîndim totuși să revenim la ceea ce discutăm și cu domnul Eșanu, și colegii din Parlament, prin care să dăm atribuții organelor de stat să solicite această informație și nicidecum cetățeanul să alerge după această hîrtie.

Și a doua întrebare. Spuneți-ne, vă rog, dacă candidatul nu va avea un astfel de certificat, organul electoral îl va înregistra în campania electorală?

Domnul Serghei Sîrbu:

Conform prevederilor legislației electorale, și deja este în vigoare articolul 44, obligația oricărui candidat este să prezinte setul de documente și să fie complet.

În cazul în care va fi lipsă un document, organul electoral nu va primi acest set de documente. Și vreau să vă spun că în acest set de documente și astăzi candidatul trebuie să prezinte autobiografia, declarația de avere, extrasul din procesul-verbal, semnăturile de subscripție, în cazul în care merge independent, și dacă nu aduce unul din documente, evident, el este rugat să completeze acel dosar și dosarul nu este examinat pînă ce nu completează aceste documente. Sigur că nu va fi înregistrat.

Și astăzi, de asemenea, dacă astăzi nu aduci declarația de avere, nu este examinat dosarul. Nimic nou aici. *(Discuții.)*

Da, este un document suplimentar și este în favoarea cetățenilor care trebuie să cunoască. Și vreau să vă amintesc că dumneavoastră ați votat la 20 iulie introducerea acestui certificat în Codul electoral.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult că ne aduceți aminte. O zi istorică din Parlamentul Republicii Moldova.

Domnule Creangă,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc.

Domnule deputat,

Eu știu ce votez în comparație cu... nu mai comentez. Dar întrebarea este despre mecanismul propriu-zis și ceea ce menționați dumneavoastră că cetățeanul trebuie să depună 1, 2, 3 la Comisia Electorală Centrală sînt acte îndeplinite personal, dar nu de către instituțiile statului eliberate. Aceasta este diferența dintre actele depuse personal la Comisia Electorală Centrală și acest certificat eliberat printr-un mecanism foarte complex.

Din punctul meu de vedere, dacă noi nu transmitem această atribuție la organul de stat, de la organul de stat la alt organ de stat să solicite informația, este o îngrădire a dreptului constituțional de a participa sau de a candida la alegeri.

Vă mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Cu drept de replică, domnule deputat.

La 20 iulie, într-o zi istorică, anul 2017, noi am introdus aceste modificări unde am menționat expres: „Candidatul personal va depune tot setul de acte” și dumneavoastră ați votat chestia asta.

Mai mult decît atît, candidatul nu toate actele le... personal le îndeplinește, mai există și semnături de subscripție, mai există și certificat de sănătate pentru unii candidați, nu pentru toți, mai există și proces-verbal al partidului care îl înaintează.

Domnule deputat,

Îmi pare foarte rău.

Domnul Andrian Candu:

Pe această notă pozitivă se încheie sesiunea de întrebări-răspunsuri la acest subiect.

Și-l rugăm foarte mult pe domnul Carpov, care este vicepreședintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, să vină la tribuna principală să ne prezinte raportul comisiei.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul la proiectul de Lege nr. 26 din 7 februarie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, pentru lectura întâi.

Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a deputaților în Parlament, în corespundere cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului.

Potrivit notei informative la proiectul de lege, Autoritatea Națională de Integritate este obligată să elibereze informații la solicitarea conducătorilor entităților publice sau a persoanelor fizice (candidați în scrutine electorale) ce țin de cadrul de integritate al candidaților care pretind la ocuparea funcțiilor publice sau de demnitate publică (articolul 31 alineatul (2) din Legea nr. 82/2017 și articolul 49 alineatul (1) litera f) din Codul electoral).

De menționat că, potrivit actelor legislative menționate, informația ce urmează a fi furnizată de către autoritate este încadrată sub diferite categorii și denumiri, și anume: potrivit Legii nr. 82 – informație privind stările de incompatibilitate nesoluționate și conflictele de interese în privința cărora există o decizie de sancționare în vigoare și potrivit Codului electoral, este vorba de un certificat de integritate, eliberat, în condițiile legii, de către Autoritatea Națională de Integritate.

În Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nu este prevăzută o astfel de atribuție sau competență a autorității de a elibera informații ce țin de cadrul de integritate al persoanei.

În scopul uniformizării prevederilor legilor citate cu referire la stabilirea competenței, tipului și denumirii documentului eliberat de către Autoritatea Națională de Integritate care ar conține informații ce țin de cadrul de integritate al persoanei, s-a considerat potrivită denumirea de certificat de integritate conținută în Codul electoral.

Prin urmare, reieșind din cele relatate, precum și ținând cont că informația deținută de către Autoritatea Națională de Integritate este relevantă și definitorie, la etapa accederii în funcția publică sau de demnitate publică, este necesar de a opera completări în textul legilor specificate care reglementează activitatea demnitarilor de stat și funcționarilor publici cu statut special la compartimentul cerințelor obligatorii de angajare sau numire în funcție, prin introducerea condiționalității lipsei interdicției valabile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.

Totodată, menționăm că în conformitate cu concluziile din Raportul de expertiză anticorupție din 22.02.2018, se stipulează că proiectul expertizat conține și anumiți factori de risc manifestați prin:

- Formulări ambigui care admit interpretări abuzive;
- O coliziune a normelor de drept;
- Posibilitatea unui caracter lacunar al normelor.

De asemenea, în acest raport este menționat că normele care conțin factori de risc urmează a fi reexaminat de autor cu excluderea potențialului coruptibil al acestora.

La proiect a fost prezentat coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități, cu propunerea de examinare de către Parlament în ședință plenară.

Conform avizelor comisiilor permanente parvenite pînă la data examinării în cadrul ședinței, comisiile s-au pronunțat pentru dezbaterea în cadrul ședințelor plenare – este vorba de Comisia mediu și dezvoltare regională și Comisia protecție socială, sănătate și familie; pentru respingere – Comisia drepturile omului și relații interetnice și lipsa deciziei a fost constatată în cadrul Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

De asemenea, comunicăm că întru asigurarea executării prevederilor articolului 49¹ din Regulamentul Parlamentului, a fost anunțată demararea consultărilor publice pe marginea acestui proiect, iar ca urmare a organizării acestor consultări, a parvenit opinia de la o organizație obștească care va fi luată în considerare la definitivarea proiectului pentru dezbatere în a doua lectură.

Comisia, în cadrul ședinței, a susținut conceptual proiectul de lege pentru prima lectură, iar pentru lectura a doua îl va definitiva în baza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea acestui proiect.

Se informează Parlamentul că Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, cu votul a 6 membri „pentru”, 2 abțineri și 1 vot „contra”, propune dezbaterea și aprobarea proiectului dat de către Parlament în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Întrebări în adresa comisiei.

Și prima intervenție – din partea doamnei Bodnarenco.

Vă rog frumos.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumim.

Когда я задавала вопрос автору законодательной инициативы о сроке выдачи этой справки, он сказал, что в рамках обсуждения в комиссии предлагалось ввести точный срок три месяца.

Domnul Eugen Carpov:

Termenul eliberării sau termenul de valabilitate a certificatului?

Doamna Elena Bodnarencu:

Вот я и хотела задать этот вопрос: это срок годности или срок выдачи?

Domnul Eugen Carпов:

Nu, sînt două termene distincte. Unul este termenul în care autoritatea este obligată să elibereze acest certificat.

Doamna Elena Bodnarencu:

И этот срок, будет каким?

Domnul Eugen Carпов:

15 zile. Și alt termen, despre care s-a discutat, care urmează să fie stabilit, va fi termenul de valabilitate a acestui certificat.

Doamna Elena Bodnarencu:

Да. Все. Спасибо.

Domnul Eugen Carпов:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Carпов.

Și o rog foarte mult pe doamna Apolschii, de pe loc, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia a examinat proiectul în cauză.

În cadrul examinării proiectului, am avut mai multe propuneri... adresate comisiei de bază. (*Rumoare în sală.*)

Deputatul Tudor Deliu a propus la articolul I punctul 2, care prevede completarea cu articolul 31 la alineatul (1) excluderea cuvîntului „motivate” și la articolul II punctul 1 de prevăzut termenul de eliberare a certificatului de integritate în perioada electorală, deoarece termenul prevăzut de 15 zile lucrătoare este prea mare.

Deputatul Vasile Bolea a propus de a completa proiectul de lege cu o prevedere privind valabilitatea certificatului de integritate, propunând termenul de valabilitate de 3 luni.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul majorității membrilor, propune examinarea proiectului de Lege nr. 26 din 7 februarie 2018 în ședința plenară a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa Comisiei juridice, numiri și imunități.

Și astfel încheiem sesiunea de întrebări-răspunsuri în adresa raportorilor.

Și îl rugăm pe domnul Țap să vină la tribuna principală pentru a avea luarea de cuvînt înainte de vot.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Obiectivul proiectului propus este introducerea certificatului respectiv de integritate, care trebuie să asigure promovarea integrității și să complementeze combaterea corupției. Obiective, la general, bune, frumoase.

Doar că în ce măsură ele vor fi aplicabile, vor fi realizate? Și acele întrebări care au sunat din sală și, în special, acele comentarii foarte argumentate ale unor colegi demonstrează că, de fapt, proiectul de lege nu are un mecanism bine pus la punct. Și în acest sens, el, pur și simplu, nu-și va atinge obiectivul.

Și atunci să ne întrebăm: păi, de ce avem nevoie de încă o lege care, de fapt, nu este una bună și nu va face... nu va produce efectele scontate?

Or, spunea un filosof: „Țara, mai întîi de toate, are nevoie de legi bune”.

Am întrebat și eu și am comentat: da, avem foarte multe strategii, planuri de acțiuni, legi, structuri, avem multe instrumente și mecanisme. Întrebarea este: și ce ne încurcă să promovăm integritatea, ce ne încurcă să contracărăm corupția?

Astăzi am vorbit la începutul ședinței plenului, atunci cînd majoritatea parlamentară, de fapt, a votat, a respins audierea regulamentară a raportului Centrului Național Anticorupție, care abordează probleme foarte serioase în acest sens. *(Gălăgie în sală.)*

Apropo, spuneau colegii: Autoritatea Națională de Integritate, cu structurile ei destul de modeste și cu obiectivele foarte mari, atunci când a fost aprobat în Parlament, dacă, voi aminti, am întrebat: dacă vor fi în stare să facă față acelui volum de lucru care este? Și numărul care urmează să fie deservit de funcționari publici, de aleși locali, candidați la diferite funcții care, dacă o să facem o analiză bună, ar putea să se ridice, să cifreze zeci de mii. Va fi oare în stare Autoritatea Națională de Integritate să facă față acestui volum de lucru și nu va fi ea distrasă de la altele care sînt conform legii de bază?

Credem că și în acest sens nu este o soluție bună.

Dar dacă să vorbim de implementarea în final, acea propunere care am auzit-o aici sau acea argumentare, acel comentariu... privind semnătura electronică, care nu este o soluție, este încă un argument care pică prost că proiectul de lege este unul declarativ, nu are mecanismul de punere în aplicare și atunci putem spune, iată sau aceasta vine să argumenteze că este un proiect de lege prost pentru implementare. Noi nu-l vom susține. (*Rumoare în sală.*)

Comisia de la Veneția. Într-adevăr, este un argument forte că să nu fie influența oamenilor de afaceri. Doar că contextul este cu totul altul, stimați colegi.

Da, oamenii de afaceri să nu influențeze deciziile politice, să nu influențeze deciziile autorităților publice, instanțelor de judecată – aceasta este esența, ceea ce-a spus și asupra căreia insistă Comisia de la Veneția. De aceea să nu încercăm să manipulăm aici, pentru că este urît de tot.

Aș vrea să fac trimitere la cuvintele Înaltului Comisar al Uniunii Europene pentru probleme juridice, care spunea acum un an în urmă cu referire la reforma sectorului de justiție în Republica Moldova: „Nu este suficient să veniți cu legi noi, cu structuri noi. Este foarte important să promovați oameni noi, care ar pune adecvat în aplicare aceste legi și ar face funcționale aceste structuri”.

În concluzie, avem un proiect care, aparent, dă bine, dar care, în esență, nu este... nu va fi unul funcțional, nu este unul aplicabil, nu va schimba starea de lucruri și nu va spori din credibilitate, ceea ce... asupra la ce insistă partenerii noștri. Și voi reitera cuvintele expuse de Federica Mogherini după ultima ședință a Consiliului de Miniștri: „Autoritățile naționale trebuie să promoveze acțiuni puternice, credibile, anticorupție de reformare a sistemului de justiție”. Iată care este chintesența, iată ce trebuie să facă guvernarea, dacă ne dorim, cu adevărat, să schimbăm situația.

În rest, este un proiect care, de fapt, nu va da bine, este unul de manipulare. Și Frațiunea Partidului Liberal Democrat propune respingerea acestuia.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 26 din 7 februarie 2018.

Și vă propun, dragi colegi, să trecem la procedura de vot.

Vă rog frumos să vă luați locul.

Pentru acuratețe, avem nevoie de prezența... să constatăm existența cvorumului înainte de vot.

Vă rugăm frumos, numărătorii, dați-ne prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 19.

Sectorul nr. 2 – 41.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Sînt 79 de deputați în sală.

Avem cvorum, putem vota.

Cine este pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 26 din 7 februarie 2018, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Astfel, au fost epuizate, examinate, dezbătute și aprobate toate proiectele de hotărîri și proiectele de legi care au fost pe ordinea de zi de astăzi.

Mîine ne vedem la ora 10. (*Rumoare în sală.*)

Declar ședința închisă.

Ca anunț, pentru membrii Biroului permanent,... mîine, la 9.30, ședința Biroului permanent, ședința plenului la ora 10.00.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu doar aveam o întrebare, oricum, este Ora Guvernului, chiar dacă n-au venit cu răspunsuri, dar am o întrebare care nu rabdă.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, întrebarea dumneavoastră.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Acum, mai mult de o lună, am adresat Guvernului, Ministerului Economiei și Infrastructurii problema ce ține de asigurarea cu transport a locuitorilor din satul Ivanovca.

Secretarul de stat prezent mi-a răspuns...

Domnule Președinte,

Solicite să fie asigurată situația de lucru în plenul Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, două minute – pauză tehnică, pînă colegii care vor să se retragă, să se retragă, ca să putem începe ora întrebărilor adresate Guvernului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Stimați colegi deputați,

Dacă plecați din sală, ar fi bine să o faceți acum, ca să avem liniște în sală, pentru a oferi colegilor dreptul să adreseze întrebări Guvernului.

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Voi preciza mai întâi că și ora Guvernului este parte a agendei plenului și ar fi bine ca colegii deputați să nu încurce dacă, cel puțin, ei nu au întrebări.

Spuneam anterior, acum mai mult de o lună de zile, am adresat o întrebare Guvernului privind asigurarea transportului public pentru locuitorii satului Ivanovca, comuna Sevrova, raionul Florești.

În răspunsul său, secretarul de stat mi-a răspuns despre faptul că ruta Bălți–Bulboci este asigurată, mi-a dat și orele când tur-retur tranzitează această localitate și, totodată, a informat despre faptul că, prin intermediul Consiliului raional Florești, se vor preocupa privind problema asigurării rutei din orașul Florești. Am vorbit atunci, chiar și astăzi dimineață cu primarul comunei Sevirova care mi-a confirmat că ceva mai mult de un an de zile, nici pînă în prezent, ruta Bălți–Bulboci nu tranzitează satul Ivanovca.

În acest sens, solicit Guvernului să intervină de urgență, să asigure această tranzitare așa cum este aprobat și solicit atunci când vor fi făcute informațiile în plenul Parlamentului să se documenteze pentru a răspunde conform, altfel, o să fim nevoiți să invocăm o atitudine inadecvată din partea Guvernului, adică o să fim nevoiți să spunem că se spun minciuni de la tribuna plenului Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Țap.

Cred că Secretariatul a notat întrebarea dumneavoastră, la fel, și remarca care ați făcut-o legată de autenticitatea și veridicitatea informației prezentate.

Domnule Deliu,

Poftim.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Am să adresez o întrebare ministrului finanțelor. Întrebarea e în legătură cu anunțul profund electoral al Partidului Democrat, precum că în anul 2018 vor fi construite sau reparate peste 1200 kilometri de drumuri, pentru care vor fi alocați 1,6 miliarde de lei.

Eu aș vrea să știu dacă acești bani sînt cumva din „caznaua” Partidului Democrat sau sînt cumva bani care vin și la domnul Șor pentru a-și asigura clandestin libertatea din miliardul furat, sau sînt banii care au fost incluși în buget și votați aici în Parlamentul republicii și banii din finanțarea externă?

Rog răspunsul să fie în plenul Parlamentului și în scris.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc, domnule Deliu.

Cred că și această întrebare a fost notată. Nu mai văd alți doritori să adreseze întrebări.

Stimați colegi,

Declar ședința închisă. Următoarea ședință a Parlamentului va avea loc mâine, la ora 10.00 dimineața.

Ședința s-a încheiat la ora 14.39.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*